

Uzasadnienie

Obszar Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 został wyznaczony w związku z wypełnianiem zobowiązań Polski wynikających z Dyrektywy Rady w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory i uznany za obszar o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW). Obszar został po raz pierwszy zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej 2009/93/WE z dnia 12 grudnia 2008 r. notyfikowaną jako dokument C(2008) 8039 przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. Urz. UE L43/63 z 13 lutego 2009 r.), która następnie była zastępowana kolejnymi decyzjami Komisji, m.in. z uwzględnieniem powiększenia obszaru w 2010 r. Aktualną podstawę prawną funkcjonowania obszaru stanowi decyzja wykonawcza Komisji Europejskiej 2021/161/UE z dnia 21 stycznia 2021 r., notyfikowana jako dokument nr C(2021)21, w sprawie przyjęcia czternastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. Urz. UE L51/330 z 15 lutego 2021 r.).

Na podstawie art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r., poz. 1029 ze zm.), zwanej dalej ustawą OOS, do zadań regionalnego dyrektora ochrony środowiska, należy w szczególności ochrona i zarządzanie obszarami Natura 2000 na zasadach i w zakresie określonych ustawą z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r., poz. 916 ze zm.), zwanej dalej ustawą o ochronie przyrody. W związku z powyższym, regionalny dyrektor ochrony środowiska, jako organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 na podstawie przepisu art. 27a ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, oraz koordynujący funkcjonowanie obszarów Natura 2000 na obszarze swojego działania (w myśl przepisu art. 32 ust. 3 ww. ustawy), obowiązany jest do sporządzenia oraz przyjęcia planu zadań ochronnych, o którym mowa w regulacji art. 28 ustawy o ochronie przyrody.

Zgodnie z dyspozycją przepisu art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat; pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszar mającego znaczenie dla Wspólnoty lub od dnia wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków. Na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Podstawowym celem opracowania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 jest jak najszybsze rozpoczęcie działań niezbędnych dla skutecznej ochrony obszaru, czyli zapewnienie, że stan siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar nie zostanie pogorszony i zapewnione zostanie dążenie do osiągnięcia właściwego stanu ochrony. Realizacja tak sformułowanego celu działań ochronnych, w szczególności na gruntach stanowiących własność prywatną, wymogła na ustawodawcy decyzje o nadaniu planu zadań ochronnych normy prawnej ustanawianej, w formie zarządzenia jako akt prawa miejscowego. Szczegółowy tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych oraz zakres prac koniecznych do wykonania na potrzeby przygotowania projektu planu, określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 34, poz. 184 ze zm.).

Zgodnie z art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody, projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;

- 3) cele działań ochronnych;
  - 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
    - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
    - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
    - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
  - 5) wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
  - 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru
- Przy opracowaniu projektu planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046, kierowano się także oprócz wyżej przytoczonych aktów prawa, wytycznymi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie opracowania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 oraz Instrukcją wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000 wersja 2012.1.

Opracowanie projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 rozpoczęte zostało w 2011 r. przez Dyrektora Drawieńskiego Parku Narodowego, który w ówczesnym stanie prawnym był sprawującym nadzór nad całym obszarem Natura 2000. Dyrektor Drawieńskiego Parku Narodowego, wykonując dyspozycję określoną przepisem art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody oraz art. 39 ustawy OOS, w dniu 4 maja 2011 r. podał do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046, zgodnie z czynnościami określonymi w art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy OOS. Od 1 stycznia 2012 r. dyrektor Drawieńskiego Parku Narodowego sprawuje nadzór nad częścią obszaru Natura 2000 położoną w granicach Drawieńskiego Parku Narodowego, a nadzór nad pozostałą częścią obszaru sprawują odpowiedni regionalni dyrektorzy ochrony środowiska, w granicach województw. Na podstawie porozumienia Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp., Poznaniu i Szczecinie z Dyrektorem Drawieńskiego Parku Narodowego, w celu dostosowania do zmienionego stanu prawnego, projekt planu zadań ochronnych został opracowany we współdziałaniu ww. podmiotów.

W toku prac planistycznych związanych ze sporządzeniem projektu planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046, dokonano następujących czynności:

- 1) Opisano granice obszaru Natura 2000 w oparciu o punkty węzłowe, dla których podano długość i szerokość geograficzną w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992, zgodnie z wymogiem rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U., poz. 1247 ze zm.).
- 2) Zweryfikowano informacje o obszarze Natura 2000 oraz zidentyfikowano następujące przedmioty ochrony:
  - Siedlisko przyrodnicze 3140 - Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (*Charetea*)
  - Siedlisko przyrodnicze 3150 – Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*
  - Siedlisko przyrodnicze 3160 - Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne
  - Siedlisko przyrodnicze 3260 - Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*

- Siedlisko przyrodnicze 6120 - Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)
- Siedlisko przyrodnicze 6410 – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)
- Siedlisko przyrodnicze 6510 – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
- Siedlisko przyrodnicze 7110 - Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)
- Siedlisko przyrodnicze 7140 - Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)
- Siedlisko przyrodnicze 7210 - Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*)
- Siedlisko przyrodnicze 7230 - Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
- Siedlisko przyrodnicze 9110 - Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*)
- Siedlisko przyrodnicze 9130 - Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)
- Siedlisko przyrodnicze 9160 - Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*)
- Siedlisko przyrodnicze 9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)
- Siedlisko przyrodnicze 9190 - Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*)
- Siedlisko przyrodnicze 91D0 - Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne
- Siedlisko przyrodnicze 91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe)
- Siedlisko przyrodnicze 91T0 - Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*)
- 6216 Sierpowiec błyszczący (*Hamatocaulis vernicosus*)
- 1831 Elisma wodna (*Luronium natans*)
- 1903 Lipiennik Loesela (*Liparis loeselii*)
- 1324 Nocek duży (*Myotis myotis*)
- 1337 Bóbr (*Castor fiber*)
- 1355 Wydra (*Lutra lutra*)
- 1352 Wilk (*Canis lupus*)
- 1166 Traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*)
- 1188 Kumak nizinny (*Bombina bombina*)
- 1220 Żółw błotny (*Emys orbicularis*)
- 1096 Minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*)
- 1106 Łosoś atlantycki (*Salmo salar*)
- 1163 Głowacz białopłetwy (*Cottus gobio*)
- 5339 Różanka (*Rhodeus amarus*)
- 1149 Koza (*Cobitis taenia*)
- 1014 Poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*)
- 1016 Poczwarówka jajowata (*Vertigo moulinsiana*)
- 1032 Skójka gruboskorupowa (*Unio crassus*)
- 1037 Trzepla zielona (*Ophiogomphus ceclia*)
- 1042 Zalotka większa (*Leucorrhinia pectoralis*)
- 1060 Czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*)
- 1084 Pachnica dębowa (*Osmoderma eremita*)

- 1088 Kozioróg dębosz (*Cerambyx cerdo*)

Powyższa lista była zgodna z przedmiotami ochrony obszaru według obowiązującego ówczesnie Standardowego Formularza Danych.

W listopadzie 2019 r. lista przedmiotów ochrony powiększyła się o:

- poczwarówkę Geyera *Vertigo geyeri* (kod gatunku: 1013), która została stwierdzona w rezerwacie przyrody „Bukowskie Bagno” (Pokryszko M., Ruta R., Książkiewicz Z. 2016. The first record of *Vertigo geyeri* Lindholm, 1925 (Gastropoda: Pulmonata: Vertiginidae) in north-western Poland, *Folia Malacol.*, 2016, nr 24, s. 63-68). Konieczność uzupełnienia wiedzy o występowaniu gatunku w całym obszarze uwzględniono w projekcie zarządzenia.
- piskorza *Misgurnus fossilis* (kod gatunku: 1145), który został stwierdzony na podstawie badań ichtiologicznych wykonanych w latach 2010-2013 przez zespół R. Czerniawskiego; badania wykazały obecność gatunku zarówno w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy oraz w jej dopływach. Konieczność uzupełnienia wiedzy o występowaniu gatunku w całym obszarze uwzględniono w projekcie zarządzenia.
- zatoczka łamliwego *Anisus vorticulus* (kod gatunku: 4056), który został uwzględniony w konsultowanym społecznie projekcie zarządzenia; wniosek o dodanie tego gatunku do listy przedmiotów ochrony wynika z prac nad dokumentacją do planu zadań ochronnych.
- siedlisko przyrodnicze 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), które zostało uwzględnione w konsultowanym społecznie projekcie zarządzenia; wniosek o dodanie tego siedliska do listy przedmiotów ochrony wynika z prac nad dokumentacją do planu zadań ochronnych.

- 3) Dokonano oceny stanu ochrony ww. przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszar Natura 2000 na podstawie parametrów określonych rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.
- 4) Przeanalizowano istniejące i potencjalne zagrożenia dla utrzymania lub osiągnięcia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru oraz oceny prawdopodobnych kierunków zmian uwarunkowań przyrodniczych, społecznych, gospodarczych i ich możliwego wpływu na parametry oceny stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk. Kody zagrożeń dla poszczególnych przedmiotów ochrony (określonych załącznikiem nr 3 do niniejszego zarządzenia) podano zgodnie z opracowaniem Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska „Podręcznik Platforma Komunikacyjno-Informacyjna. Plany zadań Ochronnych Natura 2000, jako narzędzie wspomagające tworzenie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Wersja 2013.2”.
- 5) Sformułowano cele działań ochronnych do osiągnięcia w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych w sposób umożliwiający monitoring i weryfikację oraz postęp w realizacji, kierując się potrzebą utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony.
- 6) Ustalono działania ochronne zapewniające osiągnięcie celów działań ochronnych, monitoring stanu ochrony przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000, a także wskazano konieczność uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony, dot. gatunków zwierząt.
- 7) Zaprojektowano działania dotyczące monitoringu stanu ochrony wszystkich przedmiotów ochrony obszaru oraz realizacji celów działań ochronnych zgodnie z wymogami ich ochrony. Przedmiotowy monitoring realizowany będzie zgodnie z obowiązującymi standardami metodycznymi stosowanymi w monitoringu siedlisk przyrodniczych i gatunków przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w ramach realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska.

Realizacja tych działań umożliwi w przyszłości sprawującemu nadzór nad obszarem Natura 2000. wypełnienie przepisu art. 31 ustawy o ochronie przyrody.

- 8) Rozważono potrzebę zmian w istniejących planach zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego, identyfikując potrzeby takich zmian.

Sporządzający projekt planu zadań ochronnych, zgodnie z przepisem art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody, ma obowiązek zapewnienia możliwości zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu. Podstawowym środkiem realizacji tego obowiązku, było zorganizowanie i przeprowadzenie cyklu spotkań dyskusyjnych, na które zaproszone zostały wszystkie kluczowe z punktu widzenia ochrony obszaru grupy interesów. W ramach ww. procedury odbyły się:

- 1) wstępne spotkanie informacyjne na temat obszaru Natura 2000 i planu zadań ochronnych, zorganizowane przez Dyrektora Drawieńskiego Parku Narodowego 2 czerwca 2011 r. w Drawnie;
- 2) spotkanie konsultacyjne 25.05.2012 r. w Człopie, zorganizowane i prowadzone, podobnie jak spotkania kolejne, przez wybranego w przetargu Wykonawcę projektu planu, na temat wstępnej identyfikacji przedmiotów ochrony i problemów ochrony obszaru;
- 3) spotkanie konsultacyjne 15.02.2013 r. w Człopie, na temat podsumowania dostępnej wiedzy o obszarze przed pracami terenowymi;
- 4) spotkanie konsultacyjne 18.06.2013 r. w Człopie, poświęcone zagadnieniom gospodarki leśnej;
- 5) spotkanie konsultacyjne 2.10.2013 w Człopie, poświęcone zagadnieniom zagospodarowania przestrzennego;
- 6) spotkanie konsultacyjne 19.12.2013 r. w Człopie, poświęcone zagadnieniom gospodarki leśnej;
- 7) spotkanie konsultacyjne 19.12.2013 r. w Człopie, poświęcone zagadnieniom związanym z wodami;
- 8) spotkanie konsultacyjne 25.02.2014 r. w Człopie, poświęcone prezentacji pierwszej wersji projektu planu;
- 9) spotkanie konsultacyjne 18.03.2014 r. w Człopie, poświęcone dyskusji nad uwagami zgłoszonymi do pierwszej wersji projektu planu.

W powyższej dyskusji zorganizowanej przez Dyrektora Drawieńskiego Parku Narodowego zgłoszono następujące uwagi, wnioski, pytania i komentarze, w tym wnioski i uwagi do pierwszej wersji projektu zarządzenia zaprezentowanej na spotkaniu 25.02.2014 r.:

I.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
W zakresie ogólnych problemów ochrony obszaru, identyfikacji przedmiotów ochrony, oceny ich stanu i zagrożeń:			
1.	Nadmierna ilość kormoranów wywiera negatywne oddziaływanie na czystość wód, rzek, ryby, atrakcyjność turystyczną terenu; dotyczy w szczególności: jez. Białe, jez. Drawsko, jez. Trzebuń, jez. Pańskie, jez. Mąkowskie, rz. Głęboka, Drawa, Dawica, jez. Czarne, jez. Grażyna.	Teza zgłoszona w dyskusji na spotkaniu konsultacyjnym 25.05.2012 r.	Badania terenowe i istniejąca wiedza nie potwierdziły tezy. Z badań wpływu kolonii kormoranów na eutrofizację wód jez. Ostrowieckiego wynika, że w warunkach obszaru wpływ jest zupełnie zaniedbywalny w porównaniu z dopływem biogenów z terenów rolniczych, a ogólny wpływ kormoranów na bilans biogenów w wodach jest ujemny (więcej biogenów wynoszone z wód niż dostarczane). Nie znaleziono przesłanek do uznania negatywnego wpływu kormorana na gatunki ryb będące przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000. Badania w ramach prac nad równoległe opracowywanym planem ochrony obszaru ptasiego nie potwierdziły koncentracji

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
			kormoranów na wskazanych akwenach, niektóre z nich są w ogóle położone poza granicami obszaru Uroczyska Puszczy Drawskiej. Kormoran jest przedmiotem ochrony pokrywającego się obszaru specjalnej ochrony ptaków.
2.	W planowaniu ochrony obszaru należy rozeznaczyć i przeanalizować lokalne trendy demograficzne. W przypadku rozwoju demograficznego może np. być potrzebne miejsce na rozwój zabudowy mieszkaniowej, a ochrona przyrody może to ograniczać i może się to stać problemem. Z drugiej strony, zdaniem niektórych uczestników spotkania, ochrona przyrody obszaru może powodować spadek dzietności i wyludnianie się.	Teza zgłoszona w dyskusji na spotkaniu konsultacyjnym 25.05.2012 r.	Uwzględniono i przeanalizowano. Saldo liczby ludności w gminach obszaru jest ujemne, jednak w skali województwa brak jest korelacji między ujemnym saldem ludności gmin, a formami ochrony przyrody: proces migracji do miast jest niezależny od ochrony przyrody i nie ma przesłanek na poparcie tezy, że to ochrona przyrody powoduje wyludnianie się. Proces spadku gęstości zaludnienia Puszczy Drawskiej trwa nieprzerwanie od końca XIX w., nie może więc być związany z ochroną przyrody. Ujemne saldo ludności nie stwarza potrzeby uwzględnienia zapotrzebowania na rozwój nowej zabudowy mieszkaniowej.
3.	Problem wykonywania wojskowych lotów szkoleniowych na niskiej wysokości (także F-16) nad obszarem Natura 2000 w Puszczy Drawskiej, co powoduje hałas mogący negatywnie oddziaływać na przyrodę (tzw. strefa 486).	Teza zgłoszona w dyskusji na spotkaniu konsultacyjnym 25.05.2012 r.	Nie stwierdzono wpływu na przedmioty ochrony siedliskowego obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046. Problem, choć istotny, pozostaje poza zakresem planowania ochrony obszaru Natura 2000.
4.	Natura 2000 może ograniczać budowę niezbędnej infrastruktury.	Teza zgłoszona w dyskusji na spotkaniu konsultacyjnym 25.05.2012 r.	Zagadnienie regulują przepisy odrębne, pozostaje ono poza zakresem planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000. Z obszaru brak przykładów, by realizacja jakiegokolwiek niezbędnej infrastruktury została ograniczona.
5.	Przeanalizowania wymaga pakiet „standardowych” problemów związanych z gospodarką leśną, obejmujący zagadnienia: wielkość użytkowania rębego w buczynach, grądach, dąbrowach i łęgach – powierzchnia rębna; udział starodrzewi, ochrona martwego drewna	Teza zgłoszona w dyskusji na spotkaniu konsultacyjnym 25.05.2012 r.	Uwzględniono i szczegółowo przeanalizowano wskazane zagadnienia. Wykonano w szczególności terenowy pomiar zasobów martwego drewna na siatce ok. 100 powierzchni próbnych, ocenę liczebności mikrosiedlisk nadrzewnych, badanie reakcji różnorodności biologicznej chrząszczy na zasoby martwego drewna i gospodarkę leśną. Zaproponowano, jako działanie ochronne, stosowne modyfikacje gospodarki leśnej.
6.	Problemem jest źle funkcjonująca oczyszczalnia ścieków w Drawnie z 1990 r., w związku z czym p. Przemysław Nowak wnioskuje o likwidację Drawieńskiego Parku Narodowego i przeznaczenie zaoszczędzonych pieniędzy dla samorządów terytorialnych na troskę o środowisko.	Wniosek zgłoszony w dyskusji na spotkaniu konsultacyjnym 15.02.2013 r.	Nie uwzględniono. Badania parametrów fizykochemicznych Drawy nie potwierdziły złego stanu czystości jej wód. Drawieński Park Narodowy jest bardzo cennym przyrodniczo obiektem zasługującym na ochronę, a obowiązujące prawo uniemożliwia jego likwidację. Także w ochronie obszaru Natura 2000, Drawieński Park Narodowy, chroniący rdzeniową i centralną część tego obszaru, odgrywa kluczową rolę. Wg dostępnych dotychczas ocen, stan ochrony większości siedlisk przyrodniczych i gatunków w Drawieńskim Parku Narodowym jest znacznie lepszy, niż tych samych siedlisk i gatunków w pozostałych częściach obszaru Natura 2000, ta forma ochrony wewnątrz obszaru Natura 2000 wybitnie sprzyja celom obszaru Natura 2000.
7.	Co z gatunkami które były ocenione w SDF na D? Czy były brane pod uwagę w pracach nad	Pytanie w dyskusji na spotkaniu konsultacyjnym 15.02.2013 r.	Wszystkie występujące w obszarze siedliska i gatunki były oceniane i weryfikowane pod kątem znaczenia w obszarze, także pod kątem oceny A-B-

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
	planem? Co ze wskaźnikami dla tych siedlisk, których nie ma dotąd w metodykach GIOS?		C-D. Nie potwierdzono jednak, by któryś z gatunków ocenionych w SDF na D w rzeczywistości miał większe znaczenie. Spośród siedlisk, proponuje się podniesienie z D na C oceny dla ziółorośli nadrzecznych (6430), natomiast pozostałe siedliska ocenione na D powinny z taką oceną pozostać. Dla siedlisk i gatunków nie mających opublikowanych metodyk, zastosowano robocze metodyki opracowane dla GIOŚ na rzecz monitoringu planowanego w 2013 r.
8.	Wniosek o ochronę żubra w okolicach Drawy, dotychczas nie ujętego w SDF.	Wniosek zgłoszony w dyskusji na spotkaniu konsultacyjnym 15.02.2013 r.	Populacja żubra utrzymuje się w pobliskim obszarze Natura 2000 Mirosławiec. W Uroczyskach Puszczy Drawskiej nie będzie przedmiotem ochrony, bo brak informacji o występowaniu żubra w granicach obszaru, a gdyby nawet były takie obserwacje to byłby co najwyżej gatunkiem przechodnim; co umożliwiłoby tylko ocenę D, lecz nie ma podstaw do traktowania jako przedmiot ochrony.
9.	Informacja o przeprowadzanych w nadleśnictwach weryfikacjach siedlisk przyrodniczych, sugestia ich wykorzystania. Zapytanie, jak w Puszczy Drawskiej sprawdzają się dane INVENT.	Uwaga zgłoszona w dyskusji na spotkaniu konsultacyjnym 15.02.2013 r. oraz na spotkaniu konsultacyjnym 18.06.2013 r.	Uwzględniono. Przekazane weryfikacje siedlisk zostały przeanalizowane i wykorzystane, dodatkowo część siedlisk została zweryfikowana w ramach prac terenowych nad PZO. W ramach badania elementów struktury leśnych siedlisk przyrodniczych na siatce powierzchni w systematycznej siatce kwadratów, sprawdzono jakość identyfikacji siedlisk przyrodniczych w bazie INVENT, uzyskując następujące oszacowania błędów: <ul style="list-style-type: none"> - błąd fałszywej kwalifikacji jako siedlisko przyrodnicze: 18%, - błąd fałszywego niezakwalifikowania jako siedlisko przyrodnicze: 9%, - błąd rozpoznania typu siedliska przyrodniczego: 10%. Po weryfikacjach, jakość materiału jest obecnie lepsza niż te poziomy.
10.	Nazwy siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt (wraz z kodami) należy podać zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. Nr 77, poz. 510 oraz z 2012 r. poz. 1041).	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono. Nazwy i kody podano zgodnie z obowiązującym załącznikiem do rozporządzenia (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 Dz. U. z 2013, poz. 1302).
11.	Zagrożenia powinny być podzielone na istniejące i potencjalne (z użyciem kodów) oraz opisane.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono.
12.	Dla siedlisk 3140, 3150, 3260 podano jako cel osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, jako uwaga	Uwzględniono. Przeredagowano cel tak, że odnosi się on obecnie do osiągnięcia (bez wskazania terminu innego, niż czas realizacji PZO)

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
	i chemicznego w sensie przepisów Prawa Wodnego do 22.12.2015 r. Czy jest to realne do osiągnięcia w tym terminie? Ten cel wynika z Ramowej Dyrektywy Wodnej i Prawa Wodnego i czy właściwe jest wpisywanie jego do PZO?	do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	parametrów fizykochemicznych i biologicznych odpowiadających wartościom progowym II klasy jakości wody, dotycząc akwenów stanowiących odpowiednie siedliska przyrodnicze, niezależnie czy są one jednolitymi częściami wód, czy też nie.
13.	Dla siedliska 7230 nie określono jako celu wyeliminowanie tawuły kutnerowatej.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Tawuła kutnerowata jeszcze nie wkroczyła do płatów tego siedliska, jest zagrożeniem potencjalnym. Uwagę uwzględniono jednak przez dodanie, jako elementu celu, „zapobieżenie inwazji tawuły”.
14.	Dla siedlisk 9110, 9130, 9160, 9170, 9190 nie określono jako celu wyeliminowanie niecierpka drobnokwiatowego.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Wyeliminowanie niecierpka drobnokwiatowego uznano za nierealistyczne, z braku dostępnych technik eliminacji tego gatunku, możliwych do zastosowania w skali adekwatnej do występowania gatunku w obszarze.
15.	Dla pachnicy dębowej podano jako cel zachowanie istniejących obecnie starych drzew z dziuplami i próchnowiskami. Zapis w tym brzmieniu obejmuje wszystkie stare drzewa z dziuplami i próchnowiskami w obszarze. Jest to zbyt rygorystyczny zapis. Pachnica zasiedla głównie drzewa liściaste i to wybranych gatunków. Ponadto taki zapis uniemożliwi wycinkę drzew zagrażających mieniu lub bezpieczeństwu ruchu drogowego. Zapis należy zmodyfikować.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono, wprowadzając zapisy umożliwiające usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu, zgodnie z przepisami o usuwaniu drzew i o ochronie gatunkowej.
16.	Cele działań ochronnych dla leśnych siedlisk przyrodniczych, dot. osiągnięcia zasobów martwego drewna 20m ³ /ha i >5 kłód grubszych niż 50 cm na ha lasu są nie do przyjęcia. Odtworzenie zasobów martwego drewna jest procesem naturalnym i długofalowym, nie ma żadnego uzasadnienia by wpisywać konkretne wartości.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie i Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Celem PZO nie jest osiągnięcie tych wartości w ciągu 10 lat, ale „Zbliżenie się, na ile pozwolą procesy naturalnego wydzielania się drzew, do osiągnięcia celu długoterminowego, jakim jest odtworzenie zasobów martwego drewna w lasach poza parkiem narodowym do docelowego poziomu co najmniej 20m ³ /ha średnio, oraz 5 kłód grubszych niż 50 cm/ha lasu, z koncentracją w wybranych fragmentach lasu”, tak określony cel w pełni uwzględnia, że odtwarzanie zasobów martwego drewna jest procesem długofalowym i determinowanym przez naturalne procesy wydzielania się drzew. Określenie poziomów, do jakich długoterminowo dążymy, jest niezbędne dla właściwego zrozumienia celu. Poziomy te biorą pod uwagę dostępną wiedzę naukową, w tym zarówno przeglądową wiedzę z różnych lasów Europy (Kraus D., Krumm F. (eds) 2013. <i>Integrative approaches as an opportunity for the conservation of forest biodiversity</i> . European Forest Institute. 284 pp., i lit. tam cyt. – dla lasów bukowych Europy Środkowej poziomem krytycznym jest 30-40m ³ /ha), jak i wiedzę z badań wykonanych w ramach prac nad PZO (analiza zasobów martwego drewna oraz porównawcza analiza różnorodności

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
			chrząszczy w zależności od zasobów martwego drewna w lasach bukowych).
17.	Dyskusyjny jest zapis uznający sukcesję naturalną za zagrożenie.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Częściowo uwzględniono. Przeredagowano zapis „sukcesja naturalna”. Jednak, celem obszaru Natura 2000 jest także zachowanie ekosystemów półnaturalnych, np. łąk, w tym także ochrona ich przed zarastaniem, które – choć samorzutne – musi być wówczas identyfikowane jako zagrożenie.
18.	Ująć chorobowe zagrożenie jesionu jako zagrożenie dla siedliska 91E0.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono.
19.	Nie jest zasadny zapis dot. zagrożenia dla wilka „rozbudowa sieci ulepszonych dróg leśnych powodująca wzrost ryzyka wypadków komunikacyjnych na tych drogach oraz potencjalne ryzyko ich wykorzystywania przez osoby nieuprawnione, prowadzące do wzmożonej penetracji lasu”. Technologia dróg wymusza ograniczenia w prędkości pojazdów. Ponadto obowiązujące ustawodawstwo zapewnia ludności powszechny dostęp do lasów Skarbu Państwa.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Identyfikacja zagrożenia jest opinią ekspercką specjalisty w zakresie wilków i wydaje się zasadna. Budowane obecnie drogi leśne umożliwiają jazdę z prędkością 60-70 km/h, co jest już prędkością stwarzającą ryzyko kolizji ze zwierzętami. Ustawowe powszechne prawo do korzystania z lasów Skarbu Państwa nie obejmuje prawa do poruszania się po drogach leśnych pojazdami mechanicznymi, w tej części uwaga jest więc niezasadna.
20.	Dla kumaka i traszki, doprecyzować zapisy o zmianach pokrycia terenu w otoczeniu ich stanowisk, które stanowiłyby zagrożenie.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono, doprecyzowano.
21.	Zapisy dot. ilości martwego drewna są nie do przyjęcia. Pojęcie „ostoje ksylobiontów” jest pozaprawne, było stosowane w RDLP w Pile, ale takie obszary nie będą dłużej wyznaczane i utrzymywane.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono, doprecyzowano.
22.	Brak lokalizacji bloków o powierzchni > 20 ha.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile.	Zrezygnowano z zapisu o blokach >20 ha, w wyniku czego uwaga stała się bezprzedmiotowa.
23.	Utrzymanie występowania i arealu borów chrobotkowych w obszarze może być trudne do osiągnięcia, gdyż zbiorowisko może stanowić przejściową fazę sukcesji.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono poprzez wskazanie konieczności wypracowania metod skutecznej ochrony borów chrobotkowych oraz – dla osiągnięcia w/w – ujęcie zadania ochronnego, polegającego na monitoringu stanu borów chrobotkowych w różnych warunkach zagospodarowania oraz – porównawczo – w warunkach pozostawienia bez żadnych zabiegów.
24.	Sprzeciw wobec celu „zachowanie występowania bobra w obszarze i co najmniej stabilnego trendu jego liczebności”, brak danych na temat stanu gatunku na opisywanym obszarze. Ilość tych zwierząt jest zbyt duża i utrzymywanie jej na tym	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Obszar Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 został wyznaczony m. in. dla ochrony bobra. Stan gatunku na tym obszarze jest rozpoznany, liczebność szacowana na ok. 320 osobników. Skala uciążliwości powodowanych przez bobry utrzymuje się na poziomie poniżej średniej krajowej. Nie ma żadnych przesłanek, że liczebność gatunku w obszarze jest „zbyt duża”. Strategia zarządzania gatunkiem w skali kraju i regionu będzie zapewne

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
	poziomie może przyczyniać się do przyrodniczych i społecznych strat.		wskazywać obszary, w których liczebność bobrów będzie ograniczana, ale i obszary „tolerancji dla bobra”, obszarowi Natura 2000 wyznaczonemu m. in. dla ochrony bobrów musi przypaść ta druga rola.
25.	Zagwarantowanie, że nie będzie dochodzić do nawet nieumyślnego niszczenia drzew z próchnowiskami, ważnych dla pachnicy i kozioroga, jest niemożliwe i nie do przyjęcia.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono. Przeredagowano zapis: chodzi o niszczenie drzew zasiedlonych przez pachnicę i kozioroga (bardzo rzadko występujące!), a nie wszystkich drzew z próchnowiskami. W stosunku do stanowisk gatunków, cel ten nie wykracza poza realizację obowiązku wynikającego z przepisów o ochronie gatunkowej.
W zakresie proponowanych ustaleń planu			
26.	Jakie powinno być traktowanie, w obszarze Natura 2000, świerka i modrzewia, jako gatunków będących tu poza zasięgiem geograficznym? Niektórzy uczestnicy spotkania skrytykowali wiedzę naukową w zakresie zasięgu świerka, wyrażając tezę, że jest to tylko „wymyślona kreska na mapie”, a świerk jest gatunkiem rodzimym.	Teza zgłoszona w dyskusji na spotkaniu konsultacyjnym 25.05.2012 r.	Nie ma przesłanek do kwestionowania wiedzy naukowej na temat naturalnych zasięgów drzew, więc w Puszczy Drawskiej świerk i modrzew są gatunkami obcymi, ale nie oznacza to ich automatycznej eliminacji. Proponuje się tylko, by nie były one wprowadzane do chronionych leśnych siedlisk przyrodniczych. Nawet gdyby nowa wiedza naukowa potwierdziła rodzimy charakter występowania świerka, to dla siedlisk 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, 91E0 i tak pozostawałyby one obce ekologicznie.
27.	Z przepisów prawa (Rozp. Ministra Środowiska z dnia 22.03.2006 r. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów (Dz. U. z 2006r. NR 58, poz. 405)), wymagany jest obowiązek budowy leśnej infrastruktury drogowej i przeciwpożarowej czego plan nie powinien blokować.	Teza zgłoszona w dyskusji na spotkaniu konsultacyjnym 25.05.2012 r.	Plan nie zawiera zapisów blokujących budowę takiej infrastruktury, która podlega przepisom ogólnym, w szczególności może być wymagana ocena oddziaływania na środowisko lub ocena oddziaływania na obszar Natura 2000, co nie oznacza jednak zakazu budowy. Zależnie od sposobu wykonania, nowe drogi mogą oddziaływać przez fragmentację chronionych siedlisk przyrodniczych (gdy wiążą się z wycięciem szerszego pasa drogowego), stwarzać ryzyko kolizji ze zwierzętami (gdy umożliwiają jazdę z większymi prędkościami), zwiększać penetrację wnętrza kompleksu leśnego co jest niekorzystne m.in. dla wilka (gdy byłyby publicznie udostępnione lub gdyby prowokowały do nielegalnych wjazdów), każdego z tych oddziaływań można jednak uniknąć, odpowiednio je projektując.
28.	Ochrona przyrody – dopuszczająca i promująca przecież naturalne procesy – nie powinna walczyć z naturalnymi procesami sukcesyjnymi, jak np. inwazja gatunków obcych lub wycofywanie się pewnych gatunków.	Teza zgłoszona w dyskusji na spotkaniu konsultacyjnym 25.05.2012 r.	Zasady funkcjonowania obszaru Natura 2000 wymagają przeciwdziałania negatywnym zmianom siedlisk i gatunków, nawet gdyby te zmiany były wynikiem naturalnych procesów. Inwazja gatunków obcych nie może być uważana za proces naturalny, bo jest inicjowana zawleczeniem tych gatunków przez człowieka. Jednak, proponowane podejście w znacznym zakresie uwzględniono, np. akceptując naturalne fluktuacje roślinności torfowisk, składu zbiorowisk leśnych itp.
29.	Problem czystości rzek i ich ciągłości. Jako przykład podano: zamulające się jezioro Młyński Staw w Człopie, zanieczyszczenie Drawy w Barnimiu, w przypadku realizacji „Lubuskich Mazur” przegrodzenie i podpiętrzenie także wywoła problem zamulania się.	Problem zgłoszony w dyskusji na spotkaniu konsultacyjnym 25.05.2012 r.	Uwzględniono zapisując ochronę czystości i ciągłości rzek w celach i zadaniach planu. Przeprowadzone badania fizykochemiczne wykazały czystość wód Drawy, obciążenie biogenami eutrofizującymi wnoszone jest natomiast do obszaru przez górną Płociczną i górną Korytnicę. Nie potwierdzono problemu zamulania się jezior jako zagrożenia dla przedmiotów ochrony, rozwój delt w ujściach rzek do jezior sprzyja naturalnemu wychwytywaniu osadów i biogenów i stwarza

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
			cenne przyrodniczo ekosystemy bagiennie. Nie zalecono żadnej ingerencji w osady w jeziorach, ponieważ ocenia się ją jako bardzo ryzykowną dla ekosystemów rzecznych poniżej.
30.	Może występować – i zdaniem niektórych uczestników spotkania, w tym obszarze Natura 2000 jest to istotny problem – konflikt między potrzebami różnych przedmiotów ochrony, przykładowo: torfowisko zarastające borem bagiennym, bóbr niszczący drzewa stanowiące siedlisko gągoła, zalewanie łąk przez bobry, ścinanie drzew przez bobry, zjadanie kumaków przez bociana czarnego.	Teza zgłoszona w dyskusji na spotkaniu konsultacyjnym 25.05.2012 r.	Uwzględniono i przeanalizowano w ramach prac nad planem, uznając że należy tolerować i zaakceptować: - fluktuacje między nieleśną roślinnością torfowiskową a borami i brzezinami bagiennymi (dane o historii torfowisk Puszczy Drawskiej wskazują na naturalny charakter takich fluktuacji), - punktowe niszczenie (wycinanie i zatapianie) leśnych siedlisk przyrodniczych przez bobry, w tym fluktuacje między łągami i olsami, - punktowe zatapianie siedlisk torfowiskowych przez bobry, z wyjątkiem szczególnie cennych płatów torfowisk, - intensywne w obszarze żerowanie wydry na głowaczu białopletwym, jako naturalne drapieżnictwo. Przeciwdziałania wymaga przegradzanie przez bobry odcinków rzek kluczowych dla rozrodu chronionych ryb, oraz zatapianie szczególnie cennych torfowisk alkalicznych. Nie potwierdzono znaczących oddziaływań bobra na ptaki, bociana czarnego na kumaki, kormorana na wodne siedliska przyrodnicze ani na gatunki ryb będące przedmiotami ochrony.
31.	Metody ochrony borów chrobotkowych 91T0: Czy akceptujemy procesy sukcesyjne prowadzące do zaniku tego zbiorowiska, czy też staramy się je zachować. W ndl. Smolarz zaprojektowano w kompleksie borów chrobotkowych częściowo rębnię Ib, częściowo rębnię IV, która byłaby wykonywana jako małe zręby zupełne. Nie ma jednoznacznie wypracowanych właściwych metod ochrony tego siedliska, wymaga to poszukiwań i eksperymentów i podejście z ndl. Smolarz może być za taki uznane, pod warunkiem, że „ostrożnościowo” jakies dojrzałe drzewostany boru chrobotkowego pozostaną nie przeznaczone do rębni. Siedlisko przyrodnicze 91T0 powinno być interpretowane jako bory „siedliskowo uwarunkowane”: krótkotrwała faza chrobotkowa pojawiająca się tylko czasowo w fazie drągowiny w cyklu rozwoju borów świeżych nie powinna być i nie jest interpretowana jako siedlisko 91T0.	Uwagi na spotkaniu konsultacyjnym 18.06.2013 r.	Zagadnienie nie jest możliwe do rozstrzygnięcia w ramach planu zadań ochronnych. Uwzględniono poprzez wskazanie konieczności wypracowania metod skutecznej ochrony borów chrobotkowych oraz – dla osiągnięcia w/w – ujęcie zadania ochronnego, polegającego na monitoringu stanu borów chrobotkowych w różnych warunkach zagospodarowania oraz – porównawczo – w warunkach pozostawienia bez żadnych zabiegów.
32.	Wniosek o likwidację pól	Wniosek na spotkaniu	Nie uwzględniono. Nie znaleziono przesłanek, by

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
	namiotowych wzdłuż Drawy, argumentując to zmniejszeniem hałasu w parku i korzyściami dla podmiotów prowadzących usługi dla turystów (kwatery, gastronomia, transport kajaków i ludzi nad rzekę.	konsultacyjnym 2.10.2013 r.	było to niezbędne dla przedmiotów ochrony, a celem planu nie jest zupełna eliminacja turystyki kajakowej na Drawie, która – w określonych terminach i granicach – jest zjawiskiem pozytywnym. W stosunku do miejsc biwakowania w parku narodowym wniosek może być rozważony w ramach prac nad planem ochrony parku narodowego.
33.	Wymieniany jako przykład konfliktowej inwestycji w obszarze rzek zbiornik Mierzęcín nie będzie realizowany (negatywny zapis w nowym <i>Studium...</i>).	Uwaga na spotkaniu konsultacyjnym 2.10.2013 r.	Uwzględniono, wykreślając wskazanie do zmiany studium, które wobec nowego studium stało się bezprzedmiotowe.
34.	Zapis dot. pozostawiania drzew zamierających i martwych powinien być doprecyzowany tak, by nie blokował działań ochrony lasu w nadzwyczajnych sytuacjach klęskowych.	Uwaga na spotkaniu konsultacyjnym 19.12.2013 r.	Uwzględniono.
35.	Obawy o zachowanie cennych w skali kraju i Europy nasiennych drzewostanów dębowych wobec zapisu o pozostawianiu drzew zamierających i martwych, utrudniającego dbałość o stan sanitarny lasu..	Uwaga na spotkaniu konsultacyjnym 19.12.2013 r.	Uwzględniono, wprowadzając wyjątek dotyczący wyłączonych drzewostanów nasiennych.
36.	W kontekście proponowanych zapisów dotyczących pozostawienia pasa ochronnego wzdłuż siedlisk hydrogenicznych o szerokości 30-60 m, wniosek o doprecyzowanie. Czy zapis ten ma dotyczyć wszystkich cięć rębnych czy tylko cięć zupełnych? Czy została przeprowadzona analiza jak dużej powierzchni drzewostanów będzie dotyczył ten zapis? Czy zapis ten ma dotyczyć wszystkich siedlisk hydrogenicznych czy tylko tych będących przedmiotami ochrony w obszarze? Czy lepszym zapisem zamiast wskazywania konkretnej szerokości bufora wyrażonej w metrach nie było by zastosowanie jednostki długości wyrażonej w średniej wysokości drzewostanu?	Uwaga na spotkaniu konsultacyjnym 19.12.2013 r.	Uwzględniono, doprecyzowując zapis i opierając go na wysokości drzewostanu. Zapis powinien dotyczyć wszystkich cięć rębnych z wyjątkiem ew. punktowego wycinania pojedynczych drzew w sposób analogiczny do rębni przerębowej. Została przeprowadzona analiza powierzchni – zapis odniesiony do wszystkich wód i bagien dotyczy 3,6% powierzchni leśnej obszaru.
37.	Zapisać ogólnie potrzebę wykonywania prac utrzymaniowych na rzekach wszędzie gdzie może to wpływać na interesy rolnictwa.	Uwaga na spotkaniu konsultacyjnym 19.12.2013 r.	Wniosek nie może być uwzględniony w tej formie, ponieważ zapis byłby zbyt ogólny. Istnieje konflikt niektórych rodzajów prac utrzymaniowych z potrzebami niektórych przedmiotów ochrony. Możliwe byłoby wskazanie krytycznych odcinków cieków, na których muszą być realizowane prace utrzymaniowe związane głównie z wykaszaniem roślinności, udrożnieniem koryta, odmulaniem, usuwaniem zwalonych drzew. Uwzględniono wniosek w stosunku do przedstawionego problemu

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
			dot. konieczności wykaszania roślinności w rz. Cieszynce.
38.	Wszystkie zadania powinny mieć określony termin wykonania.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono. Delegacja ustawowa nie przewiduje wprawdzie określania wprost terminu wykonania, ale jako element opisu działania ochronnego wpisano, kiedy działanie powinno być wykonane.
39.	Jako odpowiedzialnego za działania ochrony czynnej (koszenie torfowisk, usuwanie tawuły), nie wskazywać Nadleśniczego. Lasy Państwowe mogą wykonywać i finansować zadania związane z gospodarką leśną, natomiast zadania z zakresu ochrony czynnej mogą być wykonywane pod warunkiem zapewnienia środków finansowych.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie i Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Art. 32 ust 4 ustawy o ochronie przyrody wskazuje, że na terenie zarządzanym przez Lasy Państwowe na obszarze Natura 2000, zadania z zakresu ochrony przyrody (nie ma wskazania, że tylko związane z gospodarką leśną!) wykonuje samodzielnie miejscowy nadleśniczy, co zmusza do wskazania tu właściwych miejscowo nadleśniczych jako podmiotów odpowiedzialnych. Z innych przepisów ustawy o ochronie przyrody wynika, że koszty te są pokrywane ze środków budżetu państwa lub funduszy celowych, do których nadleśniczy powinien o takie środki wystąpić.
40.	Usuwanie tawuły kutnerowatej jest nieskuteczne i kosztowne.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie i Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Teza nie jest oparta ani na literaturze, ani na doświadczeniach własnych. Z doświadczeń własnych Autorów planu wynika, że usuwanie tawuły jest możliwe i skuteczne, choć wymaga kilkuletniego wysiłku. Koszt skutecznego usunięcia tawuły wynosi 10-20 tys. zł/ha, co nie wydaje się bardzo kosztowne jak na zwalczanie neofita. W skali Puszczy Drawskiej wciąż wydaje się możliwe całkowite zwalczanie tego gatunku, kosztem rzędu 1 mln zł, co jest możliwe do pozyskania z funduszy ochrony przyrody.
41.	Działanie „zapewnienie ochrony w formie użytków ekologicznych – nie zawsze jest potrzebne, bo sam obszar Natura 2000 wystarczająco zabezpiecza cenne siedliska. Poza tym, niektóre użytki były proponowane dla gatunków jak żuraw, czapla siwa, które są już na tyle liczne, że nie ma potrzeby ustanawiania dla nich odrębnych form ochrony przyrody.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono. Zapis przeredagowano, tak by nie zobowiązywał sztywno do utworzenia użytków, ale akceptował także zapewnienie w inny sposób podobnego reżimu ochrony, jak również podano listę tylko tych obiektów, które są istotne dla przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000, a nie np. dla żurawia czy czapli. Na marginesie uwagi, żuraw rzeczywiście jest dziś gatunkiem dość pospolitym i miejsca jego lęgów nie wymagają indywidualnej ochrony, ale trudno zgodzić się z tezą o podobnej pospolitości miejsc lęgowych czapli.
42.	Wyznaczenie ostoi różnorodności biologicznej czy powierzchni referencyjnych jest dobrowolnym działaniem Lasów Państwowych. Proponuje zmienić zapisy na „utrzymanie i ewentualne uzupełnienie sieci powierzchni leśnych trwale wyłączonych z użytkowania i zabiegów gospodarczych”.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Częściowo uwzględniono. Jako odrębne działanie wskazano utrzymanie sieci powierzchni referencyjnych wyznaczonych dobrowolnie przez Lasy Państwowe, a jako odrębne działanie – minimalizację ingerencji i rozważenie uznania za powierzchnie referencyjne pozostałych drzewostanów o cechach przyrodniczych uzasadniających ich bierną ochronę.
43.	Wyłączenie z leśnych zabiegów siedliska Ol jest działaniem kontrowersyjnym, głównie ze względu na duże prawdopodobieństwo destabilizacji trwałości utrzymania lasów rosnących na tych siedliskach.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono, siedlisko Ol jest wskazane tylko jako „cecha przyrodnicza uzasadniająca bierną ochronę”, bez sztywnego wymogu wyłączenia wszystkich drzewostanów na Ol z zabiegów leśnych. Jednak, teza o dużym prawdopodobieństwie destabilizacji olsów nie jest prawdziwa. Nie są znane przypadki destabilizacji olsu w stabilnych warunkach wodnych, wynikającej

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
			z niewykonania zabiegów gospodarczo leśnych. Natomiast zdecydowanie destabilizująca dla ekosystemu olsu jest – zalecana dla olsów w Zasadach Hodowli Lasu – rębnia I, pomimo możliwości odtworzenia ekosystemu po kilkudziesięciu latach.
44.	Pozostawianie w każdej rębni 5% biogrup nie ma podstaw merytorycznych i jest zbyt schematyczne. Zgodnie z par. 31 pkt 5 Zasad Hodowli Lasu, biogrupy pozostawia się na zrębach zupełnych. W rębniach złożonych nie pozostawia się kęp starodrzewu na powierzchniach manipulacyjnych, ponieważ ich rolę pełni stary drzewostan utrzymywany w części przez kilkadziesiąt lat, co umożliwia powrót właściwych gatunków fauny i flory na powierzchnię objętą rębnią.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO..	Pozostawianie co najmniej 5% biogrup w każdej rębni (tj. w praktyce w rębniach częściowych w lasach liściastych – bo takie rębnie dotyczą siedlisk przyrodniczych) w tym obszarze ma być środkiem odbudowy, w dłuższej perspektywie czasowej, różnorodności biologicznej leśnych siedlisk przyrodniczych, poprzez odbudowę – w przyszłym pokoleniu drzewostanu – zasobów drzew starych, drzew z mikrosiedliskami nadrzewnymi, zasobów martwego drewna grubowymiarowego. W obszarze Uroczyska Puszczy Drawskiej potrzeba tego działania ma akurat dobrze udokumentowane podstawy merytoryczne. W ramach prac nad PZO zbadano zasoby martwego drewna i mikrosiedlisk nadrzewnych, w wyniku czego okazało się, że dotychczasowa gospodarka leśna w buczynach, grądach i dąbrowach spowodowała skrajne ich zubożenie w te kluczowe dla różnorodności biologicznej elementy strukturalne; jak również, że zubożenie to przekłada się na zubożenie np. różnorodności gatunkowej chrząszczy. Celem pozostawiania biogrup w lasach liściastych nie jest umożliwienie powrotu właściwych gatunków fauny i flory na powierzchnię objętą rębnią, a zapewnienie obecności w przyszłym pokoleniu drzewostanu drzew starych, tj. znacznie starszych niż przeciętne wieki rębności. Zapis nie jest schematyczny. Jedynym schematycznym ograniczeniem jest minimalny areal biogrup; elastycznie może być kształtowany ich maksymalny areal, powierzchnia, położenie, rozmieszczenie, wielkość itp. Dla jeszcze wyraźniejszego zaznaczenia nieschematyczności, uzupełniono zapis o wskazanie, że szczegółowe wyznaczenie biogrup powinno być elastycznie dopasowane do warunków lokalnych.
45.	Bezwzględne pozostawianie wszystkich drzew dziuplastych, martwych, zamierających przy ciągach komunikacyjnych, obiektach turystycznych, rekreacyjnych itp. jest niebezpieczne.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono, wyraźnie wskazano wyjątki w związku z ochroną bezpieczeństwa.
46.	Propozycja zapisu „Kontynuowanie działań w ramach prowadzonej gospodarki leśnej mających na celu pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci tzw. drzew biocenotycznych (zgodnie z Instrukcją Ochrony Lasu), fragmentów drzewostanów oraz wybranych drzewostanów w celu zwiększenia różnorodności	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Zapis byłby zbyt ogólnikowy. Ocena stanu leśnych siedlisk przyrodniczych pokazała, że działania na rzecz lepszej ochrony różnorodności biologicznej w leśnych siedliskach przyrodniczych wymagają intensyfikacji, a nie tylko kontynuacji.

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
	biologicznej” w miejsce szczegółowych zapisów dot. gospodarki leśnej.		
47.	Propozycja zapisu „Dla RDLP w Szczecinie przyjęcie typów drzewostanów odpowiadających składom siedlisk przyrodniczych zgodnie z zawartym porozumieniem z RDOŚ w Szczecinie i Gorzowie Wlkp”.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Częściowo uwzględniono. Nie ma jednak możliwości odwołania się w akcie prawa miejscowego do porozumień dwóch instytucji. Podano, opierając się na lokalnych warunkach Puszczy Drawskiej, jakie docelowe typy drzewostanu są właściwe dla poszczególnych typów leśnych siedlisk przyrodniczych.
48.	Wniosek o wykreślenie zapisu o unaturalniającej przebudowie sztucznych drzewostanów sosnowych na siedliskach lasowych i lasu mieszanego na drzewostany właściwe dla siedlisk przyrodniczych	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Częściowo uwzględniono, wykreślając takie zadanie ochronne. Jednak, celem ochrony w tym obszarze musi pozostać odbudowa naturalnego arealu i ciągłości przestrzennej leśnych siedlisk przyrodniczych, pofragmentowanych sztucznymi drzewostanami gatunków obcych ekologicznie, nasadzonymi w wyniku dawnej gospodarki leśnej. Nie zapisując odrębnego zadania w tym celu, proponuje się dążyć do osiągnięcia tego celu przez stosowanie, w ramach normalnego rytmu gospodarki leśnej, docelowych składów gatunkowych właściwych dla naturalnych siedlisk przyrodniczych nie tylko w płatach siedlisk dziś zidentyfikowanych, ale także w płatach sztucznych drzewostanów sąsiadujących lub dzielących naturalne siedliska przyrodnicze w obrębie tego samego typu siedliskowego lasu.
49.	Propozycja zmiany zapisu dot. stref ekotonowych, ograniczenie do naturalnych zbiorników wodnych, rzek, źródeł i torfowisk stanowiących siedliska przyrodnicze, z możliwością ich kształtowania, ale nieużytkowanych zrębami zupełnymi.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Częściowo uwzględniono, proponując zapis w brzmieniu podobnym do propozycji RDLP, lecz nieco uszczegółowionym.
50.	Zapis proponujący parametry lokalizacji miejsc biwakowania, obozowisk itp. (nie więcej niż 1 na każde 3 km linii brzegowej, pozostawienie co najmniej 50% linii brzegowej bez zorganizowanych punktów udostępnienia) jest nieuzasadniony merytorycznie.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie i Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono zmieniając zapis i rezygnując z parametrów.
51.	Zapis o niedostępnianiu dróg leśnych do publicznego ruchu kołowego, z wyjątkiem dróg stanowiących konieczny dojazd do miejscowości, sprzeczny z obowiązującym prawem; ustawy katalog miejsc z dozwolonym dojazdem jest znacznie szerszy.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie i Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono przereformując zapis tak, aby był właściwie rozumiany.
52.	Nieorganizowanie polowań zbiorowych w rejonie wykorzystywanym przez watahę wilków, określonym wg aktualnych wyników monitoringu wilka – zapis	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie i Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji	Doprecyzowano proponowany zapis.

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
	nierealny ze względu na przemieszczanie się watahy i wielkość zajmowanego terytorium. Na terenie nadleśnictw Bierzwnik, Głusko, Drawno znajdują się Ośrodki Hodowli Zwierzyny, które zgodnie z obowiązującym prawem prowadzą gospodarkę łowiecką. Jak miałyby wyglądać w praktyce określenie aktualnych wyników monitoringu?	projektu zarządzenia PZO.	
53.	Doprecyzować zintegrowany monitoring zwierzyny, jako potencjalnej bazy pokarmowej wilka.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie i Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Doprecyzowano proponowany zapis.
54.	„Wydzielenia bez wskazówek gospodarczych” nie mają żadnego statusu ochronnego, obszarami wyłączonymi z gospodarki leśnej są wyznaczone na potrzeby certyfikacji lasy HCVF 3.1 i 3.2.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Doprecyzowano sformułowanie.
55.	Zapis o pozostawianiu 5% miąższości jest nierealny i sprzeczny z zasadami hodowli lasu.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono, odchodząc od kontroli miąższości i proponując zapis alternatywny.
56.	Skonkretyzować zapisy dotyczące składów zakładanych upraw – w formie tabeli.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Częściowo uwzględniono, wskazując docelowe typy drzewostanów siedlisk przyrodniczych. Określanie składów upraw nie wydaje się potrzebne; w tym zakresie proponuje się zachować elastyczność.
57.	Posusz zasiedlony powinien być usuwany i pozyskiwany zawsze i konsekwentnie, bez ograniczeń, na całym obszarze.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Nie uwzględniono. Konsekwentne i ciągłe usuwanie bez ograniczeń jest przyczyną obecnego bardzo złego stanu zasobów martwego drewna, które – w siedliskach przyrodniczych 9110, 9130, 9160, 9170 i 9190 – wynoszą w lasach gospodarczych w obszarze średnio 2,4 m ³ /ha, podczas gdy w tych samych typach siedlisk przyrodniczych po 20 latach ochrony Drawieńskiego Parku Narodowego przekraczają 20 m ³ /ha. Z tych danych wynika, że podejście w lasach gospodarczych obszaru do usuwania martwego drewna i drzew zamierających wymaga pewnych korekt.
58.	Brak przeprowadzonej konserwacji rowów i cieków może doprowadzić do powstania nowych układów ekologicznych, innych od zakładanych w projekcie. Podlegające ochronie ekosystemy są następstwem działalności człowieka. Ograniczenie lub zaniechanie konserwacji urządzeń melioracji szczegółowych prowadzić będzie do zmian przeobrażeniowych w środowisku, co spowoduje	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu, Rejonowy Oddział w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	Nie uwzględniono. Uwagi – choć ogólnie mogą być słuszne – są nietrafne w odniesieniu do cieków w obszarze zarządzanych przez WZMIUW w Poznaniu, tj. Szczucznej i Człopiczy: w ich sąsiedztwie nie zidentyfikowano przedmiotów ochrony zależnych od antropogenicznych warunków wodnych. Nie potwierdzono ryzyka przesuszenia gleb wskutek braku nawodnień.

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
	<p>utrata cennych ekosystemów. W przypadku zaniedbania konserwacji nawodnień może dochodzić do przesuszenia gleb bądź do ich wtórnego zabagnienia (zaniedbania w konserwacji rowów, drenarek), a także osłabia system ochrony przeciwpożarowej. Wykonywanie prac utrzymaniowych zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju określa art. 118 ustawy o ochronie przyrody.</p>		
59.	<p>Roboty regulacyjne na rzekach, a mianowicie kształtowanie przekroju poprzecznego i podłużnego oraz zabiegi konserwacyjne na rzekach i kanałach nie tylko nie szkodzą środowisku, a wręcz je poprawiają poprzez utrzymanie płynących wód w równowadze co ogranicza erozję boczną i denną przyczyniając się do ograniczenia ruchu rumowiska (rumoszu), przeciwdziałając wypłycaaniu cieków, jezior i innych zbiorników wodnych.</p>	<p>Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu, Rejonowy Oddział w Pile, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.</p>	<p>Erozja boczna i denną, a także ruch i osadzanie się rumowiska (rumoszu), w tym kształtowanie się morfologii koryta stanowiącej mozaikę przegłębień, płycizn i odsypów, są procesami tworzącymi w ciekach mozaikę siedliskową umożliwiającą współtowanie przedmiotów ochrony obszaru.</p>
60.	<p>Pozytywne działania prowadzone przez Lokalną Organizację Turystyczną z Drawna, w tym na szlakach kajakowych (edukacja przyrodnicza, zapobieganie zaśmiecaniu, instalowanie pomostów i slipów) – sugestia ujęcia kontynuacji takich działań w planie.</p>	<p>Wniosek na spotkaniu konsultacyjnym 18.03.2014 r.</p>	<p>Uwzględniono. Ujęto kontynuację jako jedno z działań w planie.</p>
61.	<p>Pozostawiane drzewa martwe, tak w lesie jak i w rzece, stanowią niebezpieczeństwo.</p>	<p>Wniosek na spotkaniu konsultacyjnym 18.03.2014 r.</p>	<p>Częściowo uwzględniono, wskazując że przesłanka bezpieczeństwa jest odstępstwem od generalnej zasady pozostawiania drzew martwych, w szczególności dot. drzew zagrażających upadkiem. W przypadku rumoszu drzewnego w nurcie rzeki (jego pozostawienie i naturalna dynamika jest ważnym elementem ekosystemu rzeki i w szczególności podlega ochronie w Drawieńskim Parku Narodowym), niebezpieczeństwo nie jest związane z nieprzewidywanymi zdarzeniami przyrodniczymi, jak upadek drzewa, ale z przecenianiem własnych umiejętności przez turystów kajakowych – przewiduje się, jako sposób zarządzania ryzykiem, informowanie o niebezpieczeństwie, w celu świadomego podejmowania przez turystów decyzji o wyborze trasy spływu z uwzględnieniem jej trudności, a także informowanie o sposobach uniknięcia niebezpieczeństwa.</p>
62.	<p>Przy pozostawianiu 5% biogrup nie odnosić się do masy, a kontrolować tylko 5% powierzchni. Kontrolowanie</p>	<p>Wniosek na spotkaniu konsultacyjnym 18.03.2014 r.</p>	<p>Uwzględniono. Argument o zbędnym pomiarze masy jest przekonujący. Zastąpiono inną propozycją zapisu, jednak konieczne wydaje się zapisanie, że pozostawiane biogrupy nie powinny być tworzone z</p>

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
	<p>pozostawienia 5% masy wymagałoby zbędnego pomiaru drzew pozostawianych.</p> <p>W dyskusji niektórzy nadleśniczowie zadeklarowali, że ich zdaniem 5% powierzchni mogłoby być wyznaczane i pozostawiane w miejscu istniejących luk, co jednocześnie spełni wymóg pozostawiania 5%, powierzchni i nie spowoduje ograniczenia przychodów ze sprzedaży drewna, gdyż na pozostawianej powierzchni nie będzie drzew.</p>		powierzchni bezdrzewnych.
63.	<p>Stosowanie zapisów dot. niewprowadzania karpia wydaje się bezprawne, gdyż Rozporządzenie MRiRW z 6.11.2012 w sprawie wykazu gatunków ryb uznanych za nierodzone i wykazu gatunków ryb uznanych za rodzime oraz warunków wprowadzania gatunków ryb uznanych za nierodzone, dla których nie jest wymagane zezwolenie na ich wprowadzanie, dopuszcza na określonych warunkach wprowadzanie karpia do wód śródlądowych.</p>	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	<p>Uwaga nie mogła być rozważona w drugiej wersji projektu planu, gdyż wpłynęła 18 marca, czyli po terminie, który umożliwił jej rozważenie na tym etapie. Została rozważona jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.</p> <p>Z faktu, że rozporządzenie Ministra Rolnictwa z 6.11.2012 r. w sprawie wykazu gatunków ryb uznanych za nierodzone... dopuszcza pod pewnymi warunkami wprowadzanie karpia do wód śródlądowych, nie można wywodzić wniosku, że zarybianie takie może być realizowane niezależnie od przepisów odrębnych! Zapis rozporządzenia nie oznacza, że zarybianie tym gatunkiem musi zostać przewidziane w operacji rybackiej, który przecież powinien brać pod uwagę uwarunkowania środowiskowe konkretnego akwenu, w tym wynikające z nich ograniczenia. W rozważanym obszarze Natura 2000 wprowadzanie karpia do jezior stanowiących chronione siedliska przyrodnicze stwarzałoby zagrożenie negatywnego oddziaływania na te siedliska i dlatego działaniem ochronnym powinno być realizowanie zarybień bez wykorzystywania tego gatunku.</p>
64.	<p>Za gospodarkę rybacką powinni być odpowiedzialni uprawnieni do rybactwa, gdyż dyrektor RZGW jest jedynie uprawnionym do nadzoru nad korzystaniem z majątku Skarbu Państwa, a nie uprawnionym do rybactwa w myśl ustawy o rybactwie śródlądowym.</p> <p>Pojęcie „uprawniony do rybactwa”, zdefiniowane ustawowo, jest szersze i nierównoważne pojęciu „użytkownik rybacki”.</p>	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	<p>Uwaga nie mogła być rozważona w drugiej wersji projektu planu, gdyż wpłynęła 18 marca, czyli po terminie, który umożliwił jej rozważenie na tym etapie. Została rozważona jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.</p> <p>Uwagę uwzględniono.</p>
65.	<p>Ad. „utrzymanie naturalnego charakteru wód i procesów kształtujących koryto, brzegi.” – RZGW jako administrator rzeki ma obowiązek właściwego utrzymywania wód. Brak możliwości utrzymania brzegów może skutkować podmywaniem</p>	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu, jako uwaga do pierwszej wersji projektu zarządzenia PZO.	<p>Uwaga nie mogła być rozważona w drugiej wersji projektu planu, gdyż wpłynęła 18 marca, czyli po terminie, który umożliwił jej rozważenie na tym etapie. Została rozważona jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.</p> <p>W tym obszarze Natura 2000 występuje koncentracja przedmiotów ochrony związanych z rzekami, wrażliwych na prace utrzymaniowe.</p>

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
	gruntów sąsiednich, powstaniem zagrożenia dla przepływu wód powodziowych czy pochodu lodów.		Obowiązek utrzymywania wód powinien być realizowany w sposób uwzględniający potrzeby przedmiotów ochrony, co w tym przypadku oznacza utrzymywanie rzek w stanie naturalnym.
66.	Utrzymano zapisy o możliwości wykaszania roślinności z odcinków bezpośrednio przyległych do miejscowości i obiektów infrastruktury, ale wykaszanie nie jest jedynym elementem poprawiającym przepływ wód powodziowych. Zapisy powinny umożliwiać prowadzenie prac utrzymaniowych na analizowanym odcinku rzeki.	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu, jako uwaga do drugiej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono potrzeby takie, jakie sygnalizowali, w odniesieniu do konkretnych miejsc i odcinków, zarządcy wód. Jeżeli RZGW wskaże na konkretne potrzeby wykonywania prac utrzymaniowych określonego rodzaju na konkretnych odcinkach cieków w obszarze, to taka potrzeba mogłaby być rozważona, jak dotąd jednak nie została zidentyfikowana. Natomiast ogólny zapis o możliwości wykonywania prac utrzymaniowych o dowolnej formie i w dowolnym miejscu, nie gwarantowałby zachowania w dobrym stanie przedmiotów ochrony. W tym obszarze Natura 2000 występuje koncentracja przedmiotów ochrony związanych z rzekami, wrażliwych na prace utrzymaniowe, fakt ten musi więc być uwzględniony w planie.
67.	W pkt 39 jako obszar wdrażania zamiast „jeziora nie wymienione w pkt. 33” wskazać jeziora z nazwy, tym bardziej że pkt 33 nie wymienia żadnych jezior.	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu, jako uwaga do drugiej wersji projektu zarządzenia PZO.	Uwzględniono i skorygowano błąd.
68.	Uwagi wnoszone przez jednostki Lasów Państwowych są ignorowane, a w nowych wersjach projektu planu pojawiają się nowe zapisy, które nie były prezentowane na wcześniejszych spotkaniach.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, przesłane pisemnie po spotkaniu 18.03.2013 r.	Ad. rozpatrywanie uwag – w niniejszej tabeli zamieszczono odpowiedź na każdą z uwag, także na uwagi wnoszone przez jednostki Lasów Państwowych. Nie podzielamy więc poglądu, by były one ignorowane. Ad. nowe zapisy w nowych wersjach projektu planu – na tym właśnie polega sporządzanie projektu planu.
69.	Negatywna opinia o „pozostawianiu 5% drzew”, powinno być „pozostawianie na 5% powierzchni”	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, przesłane pisemnie po spotkaniu 18.03.2013 r.	Częściowo uwzględniono, rezygnując z odnoszenia zapisu do masy; celem tego zapisu jednak jest pozostawienie nie mniej niż 5% drzew na nie mniej niż 5% powierzchni (por. uwaga 61).
70.	Mimo wielokrotnych wcześniejszych dyskusji, pojawił się zapis o uznaniu świerka i modrzewia za gatunki obce. Informuje, że w świetle aktualnego stanu wiedzy (<i>Late glacial and holocene history of vegetation in Poland based on isopollen maps</i> , M. T. Ralska-Jasiewiczowa 2004), gatunki te nie powinny być uznawane za obce, a ich obecność w formie domieszki akceptowana.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, przesłane pisemnie po spotkaniu 18.03.2013 r.	W cytowanej publikacji w rozdziale na temat świerka wyrażony jest pogląd, że jego występowanie na Pomorzu Zachodnim ma charakter antropogeniczny, zacytowana jest przedstawiająca taki pogląd mapa, natomiast na temat notowań w profilach pyłkowych niewielkich ilości pyłku świerka napisano, że nie musi to oznaczać jego występowania, a pyłek w tej ilości może pochodzić z dalekiego transportu. Podobnie co do modrzewia. Niezależnie od dyskusji na temat naturalnych zasięgów tych gatunków drzew i historii ich rozprzestrzeniania się, są one obce ekologicznie lasom liściastym – buczynom, grądom, dąbrowom i łęgom, a więc siedliskom przyrodniczym będącymi przedmiotami ochrony. W obszarze notowano np. degradację dąbrów podsadzeniami świerkowymi. Gatunki te nie powinny być wprowadzane do siedlisk przyrodniczych. Zapisy planu nie nakazują ich tępienia, jak również akceptują ich spontaniczne pojawy i odnowienia. Podejście takie wydaje się wystarczająco wyważone.
71.	Działanie nr 21 obejmujące	Regionalna Dyrekcja	Uwzględniono.

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
	usuwanie tam bobrowych nie powinno być uznane za działanie dla ochrony bobra.	Ochrony Środowiska w Szczecinie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	
72.	Obszar wdrażania działań dla zadań nr 25 i 45 wykracza poza obszar Natura 2000. Zapisy dotyczące działań ochronnych mogą dotyczyć tylko terenów położonych w granicach danego obszaru Natura 2000.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Uwzględniono, przeredagowano zapisy.
73.	Działanie nr 34 polegające na pozostawianiu poza lasami dębów, lip i wierzb o pierśnicy przekraczającej 80 cm dotyczy ochrony siedlisk pachnicy dębowej i taki zapis powinien znaleźć przy tym działaniu. W działaniu tym wprowadzono odstępstwo pozwalające na usuwanie drzew stwarzających niebezpieczeństwo dla ludzi przy drogach i zabudowaniach. Odstępstwo to nie obejmuje przypadków koniecznej wycinki drzew stwarzających zagrożenie dla ludzi lub mienia np. przy liniach kolejowych, w parkach, placach, ogrodach, na cmentarzach i kąpieliskach. Odstępstwo nie obejmuje także przypadków wycinki drzew pod budowę i modernizację dróg, linii kolejowych, linii energetycznych, gazociągów, wodociągów itp. Zapis dotyczący odstępstwa powinien zostać zmieniony w celu umożliwienia wycinki drzew stwarzających zagrożenie dla ludzi i mienia oraz dla realizacji inwestycji celu publicznego.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Uwzględniono, przeredagowano zapisy.
74.	Dla działania nr 39 podaje się, jako obszar wdrażania, jeziora w obszarze nie wymienione w pkt. 33. Zadanie w pkt 33 dotyczy gospodarki leśnej i nie wymienia się w nim jezior.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Uwzględniono, skorygowano błędne odniesienie.
75.	W zapisie dotyczącym działania nr 42 dotyczącym nieorganizowania polowań zbiorowych określa się rejon aktualnie wykorzystywany przez watahę wilków na nie mniejszy niż 20 tys. ha w oparciu na aktualnych wynikach monitoringu wilka. Podstawą ograniczenia polowań ma być w tym działaniu rejon wykorzystywany przez wilki określony na postawie	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Uwzględniono, przeredagowano zapis; uwzględniono także, że zapis może się odnosić tylko do terenu w granicach obszaru.

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
	<p>monitoringu. Wataha wilków może wykorzystywać także teren położony poza obszarem Natura 2000, ponadto z badań wynika, że terytoria watah wilków w Polsce są zróżnicowane od 9000 do 35000 ha. Z tego względu nie powinno się zakładać minimalnej powierzchni rejonu wykorzystywanego przez wilki na 20 tys. ha, a określać jego wielkość wyłącznie na podstawie wyników monitoringu.</p> <p>Dodatkowo w działaniu nr 42 należy poprawić zapis „... wykonywania polowania na podstawie art. 42 ani art. 42 ustawy Prawo Łowieckie...”.</p>		
76.	<p>W działaniu nr 51 monitoring diagnostyczny należy ograniczyć dla siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.</p>	<p>Uwzględniono.</p>
77.	<p>W działaniu nr 54 nie wymieniono siedlisk przyrodniczych, dla których zaplanowano to działanie.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.</p>	<p>Uwzględniono.</p>
78.	<p>Ad. odtworzenie ciągłości cieków – w przypadku Korytnicy. W granicach powiatu choszczeńskiego są na niej usytuowane dwa czynne jazy bez przepławek. Organ wydający pozwolenie wodnoprawne nie ma podstawy prawnej do nałożenia obowiązku budowy przepławek przy istniejących jazach. Ponadto, użytkownicy i właściciele jazów nie dysponują terenem przy rzece.</p>	<p>Starostwo Powiatowe w Choszcznie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.</p>	<p>Osiągnięcie norm i celów dla obszaru Natura 2000, w tym ustalonych planem zadań ochronnych, staje się celem środowiskowym dla wód, o którym mowa w art. 38f ustawy Prawo Wodne. Na podstawie art. 38f ust 2 tej ustawy, cel ten na podstawie podlega ujawnieniu w planie gospodarowania wodami. Na podstawie art. 136 ust 1 ustawy Prawo Wodne można cofnąć lub ograniczyć pozwolenie wodnoprawne, jeżeli jest to konieczne dla osiągnięcia celów środowiskowych.</p>
79.	<p>Utworzenie rezerwatu na rzece Korytnicy spowoduje wprowadzenie zakazów i uniemożliwi turystykę kajakową. Ponadto, jeżeli przewidziano szczegółową analizę uwarunkowań ochrony w ciągu 5 lat, to zapis przesadzający o utworzeniu rezerwatu jest przedwczesny.</p>	<p>Starostwo Powiatowe w Choszcznie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.</p>	<p>Zasadny jest argument, że jeśli przewidziano szczegółową analizę uwarunkowań ochrony w ciągu 5 lat, to zapis przesadzający o utworzeniu rezerwatu jest przedwczesny. Skorygowano zapis. Nie jest zasadny argument, że utworzenie rezerwatu na Korytnicy spowoduje wprowadzenie zakazów i uniemożliwi turystykę kajakową.</p>
80.	<p>Ustanowienie użytków ekologicznych oraz objęcie formą ochrony przyrody wszystkich wysp na jeziorach może w konsekwencji doprowadzić do zamknięcia tych atrakcyjnych przyrodniczo miejsc przed turystami. Ponadto zapis nie daje możliwości rozpatrzenia</p>	<p>Starostwo Powiatowe w Choszcznie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.</p>	<p>Uwaga niezrozumiała. W projekcie nie ma nigdzie mowy o uznaniu za użytki wszystkich wysp na jeziorach. W wykazie obiektów, o które chodzi, jest jedna wyspa, ale poza terenem powiatu choszczeńskiego. Zapis nie przesądza o uznaniu za użytki, zachowuje zakres uznania organu.</p>

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
	zasadności projektowanego niegdyś użytku ekologicznego.		
81.	Wyłączenie z wydzierżawiania i wykorzystywania do rybactwa nieprzepływowych jeziorok dystroficznych i małych mezotroficznych lub eutroficznych jezior śródleśnych będzie ograniczeniem dla wędkarzy, mieszkańców i turystów korzystających z jezior. Ponadto, wobec braku podmiotu prowadzącego gospodarkę rybacką, na tych jeziorach nasili się kłusownictwo.	Starostwo Powiatowe w Choszcznie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Uwaga niezasadna. W granicach obszaru na terenie powiatu choszczeńskiego nie ma ani jednego jeziora, którego ten zapis mógłby dotyczyć.
82.	Ograniczenie w jeziorach maksymalnej liczby osób mogących wędkować w obwodzie rybackim będzie ograniczeniem dla wędkarzy, mieszkańców i turystów.	Starostwo Powiatowe w Choszcznie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Ograniczenie maksymalnej liczby osób mogących wędkować w obwodzie rybackim jest w aktualnym stanie prawnym obligatoryjnym elementem operatu rybackiego. W zapisie wskazano wyraźnie, że ma się on stosować do nowych operatów.
83.	Wymóg, że miejsca biwakowania i rekreacji nad jeziorami istniejące w 2014 r. będą mogły funkcjonować pod warunkiem zaopatrzenia ich w pierwszym okresie realizacji planu w urzędzenia zapewniające odbiór ścieków i wywóz do oczyszczalni, budzi niepokój. Brak zaopatrzenia tych miejsc w takie urzędzenia w pierwszym (czyli jakim?) okresie może spowodować, że żadne z miejsc wyznaczonych do rekreacji przez pewien okres nie będzie udostępniane.	Starostwo Powiatowe w Choszcznie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Częściowo uwzględniono, doprecyzowując termin tak, aby zapis był jasny. Zapewnienie odbioru ścieków z miejsc rekreacji nad jeziorami jest konieczne dla ochrony jezior.
84.	Zapis o nieoznakowywaniu dróg leśnych drogowskazami i znakami dopuszczającymi ruch po tych drogach jest niejasny. Może być rozumiany jako zakaz wjazdu do lasu całego obszaru, a to zakrawa na absurd.	Starostwo Powiatowe w Choszcznie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Zapis jest jasny i odnosi się do art. 29 ust. 1 ustawy o lasach. Zapis nie ogranicza, i nie może ograniczać, ustawowych uprawnień do wjazdu do lasu, wynikających z art. 29 ust 3 tej ustawy.
85	Zapis o utrzymaniu naturalnego charakteru cieków będzie dotyczył wszystkich cieków w obszarze, może spowodować zalewanie gruntów sąsiednich ze szkodą dla ich właścicieli.	Starostwo Powiatowe w Choszcznie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Co do zasady, zachowanie naturalnego charakteru cieków jest potrzebne dla zapewnienia właściwego stanu przedmiotów ochrony. W tej zlewni cieki o charakterze naturalnym dobrze odprowadzają wodę, nie wydaje się więc, by zachowanie ich naturalnego charakteru miało skutkować zalewaniem gruntów. W przypadku istnienia niebezpieczeństwa zalewania gruntów powodującego szkody, można rozważyć zapisanie wyjątku od tej zasady, ale potrzebne byłoby wskazanie konkretnej lokalizacji takiego problemu.
86.	Program działań ograniczających eutrofizację ze źródeł rolniczych i jego wymogi dotyczyłyby wszystkich posiadaczy gruntów rolnych w zlewni Korytnicy i Płocicznej, także poza granicami	Starostwo Powiatowe w Choszcznie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Uwzględniono; przededagowano zapis.

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
	obszaru. Zadanie wybiega poza wymogi ustawy o nawozach i nawożeniu. Pozostawianie stref nieużytkowanych spowoduje zmniejszenie powierzchni upraw, a tym samym zmniejszenie dopłat z ARMiR. Ponadto wody wrażliwe na zanieczyszczenie azotem ze źródeł rolniczych i plany działania ustala, zgodnie z art. 47 prawa wodnego, dyrektor RZGW w drodze rozporządzenia.		
87.	Zapis o konsekwentnym postawianiu poza lasami dębów, lip i wierzb o pierśnicy >80 cm odbiera właściwym organom prawo decydowania o zasadności usunięcia drzewa. Drzewo może stanowić niebezpieczeństwo nie tylko przez swój upadek. Potrzeba usunięcia drzewa może wynikać z innych przyczyn niż zagrożenie bezpieczeństwa, np. w związku z planowaną inwestycją. Zapis uniemożliwi rozstrzygnięcie zgodnie z rozsądkiem i rzeczywistą potrzebą. Ponadto, niezrozumiałe, skąd wzięła się pierśnica 80 cm, a nie 60 cm, 100 cm czy 200 cm?	Starostwo Powiatowe w Choszcznie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Uwzględniono, przededagowano zapis, m. in. tak, by zachować zakres uznania organu. Pierśnica 80 cm jest wg badań pierśnicą graniczną, od której w drzewach często występują próchnowiska będące siedliskiem pachnicy dębowej.
88.	Nie sposób się zgodzić z oceną skutków regulacji. Zapisy ograniczałyby nie tylko spływy kajakowe, ale korzystanie z wielu innych terenów w powiecie. Przyjęcie planu zadań ochronnych z tak rygorystycznymi zapisami może spowodować negatywne skutki społeczne.	Starostwo Powiatowe w Choszcznie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Podtrzymujemy ocenę skutków regulacji. Wymóg rozwiązania zagadnień ściekowych na miejscach rekreacji nad jeziorami będzie sprzyjał jakości wrażeń wynoszonych z turystyki i rekreacji. Obecna ilość miejsc biwakowania i rekreacji nad jeziorami jest wystarczająca i ich zagęszczenie powodowałoby raczej dyskomfort turystów. Zarzuty dot. ograniczeń wędkowania albo nie okazały się zasadne, albo będą i tak konieczne w związku z obowiązującym prawem. Realizacja planu przyczyni się do zachowania przyrody, będącej podstawą atrakcyjności turystycznej regionu.
89.	Ad. zapewnienia ochrony rezerwatowej odcinka rzeki Korytnicy – ustanowienie rezerwatu spowoduje zamknięcie jedynego w gminie Drawno wolego od restrykcyjnych zakazów odcinka rzeki. Gmina proponuje utrzymać bez zmian zasady dostępu do rzeki Korytnicy	Urząd Miejski w Drawnie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Ustanowienie rezerwatu nie oznaczałoby zamknięcia rzeki dla spływów. Jednak, w związku z inną uwagą, która okazała się zasadna, nie wskazuje się Korytnicy w tym punkcie.
90.	Ad. zapewnienia ochrony w formie użytków ekologicznych – teren gminy Drawno jest w 95% pokryty formami ochrony przyrody, do każdego z nich przypisana jest określona liczba zakazów, co już w tej chwili powoduje znaczne utrudnienia	Urząd Miejski w Drawnie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Uwaga nie jest zasadna. Formuła użytku ekologicznego nie powoduje raczej utrudnień społeczno-gospodarczych. Nie ma przeszkód, by niektóre użytki ekologiczne (inaczej niż rezerwaty przyrody!) były udostępniane i promowane, stanowiąc wizytówkę gminy. Jak pokazują ogólnopolskie dane statystyczne, nie ma korelacji pomiędzy powierzchnią ani liczbą użytków

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź wykonawcy planu
	społeczno-gospodarcze dla mieszkańców, a na chcących się osiedlić na terenie gminy Drawno działa odstrasza­jąco.		ekologicznych w gminach a trendami demograficznymi.
91.	Ad. wyłączenie z wydzierżawiania do rybactwa małych jeziorok śródleśnych, ograniczenie w jeziorach maksymalnej liczby osób mogących wędkować w obwodzie rybackim – wprowadzają bardzo restrykcyjne ograniczenia dla wędkarzy, wywodzących się tak spośród mieszkańców, jak i turystów. W praktyce oznaczają wykluczenie możliwości wędkowania, a co za tym idzie znaczne obniżenie wartości oferty turystycznej gminy i pogwałcenie praw mieszkańców. Niepokojącym jest, że użytkownicy wód, a więc PZW i Koło Wędkarskie działające na terenie gminy Drawno nic o tych zapisach nie wiedzą.	Urząd Miejski w Drawnie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Na terenie gminy Drawno nie ma żadnego jeziora, którego dotyczyłby zapis o wyłączeniu. Ograniczenie maksymalnej liczby osób mogących wędkować w obwodzie rybackim jest wg obecnego stanu prawnego obligatoryjnym elementem operatu rybackiego. Wszyscy użytkownicy rybaccy wód byli zidentyfikowani i informowani o spotkaniach, wszyscy będą także mogli wnosić uwagi w procedurze udziału społeczeństwa. Na terenie gminy Drawno użytkownikiem rybackim obwodu Drawa 8 jest PZW w Gorzowie Wlkp., którego przedstawiciele uczestniczyli w spotkaniach, natomiast użytkownikami pozostałych obwodów rybackich jest PGRyb w Złocięncu i osoba prywatna.
92.	Ograniczenie lokalizacji w lasach nowych miejsc biwakowania stanowi ograniczenie dla turystów chcących skorzystać z wypoczynku nad jeziorem otoczonym lasem. Konsekwencją może być powstawanie dzikich biwakowisk stwarzających duże zagrożenie, głównie pożarowe. Co z istniejącymi miejscami wypoczynku zorganizowanego, nie spełniającymi kryterium zorganizowania gospodarki ściekowej?	Urząd Miejski w Drawnie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Istniejące miejsca biwakowania w lasach są liczne. Powstawanie nowych powodowałoby już negatywne oddziaływania na przyrodę i zakłócałoby samym turystom wrażenia z wypoczynku. Biwakowanie w lasach jest kontrolowane na tyle, że biwakowanie na dziko zdarza się wyjątkowo. Istniejące miejsca wymagają zorganizowania gospodarki ściekowej w ciągu 5 lat, jest to konieczne dla ochrony jezior.
93.	Zapis o nieorganizowaniu polowań zbiorowych w rejonie wykorzystywanym przez wilki może spowodować wzrost szkód wywoływanych przez zwierzynę łowną, co może doprowadzić do upadłości dzierżawców obwodów łowieckich.	Urząd Miejski w Drawnie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Zapis przeredagowano, nie ogranicza on polowań zbiorowych, a tylko udział w nich myśliwych, których uprawnienie do polowania nie opiera się na złożeniu egzaminu m. in. ze znajomości zwierzyny.
94.	Zapisy zakłócają zasadę zrównoważonego rozwoju.	Urząd Miejski w Drawnie, jako uwaga do drugiej wersji projektu planu.	Rozwój zrównoważony to m. in rozwój, który respektuje limity, wynikające z ochrony środowiska, nie powodując niszczenia środowiska i przyrody, tj. nie odbierając szansy dostępu do tych wartości przyszłym pokoleniom – nawet, jeśli od obecnego pokolenia wymaga to pewnych ograniczeń. Ponadto rozwój zrównoważony zakłada, że pewne obszary – w tym obszary Natura 2000 – będą chronione bardziej rygorystycznie niż pozostałe, właśnie po to, by bez ryzyka zachować ich wartości przyrodnicze. Zapisy planu w pełni respektują i wdrażają takie właśnie podejście.

Ponadto, podczas dalszych prac nad planem zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru Natura 2000, ponownie przeanalizowano zgłoszone uwagi i przeredagowano poszczególne zapisy niniejszego zarządzenia, w ramach zgodności przedmiotowych zapisów aktów prawa miejscowego z polityką Rady Ministrów oraz zasadami techniki prawodawczej.

Mając powyższe na uwadze postanowiono:

- w treści zarządzenia usunąć § 8 wskazujący o potrzebie sporządzenia planu ochrony dla kilku kompleksów w obszarze Natura 2000;
- w załączniku nr 3 do zarządzenia przeformułować zagrożenia istniejące i potencjalne oraz przeredagować opisy zagrożeń, aby były bardziej czytelne i dostosowane do aktualnych zagrożeń;
- w załączniku nr 4 do zarządzenia przeredagowano treść celów działań ochronnych, aby nie stanowiły stricte działań ochronnych oraz były mierzalne;
- w załączniku nr 5 do zarządzenia przeredagowano działania ochronne, zgodnie z uwagami z ww. konsultacji roboczych, dla poszczególnych siedlisk przyrodniczych i gatunków dla których ustanowiono obszar Natura 2000.

W związku z regulacją art. 28 ust. 4 ustawy, sporządzający projekt planu zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie OOS, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu dokumentu. W wykonaniu tego obowiązku, Dyrektor Drawieńskiego Parku Narodowego oraz Regionalni Dyrektorzy Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, Poznaniu i Szczecinie, w dniu 6 listopada 2017 r. podali do publicznej wiadomości informację o sporządzeniu projektu planu oraz o możliwości składania do niego uwag i wniosków w ciągu 21 dni. W procedurze konsultacji społecznych projektu zarządzenia wpłynęły uwagi i wnioski ze strony społeczeństwa, które rozważono, wprowadzając w przypadku uwag uzasadnionych zmiany do projektu. Uwagi rozpatrzono w sposób następujący:

Lp.	Podmiot zgłaszający	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia
1	Drawieński Park Narodowy	<p>Wniesiono o zmianę treści działania nr 15 w zał. nr 5 projektu zarządzenia: „Koniecznym jest uwzględnienie w działaniach ochronnych budowy przepławek na dolnym odcinku rzeki Korytnicy oraz: progu pomiędzy obiektem w Sówce i Jażwinach. Realizacja tych budowli pozwoli na swobodne migracje organizmów na omawianym odcinku rzeki Korytnicy”. Propozycja zapisu działania: „Przebudowa przepławki przy Elektrowni Wodnej Kamienna oraz budowa przepławek przy jazach Jażwiny i Sówka wraz z przywróceniem drożności rzeki Korytnicy w miejscu istniejącego progu pomiędzy jazami w pierwszej połowie obowiązywania planu zadań ochronnych, umożliwiających migrację także ryb słabo pływających: minogów, głowacza białopłetwego. (Działanie dla ochrony łososia <i>Salmo salar</i>, minoga strumieniowego <i>Lampetra planeri</i>, głowacza białopłetwego <i>Cottus gobio</i>, kozy <i>Cobitis taenia</i> i różanki <i>Rhodeus amarus</i>)”. Propozycja uzupełnienia obszaru wdrażania poprzez dodanie zapisów:</p> <p>„Jaz Jażwiny (dz. nr: 194 i 203 obr. ewid. Nowa Korytnica, gmina Drawno)</p> <p>Jaz Sówka (dz. nr: 106/10, 106/11 obr. ewid. Jażwiny, gmina Drawno)</p> <p>Próg (dz. nr: 191/1,191/2, 192/2, obr. ewid. Nowa Korytnica, 94/3 obr. ewid. Jażwiny, gmina Drawno).”</p>	<p>W ramach projektu LIFE13NAT/PL/000009 pn. „Czynna ochrona siedlisk włosieniczników i udrożnienie korytarza ekologicznego zlewni rzeki Drawy w Polsce” Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie wykonał zadania polegające na budowie przepławki przy Elektrowni Wodnej Kamienna, jazach Jażwiny i Sówka, jak również podjął działania polegające na renaturyzacji odcinkowej rzek poprzez odtwarzanie zróżnicowanej morfologii koryta na odcinkach żwirowodnych od jez. Prosinko do m. Osieczno (założono ok. 50 przyr. żwirowo-kamiennych naturopodobnych).</p> <p>Uwzględniając powyższe usunięto z zarządzenia zrealizowane już działanie nr 15. Natomiast zaplanowano działania dotyczące monitoringu realizacji celów działań ochronnych. Monitoring ten będzie oceniać skuteczność działań wykonanych w ramach ww. projektu, do czego również zobowiązują zalecenia zawarte w After Life conservation.</p>
2	Drawieński Park Narodowy	<p>Wniesiono o uzupełnienie zapisów w zał. nr 6 projektu zarządzenia: „proponuje się wprowadzić zapisy dla Studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gmin Człopa, Dobiegniew i Bierzwnik, ze względu na doprowadzenie wód z terenu tych gmin, bezpośrednio do wód Parku (Cieszynka do Płocicznej, Sucha i Moczelska Struga do Drawy).”</p>	<p>W uwadze nie wskazano konkretnych zapisów, które miałyby być umieszczone w zał. 6, dlatego pozostawiono bez rozpatrzenia.</p>
3	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	<p>„W zał. 1 powinny być tylko wsp. granicy obszaru Natura 2000, a są tam również wsp. 2 rezerwatów przyrody których to plan nie obejmuje - oznaczone jako wyłączenie 1 i wyłączenie 3.”</p>	<p>Uwagę uwzględniono. Do zarządzenia wprowadzono prawidłowe współrzędne.</p>
4	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	<p>„W zał. 2. mapa obszaru Natura 2000, na arkuszach 7 i 8 naniesione są granice 2 rezerwatów, jednak w legendzie do mapy nie znajduje się informacja o rezerwatach przyrody. Należy rozważyć zmianę nazwy zał. 2 i par. 3 w zarządzeniu, tak aby zawierały informację, że jest to mapa Natury 2000 i wybranych rezerwatów przyrody.”</p>	<p>Uwagę uwzględniono. Poprawiono mapę.</p>
5	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	<p>„W zał. 1 współrzędne są podane w złej kolejności. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. 2012 poz.</p>	<p>Uwagę uwzględniono. W zarządzeniu wprowadzono prawidłową kolejność współrzędnych.</p>

		1247), współrzędne oznacza się znakami „X” i „Y”, gdzie X oznacza współrzędną północną (oś układu skierowana na północ), a Y współrzędną wschodnią (oś układu skierowana na wschód).”	
6	Klub Przyrodników	„Wnosimy, by ustanowienie PZO poprzedzone było uporządkowaniem SDF obszaru (dodaniem nowo zidentyfikowanych przedmiotów ochrony), a także niezbędnymi korektami granic obszaru (Włączenie rezerwatu Mszary Tuczyńskie, po granicach rezerwatu. Włączenie, jako enklawy, kolonii nietoperzy na strychu kościoła w Jaglicach - zgodnie z ustaleniem Bilateralnego Seminarium Biogeograficznego).”	SDF dla obszaru został uaktualniony. Zarządzenie uwzględniło nowe przedmioty ochrony w obszarze. Wniosek o zm. granic obszaru z uwzględnieniem zimowiska nocka dużego na strychu kościoła w Jaglicach został złożony do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w dn. 01.04.2019 r. Natomiast w grudniu 2019 r. propozycja zmiany granic obszaru została przekazana do Komisji Europejskiej (Uchwała Rady Ministrów Nr 155 z dnia 10 grudnia 2019 r. w sprawie wyrażenia zgody na przekazanie Komisji Europejskiej dokumentu „Lista zmian sieci obszarów Natura 2000” – MP z 2019 r. poz. 1179). Granice obszaru zostaną prawdopodobnie uaktualnione na początku 2021 r. Z powodu czasochłonnej procedury zmian granic obszarów Natura 2000 projekt zarządzenia dla obszaru został przygotowany w obowiązujących granicach obszaru.
7	Klub Przyrodników	„W załączniku nr 2 (mapy obszaru) należy w legendzie map objaśnić znaczenie czerwonej apli (prawdopodobnie oznacza obszary wyłączone z zakresu PZO).”	Uwagę uwzględniono. Poprawiono mapę.
8	Klub Przyrodników	„Podczas prac nad projektem PZO sygnalizowano i uzasadniano potrzebę dokładniejszego rozpoznania terenowego i opracowania szczegółowych sposobów ochrony niektórych fragmentów obszaru: doliny rzeki Korytnica na odcinku od Nowej Studnicy do granicy Drawieńskiego Parku Narodowego, doliny rzeki Cieszynka od źródeł do granicy Drawieńskiego Parku Narodowego, wraz z ekosystemami nakredowymi w otoczeniu jez. Załom, kompleksu starorzeczy w dolinie Drawy od granicy Drawieńskiego Parku Narodowego do ujścia, oraz w dolinie Mierzęckiej Strugi powyżej miejscowości Mielęcín. We wcześniejszych projektach PZO wskazywano na potrzebę sporządzenia planów ochrony dla tych fragmentów obszaru Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH230046. Jeśli obecnie chcecie zrezygnować ze wskazywania takiej potrzeby, to należy przynajmniej przewidzieć działanie ochronne, polegające na pogłębionym rozpoznaniu rozmieszczenia, stanu i uwarunkowań funkcjonowania przedmiotów ochrony w tych miejscach, w ramach grupy działań dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotów ochrony.”	Uwagę należy odrzucić w całości. Wszelkie prace dotyczące uszczegółowienia informacji o przedmiotach ochrony wykonane zostaną w ramach wykonywanego monitoringu przez sprawujących nadzór nad obszarem. Przyjęcie dodatkowych działań z zakresu uzupełnienia wiedzy, będzie zatem powielaniem działań w części już wykonanych na etapie sporządzania projektu PZO oraz zapisanych w ramach planowanego monitoringu.
9	Klub Przyrodników	„Potencjalnym zagrożeniem dla siedliska 3140 są także połowy ryb z użyciem sieci ciągnionych, które potencjalnie mogą niszczyć łąki	Uwaga niezasadna. Zapis był już przedstawiony w konsultowanym społecznie projekcie zarządzenia.

		ramienicowe.”	
10	Klub Przyrodników	„Nieumyślne negatywne oddziaływania w przypadku nieprawidłowego rozpoznania siedliska są zagrożeniem dla siedlisk 3140 i 3160, ale nie dla siedliska 3150. Każde naturalne jezioro Puszczy Drawskiej należy do któregoś z typów chronionych siedlisk przyrodniczych. Problemem jest niewłaściwa identyfikacja bardziej wrażliwych siedlisk 3140 i 3160, tj. błędne traktowanie ich jako mniej wrażliwego siedliska 3150.”	Uwagę uwzględniono. Zagrożenie dla 3150 usunięto, pozostawiono przy 3140 i 3160.
11	Klub Przyrodników	„Co do siedlisk przyrodniczych 3140 i 3150, nasze nowsze (2015-2017 r.) obserwacje wielu jezior w Puszczy Drawskiej wskazują, że wiele jezior — zarówno ramienicowych, jak i eutroficznych — znajduje się obecnie w „stanie mętnowodnym”, tj. charakteryzuje się ubóstwem flory makrofitów w literału. Problem ten nie zaznacza się w Drawieńskim Parku Narodowym, ale dotyczy większości jezior śródlęśnych poza Parkiem. Dotyczy to także akwenów nie podlegających żadnej oczywistej presji, otoczonych lasem. Przyczyny tego stanu rzeczy nie są jasne i wymagają pogłębionego rozpoznania. Być może jest to rezultat dawniejszych presji, a być może reakcja na pozornie niewielkie presje obecnej rekreacji, rybactwa, wędkarstwa lub gospodarki leśnej w sąsiedztwie. Nie jest także wykluczone, że stan taki rozwijał się w związku ze specyficzną sytuacją pogodową w 2015 i 2016 r. Zjawisko jest jednak niepokojące. Sugerujemy zasygnalizowanie problemu w opisie zagrożenia „U — nieznanne zagrożenie lub nacisk”, jak również o dodanie w załączniku nr 5 działania ochronnego w grupie działań dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotów ochrony, polegającego na rozpoznaniu przyczyn stanu mętnowodnego większości jezior śródlęśnych w Puszczy Drawskiej.”	Uwagę uwzględniono. Do zagrożeń istniejących dodano zagrożenie „U — nieznanne zagrożenie lub nacisk” do siedlisk 3140 i 3150 oraz zaplanowano uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie rozpoznania przyczyn zmętnienia wód w jeziorach śródlęśnych
12	Klub Przyrodników	„W Puszczy Drawskiej istnieje wiele przykładów torfowisk, których zły stan jest prawdopodobnie konsekwencją wykonania w ich sąsiedztwie cięć zupełnych w ramach gospodarki leśnej. Uprawniona jest teza, że zagrożeniem dla torfowisk (7110, 7140) są wahania stosunków wodnych indukowane cięciami zupełnymi i następnie wzrostem silnie transpirujących wodę upraw leśnych w sąsiedztwie torfowisk. Wnosimy o wprowadzenie identyfikacji tego problemu w opisie odpowiednich zagrożeń.”	Uwagę uwzględniono. Uzupełniono opis zagrożenia potencjalnego J02 – spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych dla siedlisk 7110 oraz 7140.
13	Klub Przyrodników	„Dla siedliska 3260 <i>pogłębianie lub odmulanie rzek oraz ingerencja w naturalne procesy korytowe, w tym w naturalną dynamikę występowania rumoszu drzewnego, pod wpływem którego naturalnie powstaje</i> <i>Zróźnicowanie koryta rzecznego</i> jest zagrożeniem aktualnym, a nie tylko potencjalnym. W latach 2012-2017 w Puszczy Drawskiej takie prace przeprowadzono, ze szkodą dla siedliska 3260, m. in. na Mierzęckiej Strudze, górnej Korytnicy, strumieniu Zgnilec (dopływ Korytnicy), górnej	Uwagę uwzględniono. Zagrożenie przeniesiono do zagrożeń istniejących.

		Płocicznej.”	
14	Klub Przyrodników	„Dla leśnych siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9160 i 9190, zarówno prace nad planem zadań ochronnych, jak i nasze późniejsze obserwacje wskazują, że ekosystemy te w lasach gospodarczych Puszczy Drawskiej charakteryzują się niestety wyraźnym zubożeniem strukturalnym wyrażającym się nie tylko deficytem martwego drewna (którego zasoby w liściastych lasach gospodarczych Puszczy są skrajnie niskie), ale także deficytem tzw. drzew biocenotycznych, co w konsekwencji wyraża się w zubożeniu typowej dla tych siedlisk przyrodniczych różnorodności biologicznej. Puszcza Drawska jest kompleksem leśnym, w którym problem ten zaznacza się bardzo wyraźnie. Przyczyną tego faktu nie jest tylko „usuwanie martwych i zamierających drzew”, ale raczej zbyt schematyczne formy gospodarki leśnej — nie dające żadnym drzewom szansy doróżnienia do wieku, w którym licznie rozwijają się mikrosiedliska nadrzewne, a następnie do wieku naturalnej śmierci. Zagrożeniem (aktualnym) dla tych siedlisk jest więc nie tylko B02.04 - usuwanie martwych i umierających drzew, ale także B02 — gospodarka leśna. Wnosimy o odpowiednie uzupełnienie identyfikacji i opisu zagrożeń.”	<p>Uzupełniono zagrożenia istniejące dotyczące zubożenia strukturalnego, deficytu martwego drewna oraz drzew biocenotycznych przyjmując kod zagrożenia J03.01 – zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska. Natomiast opis zagrożenia potencjalnego B02.04 – usuwanie martwych i umierających drzew przeformułowano na usuwanie martwych i umierających drzew powodujące zubożenie różnorodności biologicznej i ujednolicanie struktury przestrzennej.</p> <p>Powyższe zmiany dokonano przy siedliskach 9110, 9130, 9160, 9170 i 9190.</p>
15	Klub Przyrodników	„Dla leśnych siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9160, 9170 i 9190 w Puszczy Drawskiej poważnym zagrożeniem jest także apofityzacja (mieszcząca się pod kodem I02 - problematyczne gatunki rodzime) - ekspansja w runie gatunków łąkowych, porębowych i okrajkowych, prowadząca do utraty specyfiki zbiorowiska roślinnego, problem ten w Puszczy Drawskiej jest poważny. Wnosimy o odpowiednie uzupełnienie w opisie zagrożenia.”	<p>Uwagę uwzględniono. Uzupełniono opis zagrożenia.</p> <p>Do prześwietlonego dna lasu wkraczają traworośla (trzcinnik piaskowy <i>Calamagrostis epigejos</i>, śmiełek pogięty <i>Deshampsia flexuosa</i>, kupkówka pospolita <i>Dactylos glomerata</i>, wiechlina łąkowa <i>Poa pratensis</i>) oraz jeżyna <i>Rubus</i> sp.- wg ostatnich raportów PMS dla 9110 i 9130 problem ten dotyczy 25 % badanych stanowisk, gdzie zaobserwowano intensywne prace leśne</p>
16	Klub Przyrodników	„Niektóre płyty siedliska 91D0 w bezodpływowych zagłębieniach terenowych w Puszczy Drawskiej wyraźnie wykazują zaburzenie warunków wodnych pod wpływem wykonanych w ich sąsiedztwie zrębów zupełnych. Takie oddziaływania ujawniono także na niektórych stanowiskach monitoringu siedlisk przyrodniczych prowadzonego przez GIOS. Zasadne jest więc wskazanie dla tego siedliska, że zagrożeniem jest „B02.02 - wycinka lasu” w jego sąsiedztwie, tj. że potencjalnie negatywnie mogą oddziaływać zmiany stosunków wodnych, w tym wahania warunków wodnych w przypadku zrębów i wzrostu upraw w bezpośrednim sąsiedztwie borów bagiennych w sandrowych zagłębieniach bezodpływowych.”	<p>Dodano do zagrożeń potencjalnych zagrożeń B02.02 – wycinka lasu oraz J02 – spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych, natomiast w opisie zagrożenia wyjaśniono jakich sytuacji dotyczy, tj. intensywnych cięć w drzewostanach w bezpośrednim sąsiedztwie siedliska mogące skutkować wahaniami warunków wodnych. Jak wskazał składający uwagę cięcia w bezpośrednim sąsiedztwie płatów siedliska mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na zmiany stosunków wodnych, w tym wahania warunków wodnych.</p>
17	Klub Przyrodników	„Dla siedliska 91E0, w opisie zagrożenia należy uzupełnić, że chorobowe zamieranie jesionu spowodowało zubożenie gatunkowe łągów w obszarze przez niemal zupełne wyeliminowanie jesionu z ich drzewostanów i	<p>Uwagę uwzględniono. Uzupełniono opis zagrożenia.</p>

		uniemożliwia odtworzenie jego udziału.”	
18	Klub Przyrodników	<p>„Dla siedliska 91E0, rozszerzenia wymaga opis potencjalnego zagrożenia tego siedliska ze strony prac utrzymaniowych (odmulanie, usuwanie rumoszu drzewnego) na przyległych do niego ciekach. Podstawowym elementem integralności nadrzecznych ekosystemów łągowych jest łączność łągu z rzeką. Łączność ta przejawia się przez okresowe zalewy lub podtopienia łągu przy wyższych stanach wód. Niekiedy jej wyrazem jest przestrzenne przeplatanie się łągu i rzeki: wykształcanie się warkoczowego przepływu rzeki przez łąg (w Puszczy Drawskiej np. na Płocicznej w Drawieńskim Parku Narodowym). Przy wysokich stanach wody występują przepływy ponadbrzegowe przez łąg i sedymentacja pozakorytowa, co jest ważnym czynnikiem ekologicznym dla siedliska 91E0. Wyrazem związku łągu z rzeką jest też modyfikowanie przepływu rzeki poprzez rozrost drzew i ich korzeni oraz przez martwe drzewa z łągu powalone w nurt ciek. Np. lokalne zatory z drzew na rzece w krajobrazie leśnym sprzyjają rozlewaniu się wód w sąsiadujących łągach, co jest pozytywnym czynnikiem dla lasu łągowego. Ich usuwanie jest więc negatywnym oddziaływaniem na łąg. Podobne oddziaływanie może mieć usuwanie ograniczających przepływ odsypów. „Odmulenie” i tym samym pogłębienie koryta, przyspiesza spływ wody i ogranicza możliwość jej rozlewania się w łągach - odrywając w ten sposób rzekę od jej łągowego sąsiedztwa i łągi od rzeki. Możliwość rozlewania się wody może dodatkowo ograniczać składowanie na brzegach osadów wydobytych z rzeki prowadzące do powstawania wargi brzegowej. Nowoczesne podejście do ochrony siedliska przyrodniczego 91E0 w Europie akcentuje właśnie konieczność zachowania lub odtwarzania funkcjonalnych związków łągu z rzeką. Także w Polsce naturalność koryta rzeczno-łągowego sąsiadującego z łągiem przyjęto słusznie za jeden ze wskaźników właściwego stanu ochrony łągowego siedliska przyrodniczego, obniżenie tej naturalności wskutek prac utrzymaniowych musi więc być interpretowane jako negatywne oddziaływanie nie tylko na rzekę, ale i na łąg.”</p>	Uwagę uwzględniono. Uzupełniono opis zagrożenia.
19	Klub Przyrodników	<p>„Dla siedliska 91T0, w Puszczy Drawskiej bardzo silnie zagrożonego zanikiem z nie do końca jasnych przyczyn, krytycznym zagrożeniem jest zniszczenie tych płatów, które wciąż się jeszcze utrzymały, przez rębne cięcia zupełne w ramach gospodarki leśnej. Zagrożenie to jest rzeczywiste: takie cięcia są zaplanowane w aktualnych planach urządzenia lasu (np. ndl. Smolarz), a przypadki zniszczenia płatów siedliska 91T0 zdarzają się w praktyce. Dojrzały bór chrobotkowy, raz wycięty, w Puszczy Drawskiej nie odtwarza się w kolejnym pokoleniu drzewostanu; występuje co najwyżej faza chrobotkowa w rozwoju runa pod drągowinami sosnowymi,</p>	Uwagę uwzględniono. Dokonano zmiany w zagrożeniach potencjalnych. Wszystkie stanowiska boru chrobotkowego podlegają gospodarce leśnej i cieciom pielęgnacyjnym, natomiast niektóre zagrożone są użytkowaniem rębnym w najbliższej przyszłości. Usunięcie drzew z powierzchni siedliska i związane z tym działania zaburzające powierzchnię gleby i runo niszczy występujące tam porosty. Kod zagrożenia B02.02 przyjął brzmienie: „Negatywnie na siedlisko wpływają działania intensyfikujące gospodarkę leśną (np. zręby zupełne i związane z nimi działania

		później jednak zanikająca. Wnosimy o odpowiednie uzupełnienie identyfikacji i opisu zagrożeń.”	powodujące zniszczenie mechaniczne powierzchni gleby)”
20	Klub Przyrodników	„Na stanowisku <i>Hamatocaulis vernicosus</i> w obiekcie Storczykowe Mechowisko obserwowaliśmy w 2017 r. zmiany sukcesyjne w kierunku rozwoju roślinności szuwarowej w miejsce roślinności mechowiskowej (por. dane monitoringu siedliska przyrodniczego 7230 na tym stanowisku). Mogą one być zagrożeniem dla gatunku.”	Uwagę uwzględniono. Uzupełniono zagrożenia.
21	Klub Przyrodników	„W przypadku wydry, jako zagrożenie powinny być wskazane także wypadki komunikacyjne.”	Uwagę uwzględniono. Uzupełniono zagrożenia.
22	Klub Przyrodników	„W przypadku wilka, rozbudowa sieci dróg, ale także i modernizacja i poprawa stanu istniejących dróg, oddziałuje nie tylko poprzez wzrost prawdopodobieństwa wypadków komunikacyjnych, ale także poprzez ułatwienie dostępu do obszaru i intensywniejszą penetrację kompleksu leśnego przez ludzi (szczególnie, choć nie tylko, w okresach grzybobrań). Zagrożenie to w ostatnich latach przybrało na sile, stając się zagrożeniem rzeczywistym, a nie tylko potencjalnym. Modernizacja drogi Jażwiny-Sówka-Jelenie zwiększy penetrację ludzi w tradycyjnej ostoi wilka (wataha Drawa) na terenie nadleśnictwa Głusko. Modernizacja drogi wojewódzkiej 123 (woj. wielkopolskie) Krzyż- Przesieki spowoduje rozwijanie na niej znacznie większych prędkości pojazdów, zwiększając zagrożenie wypadkami komunikacyjnymi watahy Smolarz. Wnosimy o odpowiednie rozszerzenie identyfikacji zagrożenia.”	Uwagę uwzględniono. Uzupełniono opis o zagrożenia związane z rozbudową sieci dróg i ich modernizacją.
23	Klub Przyrodników	„Dla pachnicy dębowej należy w opisie zagrożeń uzupełnić, że deficyt potencjalnych drzew do zasiedlenia jest wynikiem gospodarki leśnej (B02), niepozostawiającej drzew dębu do wieku sprzyjającego tworzeniu się próchnowisk. Zagrożenie B02 powinno być uzupełnione w identyfikacji zagrożeń.”	<p>Najbardziej preferowanymi siedliskami pachnicy dębowej są stare dziuplaste drzewa z próchnowiskami, rosnące w dobrze nasłonecznionych miejscach. Znacznie słabiej zasiedlane są stanowiska zacienione. Stąd najwięcej dogodnych stanowisk znajduje się np. w obrębie drzew rosnących w alejach przydrożnych, czy też rosnących pojedynczo lub grupie wśród pól i łąk, natomiast w lasach ich lokalizacja dotyczy starodrzewi rosnących w małym zwarcu lub na powierzchni z lukami (przestoje), a także starych drzew znajdujących się w okrajkach. Poza dębem wskazanym w uwadze, preferowanymi gatunkami są lipa i olsza. Należy jednocześnie wskazać, iż nie wszystkie próchniejące okazy dębu są traktowane przez pachnicę jako atrakcyjne do zasiedlenia.</p> <p>Tak jak wskazuje dokumentacja pzo dla przedmiotowego obszaru, stare drzewa z próchnowiskami są w obszarze bardzo rzadkie, brak jest również drzew dorastających do wieku, w którym zwykle tworzą się próchnowiska.. Sytuację tą określa zagrożenie istniejące o kodzie: J03.01 – zmniejszenie lub utrata określonych cech</p>

siedliska. W związku ze złożoną uwagą dokonano uzupełnień w zakresie opisu zagrożenia.

Wnioskowany kod zagrożenia B02 gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów określa szeroki zakres oddziaływań związanych z gospodarką leśną. Do eliminacji potencjalnych i istniejących siedlisk gatunku może dojść w wyniku długotrwałej, intensywnej eksploatacji lasów połączonej z eliminowaniem w ramach zabiegów sanitarnych drzew martwych i zamierających. Ponieważ gatunek ten ma niewielkie zdolności migracyjne i przeprowadzanie tego typu zabiegów grozi zablokowaniem możliwości rozprzestrzeniania się i, w dalszej perspektywie, zanikiem lokalnej subpopulacji z powodu braku zdalnych do jego rozwoju siedlisk w najbliższym sąsiedztwie. Obecnie obowiązujące dokumenty dotyczące sposobu prowadzenia gospodarki leśnej, w tym wymogi certyfikatu dobrej gospodarki leśnej FSC nakazują Lasom Państwowym pozostawianie w lasach drzew dziuplastych, które wzbogacają m.in. pulę potencjalnych siedlisk gatunku. Wyznacza się tutaj tzw. „ostoje różnorodności biologicznej” lub „ostoje ksylobiontów”, które wyłącza się z użytkowania gospodarczego.

Mając na uwadze powyższe w zagrożeniach istniejących pozostawiono zagrożenie o kodzie: J03.01, jednocześnie celem doprecyzowania tego zagrożenia, uzupełniono jego opis. Obecny brak potencjalnych drzew do zasiedlenia wynika prawdopodobnie z prowadzonej wiele lat wcześniej gospodarki leśnej, która nie kładła nacisku na potrzebę pozostawiania drzew biocenotycznych.

Z kolei do zagrożeń potencjalnych wprowadzono zagrożenia B02.02 wycinka lasu oraz B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew. Zagrożenia dotyczą potencjalnych sytuacji związanych z nieodpowiednią ochroną dobrze wykształconych siedlisk leśnych zapewniających zróżnicowanie struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanów, w tym usuwanie starych, zamierających dziuplastych drzew może powodować pogorszenie stanu żerowisk oraz zmniejszanie się lub utratę potencjalnych miejsc bytowania i rozrodu osobników gatunku

Ponadto dokonano zamiany kodu F04 pozyskiwanie i usuwanie roślin łądowych na G05.06 chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych. F04 to grupa zagrożeń dotycząca wszelkiego rodzaju zbieractwa i płądrowania stanowisk roślin, co nie jest adekwatne do zidentyfikowanego zagrożenia potencjalnego związanego usuwaniem starych drzew

			przydrożnych, tj. potencjalnych siedlisk gatunku, dlatego też właściwym jest posłużenie się w zarządzeniu kodem G05.06. Uzupełniono opis zagrożenia.
24	Klub Przyrodników	<p>„Cele działań ochronnych nie powinny ograniczać się tylko do wskazania docelowego stanu ochrony poszczególnych siedlisk i gatunków w obszarze w trójstopniowej skali FV- U1-U2. Tak postawiony cel jest słabo weryfikowalny, ponieważ dla większości siedlisk i gatunków nie wypracowano obiektywnych i powtarzalnych metod oceny stanu zasobów w obszarze (metodyki GIOS precyzują tylko metodę oceny stanu na stanowisku). Cele powinny odnosić się do konkretnych cech siedlisk i populacji, jakie powinny być zachowane lub osiągnięte, albo do zachowania lub przywrócenia kluczowych dla poszczególnych siedlisk i gatunków czynników ekologicznych czy wyeliminowania krytycznych presji. Wnioskujemy o uzupełnienie celów co najmniej o:</p> <p>a) Dla siedlisk 3140, 3150 - osiągnięcie parametrów fizykochemicznych i biologicznych odpowiadających co najmniej II klasie jakości wód wg parametrów przyjętych jako wartości progowe tej klasy w przepisach odrębnych dotyczących oceny stanu wód, lub parametrów na tyle zbliżonych do tych wartości, na ile pozwala naturalna charakterystyka akwenu i specyfika ekosystemu wodnego; zachowanie w stanie naturalnym lub unaturalnienie stref brzegowych jezior, poza ew. punktowymi dojazdami do lustra wody od miejscowości i od istniejących obiektów rekreacyjnych;</p> <p>b) Dla siedliska 3160 - Zachowanie różnorodności biologicznej związanej z siedliskiem, w szczególności elismy wodnej i populacji unikatowych gatunków krasnorostów;</p> <p>c) Dla siedlisk 7110, 7140: Utrzymanie naturalnych warunków wodnych i wykluczenie presji antropogenicznej na torfowiska, w tym zapewnienie braku oddziaływania na torfowiska gospodarki leśnej prowadzonej w ich sąsiedztwie;</p> <p>d) Dla siedliska 7230 - Utrzymanie naturalnych warunków wodnych wszystkich płatów, w tym zasilania wodami podziemnymi,</p> <p>e) Dla traszki i kumaka - Utrzymanie systemu oczek wodnych i terenów naturalnych oraz półnaturalnych wokół nich;</p> <p>f) Dla żółwia błotnego - Utrzymanie występowania gatunku w obszarze i potencjalnych możliwości rozrodu;</p> <p>g) Dla poczwarówek - Utrzymanie udziału podmokłych turzycowisk w krajobrazie obszaru;</p>	<p>Cele ochrony zostały określone z wytycznymi GDOŚ. Użycie określenia stanu ochrony siedlisk i gatunków w trójstopniowej skali pozwala na sformułowanie celów w sposób mierzalny. Poniżej odniesiono złożonych uwag:</p> <p>a) 3140, 3150 - uwagę uwzględniono częściowo i uzupełniono cele ochrony o ograniczenie fragmentacji roślinności strefy brzegowej oraz niszczenia łąk ramienicowych oraz ograniczenie dopływu biogenów i zawiesin do wód.</p> <p>b) 3160 - zaproponowany cel jest niemierzalny i nieweryfikowalny, dlatego też nie uwzględniono uwagi.</p> <p>c) 7110, 7140 - uzupełniono cele o podniesione kwestie, tj. o wykluczenie presji antropogenicznej na torfowiska, w tym zapewnienie braku oddziaływania na torfowiska gospodarki leśnej prowadzonej w ich sąsiedztwie. W przypadku siedliska 7110 nie wprowadzono celu dot. stosunków wodnych, gdyż nie zaplanowano działania ochronnego służącego osiągnięciu tego celu.</p> <p>d) 7230 - cele ochrony w konsultowanym społecznie zarządzeniu uwzględniają złożoną uwagę.</p> <p>e) Traszka i kumak - gatunki są słabo rozpoznane w obszarze, dlatego też za cel ochrony przyjęto uzupełnienie stanu wiedzy o ich rozmieszczeniu w obszarze. Należy zgodzić się ze składającym uwagę, iż optymalnymi siedliskami tych gatunków są ekosystemy oczek wodnych, jednakże zaproponowany cel jest niemierzalny i nieweryfikowalny. Ponadto nie zaplanowano żadnych działań ochrony czynnej skierowanych na realizację tego celu, jak również nie sformułowano żadnych zagrożeń istniejących, zatem pozostawienie w celu tylko uzupełnienie stanu wiedzy.</p> <p>f) Żółw błotny – Podczas sporządzania dokumentacji do Planu zadań ochronnych nie odnotowano nowych, zasiedlonych stanowisk żółwia poza populacją w Drawinach (informacje pochodzą z planu zarządzania populacją żółwia błotnego, traszki grzebieniastej i kumaka nizinnego w Drawinach opracowanego w 2009 r. w ramach projektu Life+ "Protection of Emys</p>

		<p>h) Dla skójkii gruboskorupowej, trzepli zielonej - Utrzymanie powszechnego występowania gatunku w rzekach obszaru;</p> <p>i) Dla zalotki większej - Utrzymanie zbiorników wodnych, w tym oczek wodnych, z naturalnie rozwijającą się roślinnością ich stref brzegowych;</p> <p>j) Dla czerwończyka nieparka - Wyjaśnienie mechanizmów dynamiki liczebności, w tym przyczyn zaskakującego spadku liczebności w obszarze. Zachowanie udziału łąk wilgotnych w krajobrazie obszaru;</p> <p>k) Dla pachnicy dębowej - Zachowanie do naturalnej śmierci istniejących obecnie starych drzew dębu, lipy, wierzby z dziuplami i próchnowiskami. Zachowanie wszystkich drzew zasiedlonych, w tym zagwarantowanie że nie będą, nawet nieumyślnie, usuwane.”</p>	<p>orbicularis and amphibians in the North European lowlands" LIFE05NAT/LT/000094.). W dokumentacji wskazano, iż najbardziej prawdopodobnym występowaniem mikropopulacji tego gatunku są okolice miejscowości Drawin, Linkowa, Sarbinowa i być może Przesiek oraz starorzeczy Drawy. Pozostałe miejsca, gdzie w przeszłości były obserwowane pojedyncze osobniki niemożliwe są do długoterminowej ochrony. Mając powyższe na uwadze do celu ochrony polegającym na uzupełnieniu stanu wiedzy o rozmieszczeniu gatunku w obszarze, dodano utrzymanie mikropopulacji gatunku w Drawinach.</p> <p>g) Poczwarówki - gatunki są słabo rozpoznane w obszarze, dlatego też za cel ochrony przyjęto uzupełnieniu stanu wiedzy o ich rozmieszczeniu w obszarze. Należy zgodzić się ze składającym uwagę, iż optymalnymi siedliskami tych gatunków są podmokłe szuwały (turzycowiska, trzcinowiska, mannowiska) na brzegach rzek i jezior, jednakże zaproponowane cele są niemierzalne i nieweryfikowalne. Natomiast ze względu, iż w planie zadań ochronnych zaplanowano działanie ochronne polegające na ekstensywnym użytkowaniu siedlisk gatunków, za cel postawiono również eliminację ekspansywnej roślinności zielnej oraz niedopuszczenie do zarastania drzewami i krzewami siedlisk gatunków.</p> <p>h) Skójkii gruboskorupowa, trzepla zielona – stopień rozpoznania skójkii jest pełny jedynie w Drawieńskim Parku Narodowym – w rzekach Drawa i Płociczna, natomiast w innych ciekach obszaru, pomimo jej poszukiwań na etapie sporządzania planu zadań ochronnych, nie stwierdzono jej występowania. Mając powyższe na uwadze do celu ochrony polegającym na uzupełnieniu stanu wiedzy o rozmieszczeniu gatunku w obszarze poza Drawieńskim Parkiem Narodowym, dodano utrzymanie jej populacji w rzece Drawie i Płocicznej przepływających przez DPN. Podobnie jak w przypadku skójkii, do celu ochrony dla zalotki dodano utrzymanie jej populacji w DPN.</p> <p>i) Zalotka większa – zaproponowany cel jest niemierzalny i nieweryfikowalny. W planie zadań ochronnych nie zaplanowano żadnych działań ochrony czynnej skierowanych na realizację tego celu, ponadto dla tego gatunku nie sformułowano żadnych zagrożeń istniejących. Dlatego też pozostawiono w celu tylko uzupełnienie stanu wiedzy.</p>
--	--	--	---

			<p>j) Czerwończyk nieparek – autor dokumentacji do Planu zadań ochronnych dla obszaru podał, iż gatunek ten jest znany z dużych wahań liczebności, które mogą nawet doprowadzać do wymierania lokalnych populacji. Przyczyny ich nie są znane, bowiem zmiany siedlisk na pewno nie są ich jedyną przyczyną. Gatunek ten w okresach licznego pojawu jest mało wymagający i spotkać go można nawet na przydrożnych rowach. Siedliska obecnie zachowane w dobrym stanie nie zmieniły się w znaczący sposób od końca lat 90-tych XX wieku. Stopień rozpoznania stanowisk gatunku w obszarze jest słaby, dlatego też za cel ochrony postawiono przywrócenie właściwej ekstensywnej gospodarki łąkarskiej, które zapewnia utrzymanie optymalnych siedlisk gatunku oraz uzupełnienie stanu wiedzy gatunku w obszarze, co pozwoli oszacować wielkość jej populacji i posłuży do podjęcia próby oceny dynamiki populacji w obszarze. Natomiast cel ochrony uzupełniono o zachowanie udziału łąk wilgotnych w krajobrazie obszaru.</p> <p>k) Pachnica dębowa – rozmieszczenie gatunku w obszarze jest słabo poznane. Do celu ochrony dodano konieczność utrzymania potencjalnych i stwierdzonych siedlisk gatunku – tj. zachowywanie w obszarze starych drzew (dębu, lipy, wierzby) z dziuplami i próchnowiskami. Należy tutaj podkreślić, iż wycinki drzew w pasach drogowych (w tym aleje ze starymi drzewami), gdzie pachnica najczęściej znajduje schronienie, podlegają uzgodnieniom z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.</p>
25	Klub Przyrodników	<p>„Dla siedliska 3260 zaproponowano jako cel <i>Zachowanie rzek w stanie naturalnym, naturalną dynamiką koryta, rumoszu drzewnego i kształtującej są w korycie roślinności, poprzez prowadzenie prac utrzymaniowych i konserwacyjnych w sposób umożliwiający utrzymanie charakteru cieków w stanie zbliżonym do aktualnego.</i> Lepszym sposobem zachowania rzek w stanie naturalnym jest nieprowadzenie na nich prac utrzymaniowych i konserwacyjnych. Podobnie przy zapisach dla siedliska 91E0 i dla ryb.</p>	<p>Dokonano przeredagowania kilku działań ochronnych. Ponadto prace wykonywane w obrębie cieków naturalnych (tzw. prace utrzymaniowe i konserwacyjne) objęte są odrębnymi procedurami, przewidzianymi w art. 118, 118a ustawy o ochronie przyrody. W uzasadnionych przypadkach RDOŚ wskazuje na konieczność ograniczenia lub rezygnacji z części prowadzonych prac, bądź narzuca warunki ich prowadzenia. Również w przypadku prowadzenia prac nieobjętych koniecznością zgłoszenia z art. 118 (wymienionych w art. 118b), w przypadku potencjalnego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony RDOŚ wskazuje na konieczność rezygnacji prowadzenia takich prac (w przypadku posiadania informacji o zamiarze przystąpienia do takich prac).</p>
26	Klub Przyrodników	<p>„Dla leśnych siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, zupełnie niezrozumiale jest, dlaczego celem działań ochronnych ma być</p>	<p>Uzupełniono cele ochrony, zapewniając spójność z zagrożeniami i działaniami ochronnymi.</p>

		<p>tylko <i>utrzymanie udziału martwego drewna i starych drzew w ilości umożliwiającej utrzymanie siedliska w ww. nie pogorszonym stanie</i>. Dokumentacja PZO wykazała, że w Puszczy Drawskiej ekosystemy te nie są w dobrym stanie i są silnie zubożone w elementy kluczowe dla różnorodności biologicznej — zarówno martwe drewno, jak i drzewa stare i mikrosiedliska nadrzewne. Celem działań ochronnych powinna być poprawa tej sytuacji, tj. odpowiednich wskaźników, a nie tylko utrzymanie ich na obecnym, niezadowalającym poziomie. Zdajemy sobie sprawę, że możliwości tej poprawy w ciągu 10 lat są ograniczone i nie zawsze wyrażą się zmianą klasy wskaźnika (np. poprawa zasobów martwego drewna ograniczona jest tempem jego wydzielania się, wiek drzew w ciągu 10 lat może zwiększyć się tylko o 10 lat; poprawa zasobów mikrosiedlisk nadrzewnych jest limitowana tempem ich powstawania i rozwoju). Mimo to, celem powinna być poprawa odpowiednich wskaźników na ile pozwolą procesy naturalnego starzenia się oraz wydzielania się drzew.</p> <p>Możliwe w okresie obowiązywania PZO jest w szczególności zapewnienie warunków do poprawy struktury i funkcji ekosystemów leśnych, poprzez:</p> <p>a) zapewnienie istnienia sieci płatów odpowiednich ekosystemów pozostawionych bez użytkowania, jako powierzchnie referencyjne, rozproszonych w całym areale odpowiedniego siedliska w obszarze,</p> <p>b) zapewnienie istnienia, w drzewostanach po wszystkich cięciach rębnych, sieci biogrup pozostawionych na kolejne pokolenie drzewostanu,</p> <p>c) zwiększenie ilości drzew biocenotycznych poprzez ich konsekwentne oszczędzanie i pozostawianie przy wszystkich cięciach w drzewostanach.”</p>	
27	Klub Przyrodników	<p>Celem działań ochronnych dla leśnych siedlisk przyrodniczych w lasach poza parkiem narodowym powinno być także doprowadzenie sposobów gospodarki leśnej w drzewostanach tych siedlisk do formy utrzymującej kompozycję gatunkową siedliska przyrodniczego i nie powodującej wprowadzania gatunków ekologicznie obcych, w tym dominacji sosny, a także zachowującej i odbudowującej związaną z siedliskiem różnorodność biologiczną, w tym udział drzew i drzewostanów starych, zasoby martwego drewna, zasoby drzew biocenotycznych.</p>	<p>Cele ochrony w konsultowanym zarządzeniu uwzględniły podniesione kwestie.</p>
28	Klub Przyrodników	<p>„Renaturyzacja drzewostanów zdominowanych przez sosnę, modrzew, świerk jest nieosiągalna w ciągu 10 lat. Jest to proces wymagający co najmniej ok. 80-120 lat. Celem działań ochronnych powinno być zainicjowanie renaturyzacji siedlisk 9110, 9130, 9160, 9170, 9190 (w tym zainicjowanie ich przekształcenia do składu gatunkowego typowego dla odpowiedniego siedliska przyrodniczego) w sztucznych drzewostanach sosnowych, modrzewiowych i świerkowych zajmujących potencjalne</p>	<p>Działania nie odnoszą się do leśnych zbiorowisk zastępczych, lecz do stwierdzonych siedlisk przyrodniczych.</p>

		siedliska kwaśnych i żyznych buczy, grądów i dąbrów, w tym priorytetowo w sztucznych drzewostanach fragmentujących naturalne biochory siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9160, 9170, 9190.”	
29	Klub Przyrodników	„Dla siedliska 91DO celem ochrony powinno być także umożliwienie naturalnych procesów rozwojowych, w tym wykluczenie użytkowania, a także utrzymanie naturalnych warunków wodnych i bagiennego charakteru siedliska.”	Uzupełniono cele ochrony, zapewniając spójność z zagrożeniami i działaniami ochronnymi. Dodano do celu ochrony dodano wyłączenie z użytkowania. Natomiast nie przychyłono się do propozycji wprowadzenia zapisu utrzymania naturalnych warunków wodnych i bagiennego charakteru siedliska, gdyż nie przewiduje się żadnych działań zmierzających do osiągnięcia tego celu.
30	Klub Przyrodników	„Dla siedliska 91T0 celem powinno być także zapewnienie istnienia powierzchni referencyjnych, umożliwiających rozpoznanie naturalnych tendencji dynamicznych siedliska. Bez takich powierzchni rozpoznanie przyczyn zaniku siedliska w Puszczy Drawskiej nie będzie możliwe.”	Siedlisko 91T0 wymaga rzeczywistego rozpoznania rzeczywistych jego zasobów w obszarze, co zostało uwzględnione w zarówno celach ochrony i działaniach z zakresu uzupełnienia stanu wiedzy. Po dokładnym ustaleniu lokalizacji płatów będzie możliwe wskazanie powierzchni referencyjnych.
31	Klub Przyrodników	„Dla siedliska 91E0 cele ochrony powinno być także umożliwienie naturalnych procesów rozwojowych, w tym wykluczenie użytkowania. Udział martwego drewna i starych drzew powinien być poprawiony, a nie tylko utrzymany w stanie niepogorszonym. Celowe wydaje się zaznaczenie, że cel działań ochronnych dla tego typu siedliska w tym obszarze Natura 2000 powinien dopuszczać punktowe zniszczenia siedliska w wyniku rozpadu drzewostanu jesionowego wskutek chorobowego zamierania jesionu, a następnie spontanicznej regeneracji siedliska; powinien także dopuszczać lokalne wytapianie łągów przez bobry.”	Uzupełniono cele ochrony, zapewniając spójność z zagrożeniami i działaniami ochronnymi.
32	Klub Przyrodników	„Łęgi 91E0 występują, w Puszczy Drawskiej także wokół jezior. Celem działań ochronnych powinno być dla nich zachowanie ciągłości pasm łągów nadjeziornych i skuteczne ochronienie ich przed wydeptywaniem i synantropizacją.”	Uwzględniono uwagę, uzupełniono cele ochrony o cel zachowania ciągłości pasm łągów nadjeziornych (cel spójny z działaniem polegającym na pozostawianiu stref ekotonowych wokół jezior, które często otoczone są łągami) i łągów nadrzecznych (działanie dotyczące pozostawianie wszystkich łągów źródłkowych oraz pozostałych typów łągów znajdujących się we właściwym stanie, położonych wzdłuż cieków).
33	Klub Przyrodników	„Cel zadań ochronnych dla wilka wymaga dostosowania do aktualnej sytuacji tego gatunku. Nastąpiło już zasiedlenie nie zasiedlonej dotąd części obszaru — celem powinno obecnie być utrzymanie występowania w obszarze co najmniej trzech watah („Drawa”, „Drawno” i „Smolarz”). Nadal konieczne jest natomiast zapewnienie wilkom spokoju, zwłaszcza w okresie rozrodu i wychowu młodych (minimalizacja penetracji miejsc rozrodu wilków przez ludzi).”	Uaktualniono cele ochrony zgodnie z uwagą.
34	Klub Przyrodników	„Przywrócenie i utrzymanie ciągłości ekologicznej cieków w obszarze,	W ramach projektu LIFE13NAT/PL/000009 pn. „Czynna ochrona

		<p>słusznie stawiane jako cel dla minogów i ryb, nie zostanie osiągnięte przez samą modernizację przepławki przy Elektrowni Wodnej Kamienna. Konieczna jest także likwidacja innych barier dla migracji ryb i minogów, w szczególności na Korytnicy, Słopiczy, Cieszynce.”</p>	<p>siedlisk włosieniczników i udrożnienie korytarza ekologicznego zlewni rzeki Drawy w Polsce” Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie wykonał zadania polegające na budowie przepławki przy Elektrowni Wodnej Kamienna, jazach Jażwiny i Sówka, jak również podjął działania polegające na renaturyzacji odcinkowej rzek poprzez odtwarzanie zróżnicowanej morfologii koryta na odcinkach żwirowodennych od jez. Prosinko do m. Osieczno (założono ok. 50 przyz. żwirowo-kamiennych naturopodobnych).</p> <p>Likwidacja pozostałych innych barier na pozostałych ciekach w obszarze (w części poza Drawieńskim Parkiem Narodowym), będzie wymagała szczegółowej ich inwentaryzacji, oceny, które z nich należy zlikwidować, naprawić lub wykonać przepławki. Ponadto przedsięwzięcie to będzie wymagało ustalenia właścicieli poszczególnych barier przy współpracy z właściwymi jednostkami Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Zostało to uwzględnione w projekcie zarządzenia w grupie działań dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy. Ponadto gromadzenie informacji o przedmiotach ochrony i zagrożeniach (w tym funkcjonalności korytarzy migracji ichtiofauny) będzie następować w ramach wykonywanego monitoringu przez sprawujących nadzór nad obszarem.</p>
35	Klub Przyrodników	<p>„W załączniku 5 w wielu działaniach zastosowano podział na działania fakultatywne i obligatoryjne, przewidziany prawem dla obszaru znajdującego się na terenie gospodarstwa rolnego lub jego części. W wielu przypadkach (por. niżej) błędnie jednak zastosowano ten podział dla gruntów nie będących częścią gospodarstwa rolnego. Ponadto:</p> <p>a) Jako działania obligatoryjne wskazano zawsze <i>użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych</i> ignorując zupełnie specyfikę poszczególnych siedlisk i gatunków — tymczasem niektóre z nich wymagają użytkowania kośnego, ale nie tolerują użytkowania pastwiskowego; inne zaś wymagają konkretnie wypasu. W konsekwencji, realizacja „działań obligatoryjnych” w niektórych przypadkach mogłaby być wręcz szkodliwa dla przedmiotów ochrony.</p> <p>b) W działaniach fakultatywnych, zamiast konkretnego zapisania schematu użytkowania, zapisano zawsze schematycznie <i>Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolnośrodowiskowego / rolnośrodowiskowo-klimatycznego...</i> - co sprawia, że praktyczne określenie treści odpowiedniej normy przeniesione zostaje na Ministra Rolnictwa. Rozwiązanie to jest niezgodne z zasadami legislacji, stanowiąc de facto niedozwolone delegowanie na Ministra Rolnictwa upoważnienia</p>	<p>Instrumentem wspierającym realizację działań ochronnym dla siedlisk przyrodniczych znajdujących się na trwałych użytkach zielonych jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Natomiast warunkiem otrzymania płatności rolnych w pełnej wysokości jest stosowanie w planie zadań ochronnych podziału działań na obligatoryjne i fakultatywne oraz wpisywanie wymogów w brzmieniu przedstawionym w konsultowanym projekcie zarządzenia.</p>

		<p>ustawowego do określenia w PZO działań ochronnych dla poszczególnych siedlisk i gatunków. Zaproponowane rozwiązanie sugeruje, że celem planu nie jest ochrona siedlisk i gatunków, ale uzyskanie korzyści pieniężnych - płatności rolnośrodowiskowych. Zapis dopuszcza bowiem dowolne użytkowanie, na które w danych warunkach można uzyskać taką płatność. Nie jest tymczasem zapewnione, że <i>wymogi pakietu rolnośrodowiskowego ukierunkowanego na ochronę</i> określonego siedliska lub gatunku będą w ogóle zgodne z rzeczywistymi potrzebami ekologicznymi tego siedliska lub gatunku; a tym bardziej z potrzebami ekologicznymi jego konkretnych płatów w obszarze.</p> <p>Zdajemy sobie sprawę, że błędy te są powielane w wielu PZO, a ich źródłem są błędne wytyczne GDOS w przedmiotowej sprawie, nie oznacza to jednak, że możemy pominąć je milczeniem.</p> <p>Wnosimy, by:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podział na działania obligatoryjne i fakultatywne stosować tylko do gruntów wchodzących faktycznie w skład gospodarstw rolnych, - w działaniach obligatoryjnych wskazywać albo użytkowanie kośne, albo pastwiskowe, albo ich dopuszczalną kombinację - stosownie do rzeczywistych potrzeb odpowiedniego gatunku lub siedliska; - w działaniach fakultatywnych zawierać konkretny opis optymalnego reżimu użytkowania, a nie odesłania do PROW.” 	
36	Klub Przyrodników	<p>„W załączniku nr 4, działanie nr 4 dotyczy w rzeczywistości czynnej ochrony torfowisk alkalicznych metodą koszenia, a nie gospodarki rolnej w tym siedlisku. Działanie to nie dotyczy gospodarstwa rolnego, ale nie mających znaczenia rolniczego powierzchni w zarządzie Lasów Państwowych. Nie powinno więc być rozdzielane na działania obligatoryjne i fakultatywne. Użytkowanie pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe w żadnym razie nie może być wskazywane w ramach działania obligatoryjnego dla tych powierzchni, ponieważ byłoby szkodliwe dla tych torfowisk. Są to powierzchnie bagienne, nie nadające się do wypasu. Opisowi działania należy nadać brzmienie „Koszenie, przez cały okres realizacji planu, torfowisk alkalicznych, w sposób optymalny dla ochrony siedliska i gwarantujący nieuszkodzenie powierzchni torfowiska (sprzętem dostosowanym do warunków bagiennych lub ręcznie): Koszenie co 1-3 lata, z uwzględnieniem następujących zasad: wykonanie późnym latem lub jesienią, koszenie na wysokości nie mniej niż 15-20 cm nad powierzchnią gruntu, uprzątnięcie pokosu po kilku do kilkunastu dniach od skoszenia, w przypadku ekspansji trzciny, okresowe stosowanie koszenia corocznie, w fazie kwitnienia trzciny, do czasu</p>	<p>Lasy Państwowe jako zarządca w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 poz. 415 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), może stać się beneficjentem PROW. Dlatego też zastosowanie tej formy zapisu (podział działań na obligatoryjne i fakultatywne) ułatwi Nadleśnictwu lub ewentualnemu dzierżawcy dostęp do środków finansowych rekompensujących koszty związane z realizacją działań ochronnych w obszarze Natura 2000. Wymóg wariantu 4.6 uwzględnia wnioskowaną częstotliwość koszenia (<i>raz, dwa, trzy razy w ciągu 5 lat, jednak nie częściej niż co dwa lata</i>), terminu koszenia (<i>15 sierpnia – 15 lutego kolejnego roku</i>), usunięcia pokosu</p>

		wycofania się trzciny”.”	(do 2 tygodni po pokosie). Uwzględniając częściowo uwagę, opis działań fakultatywnych uzupełniono o zalecaną wysokość koszenia.
37	Klub Przyrodników	„Działania nr 6-9 oraz 13-14 dotyczą czynnej ochrony nieleśnych siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków w Drawieńskim Parku Narodowym, a nie gospodarstwa rolnego. Nie ma przesłanek do ich dzielenia na obligatoryjne i fakultatywne. Sposób ochrony płatów objętych tymi powinien być specyficzny i nie może być ograniczany do schematu „zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolnośrodowiskowego”.”	Dyrektor Drawieńskiego Parku Narodowego jest beneficjentem Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 poz. 415 z późn. zm.), tj. realizuje pakiety programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego w obrębie siedlisk przyrodniczych znajdujących się na trwałych użytkach zielonych w Drawieńskim Parku Narodowym. Podobnie jak w przypadku Lasów Państwowych zastosowana w zarządzeniu forma zapisu (podział na działania obligatoryjne i fakultatywne) umożliwi dostęp oraz dalsze korzystanie z środków finansowych rekompensujących koszty związane z realizacją działań ochronnych w obszarze Natura 2000, co z kolei umożliwi wykonywanie działań ochronnych w obrębie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w obszarze.
38	Klub Przyrodników	„Wnosimy, by jako działanie ochronne — oprócz udrożnienia dla ryb i minogów elektrowni Kamienna — zapisać również udrożnienie barier na rzekach Korytnica, Cieszynka, Mierzęcka Struga — na całej ich długości w granicach obszaru.”	W ramach projektu LIFE13NAT/PL/000009 pn. „Czynna ochrona siedlisk włosieniczników i udrożnienie korytarza ekologicznego zlewni rzeki Drawy w Polsce” Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie wykonał zadania polegające na budowie przepławki przy Elektrowni Wodnej Kamienna, jazach Jaźwiny i Sówka, jak również podjął działania polegające na renaturyzacji odcinkowej rzek poprzez odtwarzanie zróżnicowanej morfologii koryta na odcinkach żwirowodennych od jez. Prosinko do m. Osieczno (założono ok. 50 przyz. żwirowo-kamiennych naturopodobnych). W związku z tym, iż inwestycję zrealizowano, usunięto działanie z konsultowanego projektu zarządzenia. Działania polegające na udrożnieniu barier na pozostałych ciekach wraz ze wskazaniem ich dokładnych lokalizacji w obszarze zostaną określone po przeprowadzeniu uzupełnienia stanu wiedzy o rybach i minogach, co zostało zaplanowane w projekcie zarządzenia. Ponadto gromadzenie informacji o przedmiotach ochrony i zagrożeniach (w tym funkcjonalności korytarzy migracji ichtiofauny) będzie następować w ramach wykonywanego monitoringu przez sprawujących nadzór nad obszarem. Uzyskane informacje będą podstawą do planowania kolejnych działań ochrony czynnej.
39	Klub Przyrodników	„W ramach utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania, konieczne wydaje się ujęcie działania służącego zachowaniu i odbudowie właściwych kompozycji gatunkowych drzewostanu chronionych siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9160, 9170, 9190:	Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska podejmowały i podejmują współpracę z Regionalnymi Dyrekcjami Lasów Państwowych, czego wynikiem są m.in. zawarte pomiędzy tymi jednostkami porozumienia określające wytyczne dotyczące ochrony

		<p><i>Zapewnienie ciągłego dążenia w gospodarce leśnej, w płatach siedlisk przyrodniczych i w wydzieleniach sąsiadujących ze zidentyfikowanymi obecnie płatami siedlisk przyrodniczych w ramach biochory tego samego typu siedliskowego lasu, do uzyskania składów gatunkowego drzewostanów odpowiadających naturalnym składom siedlisk przyrodniczych w lokalnych warunkach Puszczy Drawskiej, z wykorzystaniem pełnego zakresu zmienności tych składów i z dostosowaniem do warunków lokalnych i zróżnicowania mikrosiedlisk:</i></p> <p><i>a) siedlisko przyrodnicze 9110: Bk 70-100% So 0-20%, Dbb/Dbs 0-20%;</i></p> <p><i>b) siedlisko przyrodnicze 9130: Bk 80-100% Dbb/Dbs 0-30%, Gb 0-10% Lp 0-3% Jw 0- 3% Js 0-3%, Wz 0-5%, KI 0-5%;</i></p> <p><i>c) siedlisko przyrodnicze 9160: Dbs 10-70% Bk 10-100% Gb 30-90%; Jw 0-10% Wz 0-10, Bst 0-10, Js 0-5%, KI 0-5%;</i></p> <p><i>d) siedlisko przyrodniczy 9170: Dbs 10-70% Bk 10-30% Gb 30-90%; Jw 0-10% Wz 0-10, Bst 0-10, Js 0-5%, KI 0-5%;</i></p> <p><i>e) siedlisko przyrodnicze 9190 w wariacie bez buka: Dbb 50-100%, Bk 0-20%; So 0-30%; Os 0-10%, Brzb 0-10%, Jrz 0-10%;</i></p> <p><i>Nie wprowadzanie Bk do płatów siedlisk przyrodniczych 9190 i 9170. Nie wprowadzanie podsadzeń Bk, Gb, Lp ani innych do 9190.</i></p> <p><i>Nie wprowadzanie Md, Sw w płatach leśnych siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9160, 9170, 9190 ani 91EO.</i></p> <p><i>Akceptacja dla naturalnego pojawu i rozwoju wszystkich rodzimych gatunków drzew we wszystkich siedliskach przyrodniczych, nawet gdyby były niezgodne z teoretycznym składem właściwym dla danego siedliska.”</i></p>	<p>siedlisk i gatunków w obszarach Natura 2000, a także kształtowania zasobów martwego drewna. Porozumienia te zawierają także orientacyjne docelowe składy gatunkowe drzewostanów w obrębie siedlisk przyrodniczych.</p>
40	Klub Przyrodników	<p>„Działanie nr 24 powinno dotyczyć wszystkich typów rębni, a nie tylko rębni zupełnych. Wskazane tu siedliska przyrodnicze nie są zwykle użytkowane rębniami zupełnymi, a stosuje się w nich rębnie złożone, jednak także w rębniach złożonych pozostawianie co najmniej 5% biogrup jest kluczowe dla poprawy — w dłuższej perspektywie czasowej — struktury i funkcji odpowiednich ekosystemów leśnych.”</p>	<p>Zgodnie z uwagą przeformułowano działanie. Zgodnie z zawartymi porozumieniami na siedliskach przyrodniczych nie prowadzi się rębni zupełnych.</p>
41	Klub Przyrodników	<p>„W działaniu nr 25 wnosimy o doprecyzowanie pojęcia „drzew biocenotycznych”, gdyż inaczej nie jest jasne, które drzewa powinny być pozostawiane. Wnosimy o dodanie tu: <i>Jako drzewa biocenotyczne rozumie się, w szczególności:</i></p> <p><i>a) żywe i martwe drzewa, miejscowo spróchniałe (ze zgnilizną) oraz drzewa z owocnikami grzybów (hubami): z łatwo widoczną zgnilizną</i></p>	<p>Tak jak wskazał zgłaszający uwagę, pojęcie drzew biocenotycznych znajduje się w Instrukcji Ochrony Lasu i nie ma potrzeby umieszczania tak szczegółowej definicji w planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.</p>

		<p><i>pnia (np. z widocznymi, otwartymi ranami pnia, dziuplami wypełnionymi próchnem, z uszkodzeniami od pioruna, złamane z rakami drzewnymi, kieszeniami kory, z owocnikami grzybów (hubami); z koroną częściowo (poniżej 1/3) obumarłą (martwe konary i gałęzie w koronie);</i></p> <p><i>b) drzewa dziuplaste, w tym zarówno y dziuplami wykutymi, jak i z naturalnymi pustkami wewnątrz pnia, między korzeniowymi itp.;</i></p> <p><i>c) drzewa o nietypowym pokroju: tzw. niezwykle formy, drzewa pozbawione korony na skutek złamania;</i></p> <p><i>d) drzewa z nietypowymi formami morfologicznymi np. szyszek, kory, gałęzi;</i></p> <p><i>e) drzewa rodzimych gatunków biocenotycznych: naturalnie występujące lub wprowadzone, poprawiające bazy Żerową zwierzyny, nektarodajne, urozmaicające krajobraz takie jak jabłoń, grusza, czereśnia, śliwa alycza i inne;</i></p> <p><i>f) drzewa będące siedliskiem chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt;</i></p> <p><i>g) drzewa o wyróżniającym się bogactwie epifitów;</i></p> <p><i>h) drzewa z gniazdami kolonijnych bezkręgowców, np. mrówek, os, szerszeni;</i></p> <p><i>i) drzewa wyraźnie wyróżniające się wiekiem lub rozmiarami w stosunku do innych drzew na tym terenie;</i></p> <p><i>j) drzewa stanowiące pamiątkę kultury leśnej, np. osobniki gatunków egzotycznych (wyróżniające się wiekiem lub wymiarami), powierzchnie doświadczalne założone przed 1945 r. (bez względu na gatunek);</i></p> <p><i>k) drzewa tworzące zależenia przestrzenne, np. aleje, szpalery.</i></p> <p>Proponowane wyliczenie rodzajów drzew biocenotycznych jest zaczerpnięte w zasadzie z Instrukcji Ochrony Lasu (rozd. 3.2) obowiązującej obecnie w Lasach Państwowych, z drobnymi uzupełnieniami na podstawie aktualnej literatury na temat cennych przyrodniczo mikrosiedlisk nadrzewnych.”</p>	
42	Klub Przyrodników	<p>„Niezależnie od działań 24 i 25, poprawa stanu leśnych siedlisk przyrodniczych w skali całego obszaru Natura 2000 wymaga utrzymania i uzupełnienia sieci płatów siedlisk (drzewostanów) pozostawionych do naturalnego rozwoju jako tzw. powierzchnie referencyjne w nadleśnictwach. W tych drzewostanach w wyniku naturalnych procesów dojdzie do poprawy wskaźników udziału drzew starych, biocenotycznych</p>	<p>Powierzchnie referencyjne wyznaczane są w Planach Urządzenia Lasu, które podlegają strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Plany te analizowane są przez regionalnych dyrektorów ochrony środowiska również pod kątem wyznaczania powierzchni wyłączanych z użytkowania.</p>

oraz zasobów martwego drewna; dostarczą one też informacji o naturalnych tendencjach rozwojowych poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych w Puszczy Drawskiej. Optymalną sieć takich powierzchni wypracowano w ramach prac nad PZO i znajduje się ona w dokumentacji PZO. Większość tych powierzchni została już wcześniej wyznaczona przez nadleśnictwa i już w praktyce jest wyłączona z użytkowania — co dobrze służy ochronie odpowiednich siedlisk przyrodniczych, jednak powinno być wpisane do PZO jako aktu prawa miejscowego, by zagwarantować trwałość tego rozwiązania.

Kierując się dokumentacją PZO, wnosimy, by w jako działanie ochronne w PZO ująć: *Utrzymanie ochrony wybranych drzewostanów siedlisk przyrodniczych w Lasach Państwowych jako tzw. powierzchni referencyjnych lub drzewostanów wyłączonych z użytkowania i uznanie za powierzchnie referencyjne dodatkowych drzewostanów:*

a) w nadleśnictwie Bierzwnik: 53l, 54a, 54b, 55c, 55g, 55l, 56j, 57c, 57d, 91c, 91f, 91h, 91i, 91k, 92g 129f 129j, 129k, 130f, 131b, 131g 131h, 138i, 139f, 139g, 140g, 159h, 160i, 161f, 169d, 170a, 170k, 172j, 173b, 178f, 179f, 180f, 180g 180h, 181a, 181g 190k, 191f, 196f 196n, 197a, 197f, 198a, 198i, 199a, 199c, 219a, 219b, 221c, 222a, 222b, 222c, 223a, 223c, 224g, 225a, 225c, 225d, 228g, 233g 233k, 234x, 234y, 236h, 236l, 236m, 237b, 237d, 238b, 238g, 239b, 239d, 241i, 242g, 242i, 243h, 243i, 244c, 244d, 245a, 254h, 255h, 256i, 258g, 260d, 260j, 261h, 262a, 262b, 263b, 266d, 267a, 267m, 267n, 267o, 268m, 268n, 269l, 269n, 270c, 270d, 270j, 271b, 273a, 273b, 274g, 274h, 276a, 281a, 281b, 281j 282a, 285h, 286c, 288a, 288b, 290d, 292d, 295b, 296a, 297a, 297b, 298d, 308a, 308b, 308i, 309j, 310a, 312i, 313c, 316b, 316d, 318d, 319g, 320b, 320d, 320f, 320k, 320m, 324j, 325d, 327c, 336d, 337b, 337c, 343a, 344h, 346f, 347h, 347j, 349c, 350g, 350j, 356a, 357f, 359k, 361k, 366h, 366i, 367i, 369c, 369f, 369g, 370b, 370h, 371n, 372g, 372k, 374b, 374d, 374f 374g, 377i, 377j, 378h, 378i, 382f, 384d, 384f, 384k, 385a, 385b, 385c, 385f, 385g, 388h, 388i, 388j, 389c, 389h, 389m, 390c, 390h, 390k, 397b, 397c, 400g, 401d, 401f, 401g, 402a, 405a, 192j, 198k, 238i, 240f, 244b, 261a, 297c, 336j, 355g 359l, 386c, 397d;

b) w nadleśnictwie Drawno: obr. Drawno 149a, 149f, 152a, 153a, 154a, 154f, 157i, 158f, 159Ag, 167c, 168a, 168f, 221a, 348f, 348h, 349f, 374a; 159Aa, 239a, 239l, 239m, 349d, 350d, 373g, 374b, 374d, 391 c, 392a, 392c; obr. Kiełpino: 100c, 108d, 111j, 128k, 130d, 130f, 162d, 162f, 162h, 163a, 197g, 197h, 197p; 109c, 110b, 111m, 129g, 129h, 129i, 129k, 129l, 131b, 145f, 145h, 162l, 163j, 185n, 197i; obr. Dominikowo 2a, 4a, 9b, 19a, 21 c, 21g, 23a, 112a, 146g, 146h, 146j, 160h, 161a, 165m, 174c, 174d, 186g, 187a, 187c, 191c, 192c, 199h, 10l, 21f 146i,

163l, 163p, 179a, 180m, 186f, 186l, 186m, 190a, 194g 195g, 197b, 197c, 198a, 198h, 199b;

c) w nadleśnictwie Głusko: Obr. Głusko 2o, 3h, 6g 12c, 12d, 12g 12n, 106n, 120a, 120b, 120c, 121a, 121m, 137b, 146h, 221m; 1a, 2a, 2c, 2o, 7b, 26d, 27k, 27k, 35f, 41c, 42g 50d, 50i, 50i, 50j, 57b, 58a, 58b, 58c, 58d, 67a, 67f, 67i, 67l, 67m, 81f, 82a, 82b, 82c, 83a, 83a, 83b, 93b, 94a, 94b, 94j, 121r, 137f, 180g; obr. Wologoszcz 10f, 10i, 10j, 13a, 51c, 170m, 171l, 171l, 171x, 172t, 194i, 194p, 195g 196f, 196j, 196l, 198a, 199d, 201k, 202j, 202k, 205g, 206f, 215a, 219j, 220j, 223f, 227i, 230g 231c, 232c, 232f 233i, 233k, 234h, 234i, 234j 236d, 237f, 242f 242h, 249g, 256l, 257l, 257m, 259g 259j, 259l, 260b, 260d, 267a, 269i, 310d, 314a, 2c, 10c, 21b, 21c, 21c, 22c, 22c, 22d, 34c, 56b, 64d, 64f, 64i, 93k, 93l, 93o, 97g 97h, 97i, 113b, 114a, 114g 115f, 115i, 116f, 116g 117b, 117d, 117h, 117j, 117k, 117l, 118d, 118f 198g 199c, 199g 200g 205h, 223b, 247c, 248a, 248b, 249i, 253j, 258b, 260a, 260a, 405d, 432j, 432l, 433b, 433d;

d) w nadleśnictwie Smolarz: obr. Smolarz 125g, 126b, 126f, 126i, 126p, 127l, 127m, 127n, 128a, 129a, 130b, 130k, 133h, 136a, 136j, 136l, 152a, 153a, 180c, 220g 220i, 244j, 249a, 249f, 274h, 434g, 435k, 435l, 435m, 448a, 448c, 449a; obr. Drezdenko 1c, 6a, 7b, 7c, 8b, 10b, 20i, 22b, 23a, 24a, 41r, 48a, 49f, 56d, 56f, 56i, 56k, 57a, 57d, 57i, 76h, 76i, 77f, 78m, 95i, 104a, 104r, 105b, 110d, 111h, 112d, 112f 113j, 117j, 118i, 125c, 166a, 166p, 166r, 194m, 196b, 222m, 222w, 225k, 226f, 226j, 227g 238f, 251h, 251i, 251l, 254d, 254f, 255b, 275i, 277g 277j, 277o, 277p, 279f, 280j, 280k, 301 a, 301f, 301g, 303f, 303g, 311i, 314a, 314c, 318c, 318d, 319a, 319b, 319c, 319d, 319f, 320a, 320b, 320c, 320d, 320f, 320g, 320h, 320i, 320j, 320k, 320l, 320m; obr. Smolarz 182i, 83a, 125c, 126g 129b, 129d, 130c, 134l, 135b, 135c, 136h, 136k, 137g 152c, 153m, 154f, 155g 172m, 183f, 185b, 185g 186d, 190a, 190c, 190b, 207d, 244d, 260b, 261 b, 271 d, 343c, 435i, 436c, 453a, 466a, 471y, 474d; obr. Drezdenko 1a, 1l, 7f, 9c, 9f, 10c, 11b, 19c, 19i, 20b, 20d, 25b, 29a, 29g 41 m, 41 p, 44k, 47a, 77g, 89b, 105a, 105i, 117l, 121d, 122f, 134g 137a, 144& 145b, 150b, 155g 166h, 166s, 167g 177j, 177m, 189g 194d, 201i, 202f, 202g 202b, 220h, 222g 232j, 233g 233h, 235&, 262a, 265b, 274g 279g 289h, 289k, 290c, 298p, 302c, 302d, 304c, 305c, 310dd, 311a, 326c, 328a, 328b, 328d, 329a, 329d, 330a;

e) w nadleśnictwie Strzelce Krajeńskie: 72h, 142a, 73a, 82c, 82g 82l, 87b, 87k, 88a, 89i, 90d, 90h, 90j, 91d, 91f, 100d, 100j, 100p, 101 c, 103f, 104f, 104g 104i, 105a, 105f, 106a, 106c, 106g 106j, 107a, 108a, 108b, 108d, 108g 108j, 109h, 119b, 120a, 120d, 120g 123b, 123h, 123j, 124a, 132c, 134d, 135f, 138k, 144a, 144g oraz części wydzieżeń: 90a, 104h,

109d, 109d, 123d, 123g, 123i.

j) w nadleśnictwie Człopa: 1a, 21a, 21j, 48a, 78c, 80h, 81b, 81g 81h, 82f, 105f, 180l, 181l, 182n, 186c, 186g 187i, 216b, 216d, 216f, 217f, 219c, 219k, 220a, 220d, 220f, 220g 221 i, 221 j, 222j, 222k, 223j, 223m, 224i, 224j, 225f, 225h, 225k, 226c, 226h, 227g 227j, 227s, 228b, 229a, 230a, 230d, 230h, 234a, 234c, 235a, 235b, 235h, 235k, 241 a, 242a, 242b, 242f 242k, 242n, 242o, 243a, 243b, 243g 244a, 245b, 245h, 246a, 246f, 247a, 247b, 248a, 249a, 249c, 250a, 253c, 253i, 255i, 258j, 259a, 262c, 262d, 262g 271g 278g 278j, 278n, 280c, 280j, 282g 282i, 283g 284j, 284l, 285a, 285c, 286i, 286j 286k, 286n, 289c, 289d, 289f, 289h, 289i, 289j, 289l, 290c, 290h, 290i, 291c, 292f, 292g, 295c, 295f, 295i, 295j, 295k, 296b, 297a, 297i, 298c, 298d, 298f, 298i, 299a, 299b, 299d, 300b, 300d, 300h, 300i, 301j, 301k, 302a, 302j, 302k, 303f, 304a, 304c, 308f, 308g 308k, 308m, 308n, 309b, 310k, 310l, 311 a, 311c, 311j, 311o, 311p, 311s, 312a, 312b, 313c, 314a, 318d, 318g 319d, 324d, 369l, 370p, 372b, 372d, 372g 372n, 374g 375a, 375b, 378d, 380d, 380h, 380j, 382d, 382f, 383h, 386j, 387k, 390d, 391a, 392a, 392b, 393a, 393f, 393j, 394a, 394b, 394d, 394f, 394j, 394k, 394l, 395d, 397i, 399a, 399f, 400b, 400h, 400m, 400p, 403f, 404g, 405c, 409a, 410c, 410h, 410i, 410j, 410l, 411c, 411f, 412g. 412i, 412l, 413a, 413b, 413c, 414a, 414b, 414c, 414d, 414f, 415b, 415c, 416b, 416f, 417b, 417d, 417f, 417g 417i, 417n, 418f, 418j, 419a, 419b, 419c, 419d, 425f, 426c, 427b, 428d, 429c, 430f, 431a, 431b, 431f, 433j, 434b, 434h, 435a, 452a, 452c, 455b, 644i, 650c, 651b, 651f, 652c, 654d, 654g, 654k, 654l, 655l, 657h, 658c, 661a, 665b, 665d, 665g 665h, 665l, 666d, 666g 666i, 666n, 666o, 667d, 667h, 668a, 668b, 679m, 680a, 680f, 680n, 681b, 681f, 682f, 686c, 686m, 687a, 687g 689k, 691a, 692c, 695f, 695l, 696a, 696f, 697i, 697k, 697l, 701h, 701i, 701j, 701l, 701r, 704g 705c, 707b, 707c, 707h, 707i, 707m, 708b, 708f, 708h, 715b, 715c, 715g 715h, 716c, 716f, 716j, 717h, 717i, 718b, 718c, 718d, 718h, 718i, 718j, 718l, 719a, 719h, 725c, 728g 729c, 729d, 729g;

g) w nadleśnictwie Mirosławiec: 200b, 201o, 201p, 208a, 208d, 208k, 208l, 208m, 209b, 209c, 217b, 218c, 218d;

h) w nadleśnictwie Kalisz Pomorski: 216d, 189a, 292c, 187j, 209b, 169d, 368h, 364f, 357d, 355d, 353b, 357g 365j, 186g 350h, 314f, 335c, 169a, 221bx, 357c, 356d, 357j, 211a, 186a, 213n, 245g 356g 368g, 221y, 221a, 165k, 269h, 335h, 314j, 357f, 383b, 354c, 168d;

i) w nadleśnictwie Krzyż: 4b, 5f, 7f, 8d, 8g, 8h, 10c, 10d, 10h, 10i, 12d, 12f, 12h, 12j, 13d, 33b, 33l, 34o, 35i, 35m, 36h, 37h, 37i, 38i, 41b, 42b, 43a, 43h, 45a, 48d, 48i, 49c, 54a, 55a, 56b, 57a, 58a, 58d, 58f, 58n, 59j, 63g, 63h, 63k, 63l, 71f, 75j, 75m, 76c, 77a, 8 f, 81g, 81h, 112a, 130j, 130m,

		<p>131g 131j, 134h, 134i, 134k, 134o, 137f, 145f 146b, 146n, 146s, 154c, 154f, 154j, 154k, 165g 167c, 167d, 168g 169a, 177b, 177c, 177f, 179c, 179h, 179k, 186b, 186c, 186h, 186i, 186j, 186l, 186p, 192d, 192f, 192g 193d, 193f, 194a, 194d, 194f, 224b, 224h, 224k, 224l, 226w, 227b, 232f, 232k, 233c, 233h, 234f, 234k, 234m, 238h, 238i, 241b, 241j, 241k, 241n, 242g, 242i, 243g 243h, 244b, 245c, 245d, 245g 245h, 245j, 245m, 245r, 247i, 248a, 248f, 248m, 248n, 249i, 252m, 253c, 253d, 253h, 254b, 254f, 254g 255g 259a, 259c, 259f, 260a, 260d, 261b, 266c, 266h, 266j, 266k, 276d, 276f, 276g, 277f, 277k, 277l, 278b, 279d, 280c, 280g, 280i, 281a, 281f, 281g, 281m, 283c, 283g, 284h, 293g, 293l, 297b, 297c, 297d, 297f, 297h, 297i, 297o, 297p, 298b, 300c, 301f, 303b, 305c, 310f, 315j, 319b, 319c, 319d, 319f, 319g 319h, 319j, 319k, 343c, 344f, 344h, 351b, 351p, 351y, 351z, 355c, 369c, 369i, 370h, 386h, 386j, 386o, 387g 388c, 388d, 388f, 389d, 389g 389h, 389i, 389j, 389k, 390b, 390c, 390f, 416g 421g, 422a, 422f, 462g 571d, 571g 571j, 571k, 283i, 283j, 295b, 295c, 315d, 315g 315h, 315i, 347b;</p> <p>j) w nadleśnictwie Tuczo: obr. Strzalinie 168n, 172a, 172h, 177a, 178a, 179a, 179i, 179j, 179k, 182d; obr. Tuczo 24f, 24g, 25a, 25b, 25c, 25d, 25f, 25h, 26c, 26d, 26f, 27b, 27g 33c, 38d, 47f, 47n, 48d, 49k, 51g 57c, 57d, 57f, 57g 57j, 58a, 58h, 71 h, 71 j, 83b, 83k, 100a, 112i, 116l, 117a, 117i, 117k, 117n, 117r, 118t, 118w, 136b, 136l, 137a, 137b, 137d, 137f, 157i, 158b, 158d, 158g, 158l, 159i, 168h, 169i, 170g 171h, 173i, 175h, 177o, 178k, 179j, 180f, 180g 181i, 182c, 182m, 182n, 183a, 183i, 183j, 183k, 184a, 193d, 193f, 193j, 195a, 196a, 196c, 197b, 197f, 198b, 203a, 203f, 203h, 204a, 337b, 344f, 345c; obr. Biała 123a, 123b, 123d, 124c, 124f 144f 144h, 237j, 238r, 239b, 239f, 240b, 265b; części wydzieleń obr. Biała 170g, 238d, 238h, 242c, 264c, 264g.</p>	
43	Klub Przyrodników	<p>„Dla ochrony siedlisk przyrodniczych 3140, 3150, 3160, 3260, 7110, 7140, 7210, 7230, 91D0, 91E0 w Puszczy Drawskiej potrzebne jest ich zabezpieczenie przed negatywnymi wpływami generowanymi przez cięcia rębne w drzewostanach bezpośrednio sąsiadujących z tymi siedliskami. Wnosimy o dodanie działania ochronnego <i>Pozostawianie w cięciach rębnych stref ekotonowych, pozostawianych bez użytkowania lub kształtowanych co najwyżej przez usuwanie pojedynczych drzew na sposób analogiczny do rębni przerębowej, o szerokości nie mniejszej niż wysokość drzewostanu, a przeciętej ok. 2 wysokości drzewostanu, a na skarpach o nachyleniu > 15% - na całej skąpie, nawet jeśli jest szersza — wokół zbiorników wodnych wraz z otaczającymi je zatorfieniami, cieków wraz z łęgami na dnach doliny, źródlisk i ekosystemów torfowiskowych i bagiennych stanowiących siedliska przyrodnicze.</i>”</p>	Zgodnie z uwagą dodano działanie do projektu zarządzenia.
44	Klub Przyrodników	„W działaniach 26-28, wnosimy by:	Odniesienie się do uwag opisano w przedmiotowej tabeli w lp. 35-

		<p>a) jako działanie obligatoryjne zapisać użytkowanie kośne lub użytkowanie pastwiskowe, stosownie do potrzeb ekologicznych poszczególnych płątów</p> <p>b) działania fakultatywne opisać poprzez podanie warunków brzegowych użytkowania sprzyjającego ochronie poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych, nie stosując niezgodnych z zasadami techniki legislacyjnej odwołań do PROW.”</p>	37.
45	Klub Przyrodników	„W działaniach 29 i 30 wnosimy o podanie, jakie mogą być maksymalne liczby osób, które w ciągu 1 dnia mogą uprawiać amatorski połów ryb w obwodzie rybackim - np. jako liczba osób na 1 km linii brzegowej. Samo ustalenie tej liczby w operacie rybackim, bez doprecyzowania poziomu, na którym liczba ta ma być ustalona, nie gwarantuje odpowiedniego ograniczenia presji wędkarskiej na jeziora. Odpowiednie wartości zaproponowano przecież w dokumentacji PZO.”	<p>Obecnie nie jest możliwe ustalenie maksymalnej liczby osób, które w ciągu 1 dnia mogą uprawiać amatorski połów ryb w każdym z obwodów rybackich znajdujących się w granicach obszaru.</p> <p>W dokumentacji pzo wskazano na konieczność ustalenia tej liczby, co zostało przeniesione do konsultowanego społecznie projektu zarządzenia.</p>
46	Klub Przyrodników	„W obszarze potrzebne jest również wyłączenie z wydzierżawiania do rybactwa i z wykorzystywania do rybactwa jezior dystroficznych i małych mezotroficznych lub eutroficznych jezior śródlęśnych, w całym okresie realizacji planu, a w przypadku akwenów obecnie wydzierżawionych z upływem okresu dzierżawy. Jest to działanie ochronne potrzebne dla ochrony siedlisk przyrodniczych 3160, 7140, a także traszki grzebieniastej, zalotki większej.”	<p>Pomimo wprowadzania podobnie brzmiących działań do planów zadań ochronnych w innych obszarach Natura 2000 polegających na wyłączeniu z gospodarki rybackiej, tak sformułowane zapisy usuwano z powodu wskazywanych przez Ministra Środowiska uchybień.</p> <p>Jedynymi możliwymi działaniami podejmowanymi przez regionalnych dyrektorów ochrony środowiska jest czynny udział w posiedzeniach Zespołu Opiniującego Operaty Rybackie oraz współpraca z PGW Wody Polskie. Należy tutaj zaznaczyć, iż większość jezior dystroficznych uznano w przeszłości za jeziora przepływowe, pomimo, iż w rzeczywistości ma mają cech, które przesądzają o tej klasyfikacji (obecność dopływu i/lub odpływu). Nadzorujący obszary Natura 2000 w miarę swoich możliwości podejmują starania o znoszenie obwodów rybackich po wygaszeniu umów użytkowania obwodów rybackich. Działania te podejmowane są niezależnie od zapisów w planach zadań ochronnych.</p>
47	Klub Przyrodników	„Dla ochrony siedliska przyrodniczego 3140, 3150, kozy, różanki, zalotki większej w obszarze konieczne jest również utrzymanie sieci miejsc udostępnionych do biwakowania i rekreacji nad wodami co najwyżej na poziomie miejsc udostępnionych w 2014 r., pod warunkiem zaopatrzenia tych miejsc, w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania planu, w urządzenia zapewniające odbiór ścieków i wywóz ich do oczyszczalni.”	<p>Jedno z miejsc do biwakowania zorganizowano w ramach projektu Life+ Drawa, miało za zadanie przyczynić się do skanalizowania ruchu turystycznego. Miejsce zostało przekazane samorządowi, który zapewnia odbiór odpadów.</p> <p>W Drawieńskim Parku Narodowym nie planuje się powiększać liczby miejsc do biwakowania i rekreacji. Kwestie bieżących konserwacji oraz odbioru zanieczyszczeń bytowych regulowane są w zarządzeniach Ministra Środowiska w sprawie zadań ochronnych dla DPN.</p>

48	Klub Przyrodników	„Utrzymanie, w całym okresie realizacji planu, naturalnego charakteru cieków i procesów kształtujących ich koryto i brzegi, w tym erozji brzegowej, osadzania namulów, rumoszu drzewnego, rozwoju roślinności wodnej (działanie nr 31) nie musi być osiągnięte <i>poprzez prowadzenie prac utrzymaniowych i konserwacyjnych w sposób umożliwiający utrzymanie charakteru cieków w stanie zbliżonym do aktualnego</i> ; a może być osiągnięte również poprzez rezygnację z prowadzenia takich prac.”	Dokonano przeredagowania kilku działań ochronnych. Ponadto prace wykonywane w obrębie cieków naturalnych (tzw. prace utrzymaniowe i konserwacyjne) objęte są odrębnymi procedurami, przewidzianymi w art. 118, 118a ustawy o ochronie przyrody. W uzasadnionych przypadkach RDOŚ wskazuje na konieczność ograniczenia lub rezygnacji z części prowadzonych prac, bądź narzuca warunki ich prowadzenia. Również w przypadku prowadzenia prac nieobjętych koniecznością zgłoszenia z art. 118 (wymienionych w art. 118b), w przypadku potencjalnego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony RDOŚ wskazuje na konieczność rezygnacji z prowadzenia takich prac (w przypadku posiadania informacji o zamiarze przystąpienia do takich prac).
49	Klub Przyrodników	„Dla siedlisk przyrodniczych: 3140, 3260, 6120, 6410, 7110, 7140, 7230, 91T0, sierpowca błyszczącego, elismy wodnej, lipiennika Loesela, ze względu na znaczną ich dynamikę i ryzyko ich zaniku lub pogorszenia stanu, monitoring konieczny jest częściej niż raz w okresie obowiązywania planu. Dla siedlisk 7110, 7140, 7210, 7230, 91D0, 91E0 monitoring powinien obejmować również ciągłą rejestrację zmian poziomu wody przynajmniej w wybranych płatach, co jest konieczne do interpretacji ewentualnych zagrożeń. Dla leśnych siedlisk przyrodniczych, ich wskaźniki — w tym zwłaszcza zasoby martwego drewna, drzewa biocenotyczne — powinny być monitorowane w całym obszarze na systematycznej siatce powierzchni próbnych, a nie tylko na transektach metody GIOS. Zakładane transekty wg metody GIOS we wszystkich siedliskach przyrodniczych powinny być trwale oznaczone, dla zapewnienia powtarzalności obserwacji. Bez spełnienia tych minimalnych warunków, monitoring nie będzie mógł dostarczyć wiarygodnych informacji o pojawiających się w obszarze zagrożeniach. Metodyka GIOS służy do oceny stanu krajowych zasobów siedlisk i gatunków. By mogła służyć do wiarygodnego monitorowania zmian stanu siedlisk i gatunków w konkretnym obszarze Natura 2000, wymaga pewnych uzupełnień.”	Cykl monitoringowy jest dostosowany do realnych możliwości wykonywania tych zadań przez sprawujących nadzór nad obszarem. Ocena stanu ochrony poszczególnych siedlisk i gatunków zostanie przeprowadzona w sposób gwarantujący uzyskanie informacji o stanie ochrony w trakcie obowiązywania pzo. Ponadto w ciągu trwania pzo zaplanowane jest również przeprowadzenie uzupełnienia stanu wiedzy wybranych przedmiotów ochrony, gdzie ocena stanu ochrony opiera się również o metodyki GIOS.
50	Klub Przyrodników	„Monitoring stanowiska sierpowca błyszczącego powinien być prowadzony nie tylko pod kątem zarastania drzewami, ale także pod kątem innych zmian sukcesyjnych (których ryzyko uwidocznilo się na tym stanowisku w 2017 r.).”	Uwagę uwzględniono. Przeformułowano treść działania.
51	Klub Przyrodników	„W ramach uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotów ochrony potrzebny jest w tym obszarze także systematyczny przegląd wszystkich jezior (w tym rozpoznanie roślinności podwodnej, pomiar podstawowych parametrów fizykochemicznych), z zaliczeniem każdego jeziora do odpowiedniego typu siedliska przyrodniczego na podstawie obserwacji	Uzupełniono projekt zarządzenia o uzupełnienie stanu wiedzy o siedliskach 3140 i 3150 poza Drawieńskim Parkiem Narodowym, gdzie stopień rozpoznania jest pełny. Odniesienie się do uwagi opisano w przedmiotowej tabeli również w lp. 11.

		terenowych roślinności wodnej, oraz z oceną stanu każdego z jezior.”	
52	Klub Przyrodników	„Uzupełniająca inwentaryzacja ichtiofauny na zaledwie 10 stanowiskach (działanie 34) nie będzie wystarczająca do wiarygodnego rozpoznania występowania ryb i minogów w obszarze.”	Uwzględniając uwagę przeformułowano obszar wdrażania działania poprzez wskazanie rzek lub odcinków rzek znajdujących się poza Drawieńskim Parkiem Narodowym, gdzie rozpoznanie ichtiofauny jest pełne. Treść działania uzupełniono o konieczność oszacowania liczebności populacji poszczególnych gatunków oraz wskazanie rejonów tarliskowych. Określenie miejsc tarła będzie pomocne przy planowaniu działań ochronnych.
53	Klub Przyrodników	„Dla wypracowania właściwych metod ochrony siedliska przyrodniczego 91T0 konieczna jest nie tylko jednorazowa ocena (działanie 37), ale eksperyment rozpoczęty w początkowym okresie realizacji planu i kontynuowany przez cały okres jego realizacji, obejmujący m. in. następujące elementy: a) obserwacja rozwoju boru chrobotkowego w warunkach pozostawienia starego drzewostanu bez zabiegów w wybranych starych drzewostanach; b) porównawcza analiza stanu regeneracji boru chrobotkowego pod drzewostanami w różnym wieku pochodzącymi z odnowienia dawnych zrębów zupełnych; c) eksperymentalne przerębowe (rębnia V) zagospodarowanie boru chrobotkowego d) eksperymentalne zagospodarowanie boru chrobotkowego rębnią IVd.”	Treść działania z zakresu uzupełnienia stanu wiedzy przeformułowano na „Inwentaryzacja siedliska przyrodniczego w obszarze Natura 2000, obejmująca rozpoznanie rzeczywistych zasobów oraz ocenę stanu zachowania siedliska, wskazanie sposobów ochrony, ustalenie działań ochronnych z uwzględnieniem możliwego zastosowania rębni V oraz IVd, jednokrotnie w pierwszej połowie obowiązywania planu zadań ochronnych.. Działanie posiada obecnie nr 42.
54	Klub Przyrodników	„Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zbiornika wodnego Mierzęcín (Chrapów) w gminie Dobiegniew, uchwała nr XXI/209/2005 Rady Miejskiej w Dobiegniewie z dnia 28 kwietnia 2005 r. wymaga zmian poprzez wykreślenie zamiaru budowy zbiornika Mierzęcín. Należy ująć to w załączniku nr 6.”	Lakoniczność uwagi uniemożliwił jest przyjęcie. Należy podkreślić, iż ewentualna budowa przedsięwzięcia wymagać będzie przeprowadzenia odpowiedniej oceny na podstawie przepisu art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
55	Nadleśnictwo Drawno	Wniosek o wprowadzenie zmiany w załączniku nr 5 (wiersz nr 22), dot. działania adresowanego do siedliska 7140 (treść działania: <i>usuwanie, w razie potrzeby, w całym okresie realizacji planu, odrośli i nalotów powstających po wykonaniu działań usunięcia drzew z torfowisk w przeszłości</i>): „Wnioskujemy o wpisanie jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie: Klub Przyrodników lub po nadaniu statusu rezerwatu przyrody Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie. Czarne Torfowisko nie jest rezerwatem przyrody. Zabieg usuwania nalotów i odrośli drzew wykonywał Klub Przyrodników.”	Działanie posiada obecnie nr 17. W konsultowanym społecznie projekcie zarządzenia podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie działania byli Nadleśniczowie Nadleśnictw Drawno i Głusko. Obecnie podmiot odpowiedzialny przyjął brzmienie: RDOŚ Szczecin w porozumieniu z Nadleśniczym Nadleśnictwa Drawno oraz Nadleśniczym Nadleśnictwa Głusko. Odnosząc się do treści uwagi: dopiero RDOŚ może zawrzeć porozumienie z zarządcą terenu - w tym przypadku z nadleśniczymi oraz ew. ustalić sposób wykonania zabiegów z Wykonawcą dodatkowo w porozumieniu z nadleśnictwami.
56	Nadleśnictwo Drawno	Wniosek o wprowadzenie zmiany w załączniku nr 5 (wiersz nr 33), dot.	Za realizację działań monitoringowych zobowiązani są regionalni

		<p>działania adresowanego do siedliska 7320 i sierpowca błyszczącego (treść działania: <i>Monitoring stanowiska pod kątem zarastania drzewami i ewentualnej potrzeby wykonania działań ochronnych, nie rzadziej niż raz na 4 lata</i>):</p> <p>„Czarne Torfowisko oraz Storczykowe Mechowisko nie są rezerwatami przyrody, znajdują się w fazie projektu i przygotowań do nadania im w/w statusu. Wnioskujemy o konsekwentny zapis w stosunku do obu obszarów wdrażania, a uznania podmiotów odpowiedzialnych jako RDOŚ Szczecin (jak w pkt. 33) lub przyjęcie odpowiedzialności przez Nadleśnictwo Drawno, po zapewnieniu środków finansowych na wykonanie przedsięwzięcia.”</p>	<p>dyrektorzy ochrony środowiska, jako nadzorujący obszary Natura 2000, co zostało uwzględnione w konsultowanym społecznie projekcie zarządzenia.</p>
57	Nadleśnictwo Drawno	<p>Wniosek o wprowadzenie zmiany w załączniku nr 4 (wiersz nr 27), dot. celu działań ochronnych adresowanego do wilka:</p> <p>„Proponujemy podjęcie działań w celu uzupełnienia wiedzy pod kątem czystości genetycznej wilka. Coraz częstsze doniesienia o krzyżowaniu się osobników populacji z dziko żyjącymi psami.”</p>	<p>Badania genetyczne materiału biologicznego podejrzanych osobników podejmowane są w przypadku podejrzeń zaistniałych podczas prowadzonych przez regionalne dyrekcje ochrony środowiska procedur w sprawie szacowania szkód wyrządzonych przez ten gatunek chroniony lub nie budzących wątpliwości podejrzeń o nietypowe dla wilków zachowanie, zaobserwowane przez mieszkańców okolic, w których występuje populacja wilka. Działania takie podejmowane są w innych obszarach Natura 2000. W przypadku stwierdzenia występowania hybryd wilka z psem następuje z Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska uzgodnienie dalszego sposobu postępowania.</p> <p>Dokumentacja do planu zadań ochronnych nie wskazała zagrożenia istniejącego związanego z hybrydyzacją wilka w obszarze, dlatego też nie planowano związanych z zagrożeniem działań.</p> <p>Mając na uwadze powyższe nie ma potrzeby planowania się w celu uzupełnienia stanu wiedzy polegającego na prowadzeniu badań genetycznych. Ewentualne badania genetyczne będą zlecane w konkretnych przypadkach.</p>
58	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie	<p>Uwagi do zał. nr 3 do zagrożeń dla siedlisk 9110, 9130, 9160, 9170, 9190 (lp. 13, 14, 15, 16, 17): J03.02 - antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk I02 - problematyczne gatunki rodzime:</p> <p>„Wnosimy o usunięcie zapisów z zagrożeń. Zapis jest mocno dyskusyjny. Można interpretować również, że istniejące siedliska przyrodnicze są efektem prowadzonej gospodarki leśnej. Nie ma dowodów na to, że dawniej prowadzona gospodarka leśna powodowała zniszczenie siedlisk przyrodniczych (zwłaszcza, że nie było obszarów Natura 2000). Dawniej o składzie gatunkowym decydowały prace urzędniowe i potencjał siedliska.”</p>	<p>Zgodnie z dokumentacją do Planu zadań ochronnych antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk oraz problematyczne gatunki rodzime (sosna, modrzew i świerk) stanowią istniejące zagrożenie dla występujących w obszarze siedlisk przyrodniczych. Siedliska przyrodnicze pofragmentowane są leśnymi zbiorowiskami zastępczymi porastającymi potencjalne siedliska przyrodnicze. Natomiast w obrębie już samych płatów siedlisk obserwuje się zubożenie struktury pionowej i przestrzennej drzewostanów. Struktura drzewostanów jest wyrównana wskutek dominujących gatunków rodzimych ale obcych ekologicznie, tj. sosny, świerka, czy modrzewia. Zabuzanie to nasilone jest w</p>

			różnym stopniu w całym obszarze. Potwierdza to Państwowy Monitoring Środowiska, którego ostatnie raporty pochodzą z 2017 i 2018 r.
59	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie	Uwagi do zał. nr 3 do zagrożeń dla kozioroga dębosza (lp. 43): B02 - Gospodarka leśna: „Wnosimy o usunięcie zapisu z zagrożenia istniejącego, gdyż nie zdarzyła się sytuacja wycięcia drzew zasiedlonych przez kozioroga dębosza na terenie RDLP w Szczecinie.”	Uwagę uwzględniono. Zagrożenia związane z gospodarką leśną przeniesiono do zagrożeń potencjalnych. Uzasadnienie do wprowadzonych zmian umieszczono w przedmiotowej tabeli, w wierszu nr 23 (odniesienie się do uwagi dotyczącej pachnicy dębowej).
60	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie	Zał. nr 5, działanie 4 Obszar wdrażania - obiekt Kosinek (Nadl. Smolarz, obręb leśny Smolarz, oddz. 280g, 281a) Konieczna jest weryfikacja obiektu Kosinek. Adres leśny 280 g — prawdopodobnie chodziło o dział 280 b.	Uwagę uwzględniono.
61	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie	Zał. nr 5, działanie 17 Obszar wdrażania - Nadleśnictwo Smolarz obr. Leśny Drezdenko oddz. 13d, h, i, 14c, g, 28c, 67a, c, 68a, 93b,c, Konieczna jest weryfikacja stanowisk tawuły kutnerowatej na terenie N. Smolarz w oddz. 13i, 14c, 67,93b, gdyż są to drzewostany sosnowe.	Usunięto z obszaru wdrażania wydzielenia leśne 13i, 14c, 67c oraz 93b, gdzie nie stwierdzono występowania siedlisk przyrodniczych. Działania posiada obecnie nr 15.
62	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu	W załączniku nr 5 w pkt 29 i 30 przy podmiocie odpowiedzialnym za wykonanie działań ochronnych znajduje się odsyłacz nr 3, którego treść w żaden sposób nie odnosi się do pojęcia Uprawnionego do rybactwa, zdefiniowanego w art 4 ust. 1 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r, o rybactwie śródlądowym (Dz, U, z 2015 r. poz. 652)	Przeformułowano zapis podmiotu odpowiedzialnego, który przyjął brzmienie: „Uprawniony do rybactwa na podstawie operatu rybackiego lub na podstawie porozumień zawartych z właściwym Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska, właściciele lub posiadacze terenu na podstawie porozumienia zawartego z właściwym Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów Skarbu Państwa lub stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego - zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska, na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z właściwym Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska”. Działania dla siedlisk 3140 i 3150 zostały połączone i posiadają obecnie nr 28.
63	Towarzystwo Miłośników Parsęty	Zgłoszenie uwagi o potrzebie uwzględnienia w zakresach zadań ochronnych działań renaturyzacyjnych w korytach rzek (w aspekcie	Po ponownym przeanalizowaniu dostępnych dokumentów oraz po uwzględnieniu przeprowadzonych dotychczas działań w związku z

<p>Towarzystwo Przyjaciół Rzek Iny i Gowienicy</p>	<p>ochrony siedliska przyrodniczego 3260 i ichtiofauny): Szczególnie chodzi o:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zapewnianie okresowych zalań części doliny - teras zalewowych, dla ochrony siedlisk od wód zaleźnych, w tym: lasów łągowych, mulistych, zalewanych brzegów rzek, siedlisk ziołorośli nadrzecznych itp. poprzez przywracanie rzędnych dna na bystrzach wymuszających wychodzenie wód wezbraniowych poza koryto ciek, gdy nie koliduje to z użytkowaniem doliny; 2) stabilizacji energetycznej koryta dla ograniczenia nadmiernej erozji i związanym z nią podniesieniem transportu rumowiska, oraz podnoszenia poziomu zawieszin poprzez pozostawianie w korycie rumoszu drzewnego lub wprowadzanie go celowo, oraz odtwarzanie sekwencji bystrze płos na odcinkach wyprofilowanych, w zależności od spadku ciek, zgodnie z regułami Hey'a Thome'a; 3) odtwarzanie naturopodobnej mozaiki mikrosiedlisk dla zapewnienia właściwego poziomu bioróżnorodności, w tym przestrzeni dla właściwej realizacji cykli życiowych i sezonowych gatunków właściwych dla siedlisk; 4) odtwarzanie maksymalnej możliwej retencji dolinowej jako zapewnienie właściwych stosunków wodnych oraz odtworzenie właściwego, zbliżonego do naturalnego, poziomu retencji nutrientów oraz osadów w dolinie i korytach cieków; 5) ochronę naturalnych procesów korytotwórczych, w tym erozji bocznej, jako naturalnego uzupełniania substratu poprzez ograniczanie zabudowywania wyryw brzegowych, wykaszania roślinności, jeśli tylko sytuacja na to pozwala; 6) Wytyczenia korytarzy swobodnej migracji koryt ze wskazaniem na potrzebę odzyskiwania przez Skarb Państwa niezbędnej dla realizacji tego działania części doliny; 7) Zapewnienia ochrony stref buforowych na terenach użytkowanych rolniczo w dolinie, w tym niedopuszczania przekształcania użytków zielonych w grunty orne, oraz intensyfikacji rolnictwa na obszarach natorfowych narażonych na utratę funkcji retencji biogenów w wyniku przesuszania, bądź spowodowania sytuacji beztlenowych w razie zalania; 8) Reintrodukcji gatunków, które ustąpiły w wyniku pogorszonego poniżej ich wymagań stanu ekologicznego JCWP; 	<p>realizowanym przez RDOŚ Szczecin projektem LIFE13NAT/PL/000009 pn. „Czynna ochrona siedlisk włosieniczników i udroźnienie korytarza ekologicznego zlewni rzeki Drawy w Polsce”, do podniesionych uwag przychylnie się częściowo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Uwaga zbieżna z założeniami tworzonego obecnie przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie programu pn. Krajowy program renaturyzacji wód powierzchniowych. W kwestii tej nadzorujący obszar mają ograniczone kompetencje (patrz. niżej - pkt 6). 2) Konieczność pozostawienia rumoszu drzewnego została uwzględniona w jednym z działań w konsultowanym projekcie zarządzenia. Natomiast w przypadku odtwarzania bystrzy - zaplanowano osobne działanie. 3) Konieczność odtwarzania naturopodobnej mozaiki mikrosiedlisk dla zapewnienia właściwego poziomu bioróżnorodności uwzględniono w projekcie zarządzenia. 4) Odniesienie się do uwagi przy pkt. 1). Natomiast w przypadku obniżenia poziomu nutrientów w dolinach rzecznych, identyfikacja i kontrola punktowych źródeł zanieczyszczeń należy do zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, a nie Organu sprawującego nadzór nad obszarem Natura 2000. 5) Zostało uwzględnione w konsultowanym społecznie zarządzeniu - zarówno w celach ochrony, jak i działaniach. 6) Działanie bardzo trudne w realizacji i czasochłonne, jednakże w ograniczonym stopniu możliwe poprzez podejmowanie inicjatyw przez nadzorujących obszar, które polegałyby na wyszukiwaniu gruntów przyległych do cieków stanowiących własność Skarbu Państwa i podejmowaniu współpracy z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie w celu przejmowania gruntów przyległych do cieków. Należy jednakże podkreślić, iż zmiany w uwodnieniu przejętych gruntów nie mogą negatywnie wpłynąć na grunty sąsiadujące. Działania takie podejmuje już Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie w przypadku innych obszarów Natura 2000 w granicach województwa zachodniopomorskiego niezależnie od zapisów w planach zadań ochronnych. 7) Regionalni dyrektorzy ochrony środowiska nie posiadają
--	--	---

	<p>9) Usuwania gatunków niepożądanych, inwazyjnych, jako zagrożenia dla gatunków właściwych, jeśli ocena ekspercka wykaże takie zagrożenie. W szczególności problem dotyczy rozprzestrzeniania się roślin inwazyjnych wzdłuż dolin rzecznych oraz obcych dla tych ekosystemów gatunków zwierząt;</p> <p>10) Usuwania lub, jeśli nadal są użytkowane, udrażniania barier dla migracji oraz niedopuszczania tworzenia nowych;</p> <p>11) Poprawy sprawności systemów oczyszczania ścieków przez budowę fitomembran, ekolagun itp.</p> <p>12) Budowa tarlisk ryb łososiowatych w miejscach, w których nie będą one mogły być skażone przez zanieczyszczenia, które są generowane przez tuczanie i hodowle ryb znajdującą się powyżej umiejscowienia danego tarliska.</p> <p>13) Przeprowadzanie wnikliwych kontroli na obiektach hodowlanych, które znajdują się na obszarach Natura 2000 a mają one dotyczyć szczegółowych badań pod względem jakości wody na zasilaniu danego obiektu i wpływie.</p> <p>14) Uwaga dotycząca zabezpieczenia wypływów z obiektów hodowlanych a mianowicie chodzi o by kraty zabezpieczające wylot z hodowli były zamontowane na stałe bez możliwości ingerencji osób trzecich i ich demontażu</p> <p>Działanie takie mogą być realizowane w ramach prac utrzymaniowych, gdzie podkreślenia wymaga fakt konieczności rezygnacji z profilowania koryt, usuwania rumoszu drzewnego, odmulania, czy usuwania większych form kamiennych, na rzecz odtwarzania naturopodobnego zróżnicowania głębokości i szerokości koryta poprzez akceptację istniejących, bądź, odtwarzanie zniszczonych sekwencji bystrzy i plos, tzw. zwałek itp. Mogą i powinny być także możliwe do realizacji przez Organ odpowiedzialny za stan ochrony obszarów, RDOS/GDOS z możliwością powierzenia realizacji jednostkom naukowym oraz stowarzyszeniom eksperckim zajmującym się ekologią wód płynących w imieniu organów i instytucji odpowiedzialnych za utrzymanie wód. Działania takie powinny być realizowane także na odcinkach poza obszarami N2000, mających wpływ na stan ekologiczny cieku w ramach obszaru.</p> <p>Jednocześnie za niezbędne w ramach PZO uważam podkreślenie konieczności zapewnienia ciągłości morfologicznej w ramach sieci rzecznej w odniesieniu do planowanych działań poprawy retencji w obszarach chroniących torfowiska i inne siedliska. W niektórych</p>	<p>kompetencji w zakresie przekształcania użytków zielonych w grunty orne. Wiedza o zmianach użytkowania gruntów rolnych uzyskiwana jest już po ich dokonaniu.</p> <p>8) W projekcie zarządzenia zaplanowano uzupełnienie stanu wiedzy o ichtiofaunie, które powinno wskazać na potrzebę przeprowadzenia kolejnych działań ochronnych.</p> <p>9) W projekcie zarządzenia zaplanowano uzupełnienie stanu wiedzy o ichtiofaunie, które powinno wskazać na potrzebę przeprowadzenia kolejnych działań ochronnych, w tym dotyczących usuwania gatunków niepożądanych i inwazyjnych. Obecnie nadzorujący nie posiada kompleksowej wiedzy o występowaniu i lokalizacji tych gatunków.</p> <p>10) Uwzględniono w projekcie zarządzenia - wskazano na potrzebę inwentaryzacji barier i udrożnienie cieków.</p> <p>11) Odniesienie się do uwagi w pkt. 4)</p> <p>12) Uwzględniono w projekcie zarządzenia - wskazano na potrzebę budowy tarlisk.</p> <p>13) Regionalni dyrektorzy nie badają jakości wód, nie przeprowadzają kontroli obiektów hodowlanych</p> <p>14) Regionalni dyrektorzy nie badają jakości wód, nie przeprowadzają kontroli obiektów hodowlanych, tym bardziej narzucać w pzo wykonywania inwestycji właścicielom stawów</p>
--	---	---

		<p>przypadkach nie ma przeszkód dla wykonania zastawek, jednakże w niektórych ciek świadczy, obok nawadniania, wiele innych usług ekosystemowych związanych z jego drożnością.</p> <p>W chwili obecnej na wielu odcinkach cieków stanowiących część, nierzadko kluczową, obszarów N2000, stan siedlisk i całego ekosystemu rzecznoego pozostawia wiele do życzenia w stosunku do możliwego do osiągnięcia poziomu bioróżnorodności oraz, wprost z niej wynikającego samooczyszczania ekosystemu, przekładającego się wprost na stan populacji gatunków związanych z tymi ekosystemami. Jedną z istotnych przyczyn tej sytuacji są znaczne zmiany antropogeniczne zaistniałe czasami na przestrzeni nawet kilku stuleci w tych systemach.</p> <p>Namacalnym skutkiem jest katastrofalny stan" populacji 2/3 gatunków rodzimych ryb, stanowiących wskaźnik stanu środowiska. Sytuacja ta zagraża możliwości wykazania właściwego stanu- ochrony obszarów oraz przedmiotów ochrony dla których zostały powołane.</p> <p>Zwracamy uwagę na ścisły związek wprowadzenia możliwości takich działań z wykonanymi oraz będącymi w realizacji projektami proprzyrodniczymi, ochrony czynnej, w tym LIFE'y, Drawy, Iny, Regi, ale także złożonych dla innych dorzeczy - obszarów N2000.</p> <p>W razie potrzeby oferujemy pomoc w zakresie naszych możliwości</p>	
64	Lubuski Wojewódzki Konservator Zabytków	<p>Wniosek o uwzględnienie występowania zabytków w przygotowywanym zarządzeniu wraz z informacją, że jakiegokolwiek inwestycje lub roboty budowlane przy zabytkach wymagają uzgodnienia wojewódzkiego konserwatora zabytków. W granicach gmin: Dobiegniew, Strzelce Krajeńskie, Stare Kurowo i Drezdenko występują obiekty zabytkowe, chronione na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, są to stanowiska archeologiczne, układy ruralistyczne wsi oraz obiekty architektoniczne, ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz w wykazach zabytków, przekazanych Burmistrzom Strzelec Krajeńskich, Drezdenka i Dobiegniewa oraz Wójtowi gminy Stare Kurowo.</p>	Kwestie ochrony zabytków uregulowane są przepisami odrębnymi.

W dniu 20 października 2020 r. Dyrektor Drawieńskiego Parku Narodowego, jako organ pełniący nadzór nad częścią obszaru Natura 2000 znajdującą się w granicach parku narodowego złożył następujące uwagi:

1. Uwaga do zał. 3 poz. 3 dla siedliska przyrodniczego 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic (*Charetea*)

W kolumnie Zagrożenia potencjalne, proponuje się dodać zapis: 5) F02.03. – wędkarstwo gdyż siedliska te są udostępnione do wędkarstwa

W kolumnie Opis, proponuje się dodać zapis: ad 5) W przypadku wykorzystania do wędkowania dochodzi do nadmiernej eksploatacji atrakcyjnych wędkarsko gatunków.

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwaga niezasadna, gdyż w przedłożonym do konsultacji dokumencie wymieniono zagrożenie potencjalne związane z wędkarstwem.

2. Uwaga do zał. 3 poz. 4 dla siedliska przyrodniczego 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*

W kolumnie Zagrożenia istniejące, proponuje się dodać zapis: 7) Niszczenie płatów włosienicznika podczas spływów kajakowych.

W kolumnie Opis, proponuje się dodać zapis: Ad. 7. Wyrwanie wiosłami roślinności wodnej, w tym włosieniczników, podczas spływów kajakowych

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono. Do zagrożeń istniejących dodano zagrożenia o kodach: G05.01 – wydeptywanie, nadmierne użytkowanie oraz G01.01.02 – niemotorowe sporty wodne. Natomiast opis zagrożeń przyjął brzmienie „Niszczenie płatów roślinności wodnej (w szczególności zbiorowisk włosieniczników) podczas spływów kajakowych poprzez wyrwanie roślin wiosłami”.

3. Uwaga do zał. 3 poz. 13-17 dla siedlisk przyrodniczych 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*), 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*), 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*), 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*)

W kolumnie Opis, proponuje się zamienić zapis: ... niecierpka drobnokwiatowego (Impatiens parviflora)... na ... niecierpka drobnokwiatowego (Impatiens parviflora) i czeremchy amerykańskiej (Prunus serotina). Oprócz niecierpka drobnokwiatowego (Impatiens parviflora), na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego obserwuje się masowe pojawy czeremchy amerykańskiej (Prunus serotina).

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono poprzez dodanie do opisu zagrożenia wnioskowanych treści.

4. Uwaga do zał. 3 poz. 18-20 dla siedlisk przyrodniczych 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne, 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe), 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*)

W kolumnie Opis, proponuje się zamienić zapis: Wnikanie do składu gatunkowego zespołów roślinnych gatunków obcego pochodzenia, w szczególności ekspansja niecierpka drobnokwiatowego (Impatiens parviflora) i czeremchy amerykańskiej (Prunus serotina). Na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego obserwuje się masowe pojawy niecierpka drobnokwiatowego (Impatiens parviflora) i czeremchy amerykańskiej (Prunus serotina).

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono. W opisie zagrożenia wyszczególniono czeremchę amerykańską. Konieczność jej eliminowania uwzględniono poprzez zaplanowanie działania ochronnego oraz określenia celu ochrony.

5. Uwaga do zał. 3 poz. 31 dla gatunku 1096 Minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*)

W kolumnie Opis, proponuje się zmienić zapis: ...prowadzą do śmierci ryb... na ...prowadzą do śmierci ryb i kręgloustych..., gdyż w kolumnie Przedmiot ochrony widnieje minóg strumieniowy.

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono. W opisie zagrożenia dodano kręglouste.

6. Uwaga do zał. 3 poz. 32 dla gatunku 1106 Łosoś atlantycki (*Salmo salar*)

W kolumnie Opis, proponuje się usunąć podwójnie zapisane słowo ...uniemożliwa...

W kolumnie Opis, proponuje się zamienić zapis: Budowle hydrotechniczne niewyposażone w przepławki prowadzą do śmierci ryb spływających po turbinach elektrowni wodnych na Budowle hydrotechniczne mogą prowadzić do śmierci ryb spływających po turbinach elektrowni wodnych. Bez barier kierunkujących spływ ichtiofauny w dół cieków, zagrożenie spływu na turbiny jest również tam, gdzie przepławki już są wybudowane.

Sposób rozpatrzenia uwagi: Usunięto powtórzony wyraz „uniemożliwia”. Zredagowano opis zagrożenia: „Budowle hydrotechniczne, w szczególności niewyposażone w przepławki, prowadzą do śmierci ryb i kręgloustych spływających po turbinach elektrowni wodnych. Jednakże bez barier kierunkujących spływ ichtiofauny w dół cieków, zagrożenie spływu na turbiny jest również tam, gdzie przepławki już są wybudowane”.

7. Uwaga do zał. 3 poz. 37 dla gatunku 1014 Poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*)

W kolumnie Zagrożenia istniejące oraz w kolumnie Zagrożenia Potencjalne, proponuje się dodać zapis: M01.02 – susze i zmniejszenie opadów

W kolumnie Opis, proponuje się dodać zapisy:

Ad. 4. Spadek poziomu wody w siedliskach gatunku spowodowany przez susze i brak opadów. (dot. zagrożeń istniejących)

Oraz

Ad.3. Spadek poziomu wody w siedliskach gatunku spowodowany przez susze i brak opadów. (dot. zagrożeń potencjalnych)

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono. Do zagrożeń istniejących dla gatunku dodano zagrożenie związane z suszami i brakiem opadów. Opis zagrożenia przyjął brzmienie: „Spadek poziomu wody w siedliskach gatunku spowodowany przez susze i brak opadów”. Nie powielano tego samego zagrożenia w zagrożeniach potencjalnych.

8. Uwaga do zał. 3 poz. 38 dla gatunku 1016 Poczwarówka jajowata (*Vertigo moulinsiana*)

W kolumnie Zagrożenia istniejące oraz w kolumnie Zagrożenia Potencjalne, proponuje się dodać zapis: M01.02 – susze i zmniejszenie opadów

W kolumnie Opis, proponuje się dodać zapisy:

Ad. 4. Spadek poziomu wody w siedliskach gatunku spowodowany przez susze i brak opadów. (dot. zagrożeń istniejących)

Oraz

Ad.3. Spadek poziomu wody w siedliskach gatunku spowodowany przez susze i brak opadów. (dot. zagrożeń potencjalnych)

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono. Do zagrożeń istniejących dla gatunku dodano zagrożenie związane z suszami i brakiem opadów. Opis zagrożenia przyjął brzmienie: „Spadek poziomu wody w siedliskach gatunku spowodowany przez susze i brak opadów”. Nie powielano tego samego zagrożenia w zagrożeniach potencjalnych.

9. Uwaga do zał. 3 poz. 40 dla gatunku 1032 Skójka gruboskorupowa (*Unio crassus*)

W kolumnie Zagrożenia Potencjalne, proponuje się dodać zapis:

3) F02.03 – wędkarstwo

4) G01.01.02 – niemotorowe sporty wodne

W kolumnie Opis, proponuje się dodać zapis:

Ad. 3. Zagrożenie wydeptywania dna przy wędkarstwie muchowym i zanieczyszczenie wody zanętami.

*Ad. 4. Wzrastająca liczba kajaków i skomasowanie ich na rzecze w ciągu dwóch miesięcy letnich, może stwarzać zagrożenie dla biocenoz rzeki i siedlisk gatunków bentosowych w tym *U. crassus*. Zagrożeniem może być wydeptywanie dna, zaśmiecanie miejsc okolicy przenosek i wywrotek kajaków i zbyt duża eksploatacja miejsc biwakowych i ich najbliższego otoczenia.*

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono. Do zagrożeń potencjalnych dodano zagrożenia o kodach: F02.03 – wędkarstwo, G01.01.02 – niemotorowe sporty wodne oraz związane z nimi G05.01 – wydeptywanie, nadmierne użytkowanie. Opisy zagrożeń przyjęły następujące brzmienia: „Wydeptywanie dna przy wędkarstwie muchowym i zanieczyszczenie wody zanętami” oraz „Wzrastająca ilość kajaków i skomasowanie ich na rzekach w sezonie letnim (okres ok. 2 miesięcy) może stwarzać zagrożenie dla biocenoz rzeki i siedlisk skójki gruboskorupowej *Unio crassus* oraz innych gatunków bentosowych. Zagrożenie stanowi wydeptywanie dna, zaśmiecanie miejsc w okolicy przenosek i wywrotek kajaków oraz nadmierna eksploatacja brzegów rzek w okolicach miejsc biakowania turystów.

10. Uwaga do zał. 4 poz. 1 dla siedliska przyrodniczego 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (*Charetea*)

W kolumnie cel działań ochronnych, proponuje się dodać zapis: -zachowanie jezior oligo i mezotroficznych w Drawieńskim Parku Narodowym i ich strefy brzegowej, bez presji antropogenicznej

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono poprzez dodanie do celu ochrony wnioskowanego zapisu

11. Uwaga do zał. 4 poz. 2 dla siedliska przyrodniczego 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*

W kolumnie Cel działań ochronnych, proponuje się zmienić zapis: ...jez. Ostrowiec... na ...jez. Ostrowieckie...

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono. Wprowadzono zmianę dotyczącą nazwy jeziora.

12. Uwaga do zał. 4 poz. 4 dla siedliska przyrodniczego 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculus fluitantis*

W kolumnie Cel działań ochronnych, proponuje się dodać zapis: Utrzymanie natężenia turystyki kajakowej i wędkarstwa na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego na poziomie niewywołującym znaczącego negatywnego oddziaływania na ekosystem rzeki wraz z jej florą i fauną

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagi nie uwzględniono. Wnioskowany cel nie jest mierzalny i weryfikowalny.

13. Uwaga do zał. 4 poz. 5 dla siedliska przyrodniczego 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

W kolumnie Cel działań ochronnych, proponuje się usunąć zapis: ...w szczególności muraw z goździkiem piaskowym, strzęplicą siną, tragankiem piaskowym i rozchodnikiem sześciorzędnym i ościstym... W Drawieńskim Parku Narodowym nie ma muraw o takim składzie gatunkowym, więc nie jest możliwe ich utrzymanie.

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagi nie uwzględniono. Cel ochrony odnosi się do całego obszaru Natura 2000, nie tylko do granic Drawieńskiego Parku Narodowego. Jednocześnie należy wskazać, iż wg dokumentacji do planu zadań ochronnych dla obszaru płyty siedliska przyrodniczego 6120 występują również w Drawieńskim Parku Narodowym.

14. Uwaga do zał. 4 poz. 6 dla siedliska przyrodniczego 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

W kolumnie Cel działań ochronnych, proponuje się usunąć zapis: ...w tym w szczególności utrzymanie występowania storczyków z rodzaju kukulka, czarcikęsa łąkowego, nasięźrzału pospolitego, olszewnika kminolistnego... W Drawieńskim Parku Narodowym nie jest stwierdzany czarcikęsa łąkowy, więc nie jest możliwe jego utrzymanie.

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagi nie uwzględniono. Cel ochrony odnosi się do całego obszaru Natura 2000, nie tylko do granic Drawieńskiego Parku Narodowego. Jednocześnie należy wskazać, iż wg dokumentacji do planu zadań ochronnych dla obszaru płyty siedliska przyrodniczego 6120 występują również w Drawieńskim Parku Narodowym.

15. Uwaga do zał. 4 poz. 9, 10 i 18 dla siedlisk przyrodniczych 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*), 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne

W kolumnie Cel działań ochronnych, w trzecim myślniku proponuje się zamienić zapis: - wyeliminowanie tawuły kutnerowatej... na –podjęcie próby eliminacji tawuły kutnerowatej... , ponieważ całkowita eliminacja tego gatunku zdaje się niemożliwa.

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono. Wyraz „wyeliminowanie” zastąpiono wyrazem „ograniczenie rozprzestrzeniania się”.

16. Uwaga do zał. 4 poz. 13-20 dla siedlisk przyrodniczych 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*), 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*), 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*), 9170 Grąd środkowoeuropejski i

subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*), 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne, 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe), 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*)

W kolumnie Cel działań ochronnych, proponuje się dodać dwa nowe zapisy:

-prowadzenie polityki mającej na celu ograniczenie, a na terenie parków narodowych, zakazu wprowadzania gatunków obcych

Oraz

*-zwalczanie gatunków inwazyjnych (np. czeremcha amerykańska *Prunus serotina*) lub prowadzenie działań mających na celu ograniczenie ich rozprzestrzeniania się*

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono. Do celów ochrony siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9160, 9190, 91D0, 91E0 i 91T0 dodano cel o brzmieniu „ograniczenie rozprzestrzeniania się obcych gatunków inwazyjnych (czeremcha amerykańska) w Drawieńskim Parku Narodowym. Natomiast zapewniając spójność celów ochrony, zagrożeń i działań ochronnych, dodano do zał. 5 działanie ochronne polegające na zwalczaniu czeremchy amerykańskiej w płatach siedlisk 9130, 9160, 9190, 91D0, 91E0 i 91T0 w granicach Drawieńskiego Parku Narodowego. Powyższych zmian nie wprowadzono w przypadku siedliska przyrodniczego 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), gdyż jego płaty nie występują w Drawieńskim Parku Narodowym.

17. Uwaga do zał. 4 poz. 24 dla gatunku 1324 Nocek duży (*Myotis myotis*)

Nie proponuje się wprowadzania żadnych zmian w zapisie. Sugeruje się natomiast skontaktowanie się z Nadleśnictwem Głusko i potwierdzenie obecności kolonii rozrodczej nocka dużego. Na podstawie kontroli strychu Nadleśnictwa Głusko w lipcu 2018 r., nie potwierdzono kolonii rozrodczej tych nietoperzy.

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę przyjęto do wiadomości.

18. Uwaga do zał. 5 poz. 4, 6-8 dla siedlisk przyrodniczych 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, 6120 Ciepłolubne, śródładowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*), 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*), 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

W kolumnie Działania ochronne, od działań obligatoryjnych i fakultatywnych, proponuje się dodać zapis: W przypadku Drawieńskiego Parku Narodowego użytkowanie zgodnie z zapisami planu ochrony (lub projektu Planu Ochrony).

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagi nie uwzględniono. Obecnie Drawieński Park Narodowy nie posiada planu ochrony, dlatego też plan zadań ochronnych obejmuje również część obszaru Natura 2000 położoną w granicach parku narodowego. Nie jest również możliwe powoływanie w zapisach planu zadań ochronnych na projekt planu ochrony dla parku narodowego.

19. Uwaga do zał. 5 poz. 5 dla siedliska przyrodniczego 6120 Ciepłolubne, śródładowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

W kolumnie Działania ochronne, proponuje się dodać zapis: Usunięcie drzew w celu odbudowy murawy napiaskowej w oddziale 103 f.

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono. Zapis działania uzupełniono o odtworzenie murawy napisakowej w oddziale 103 f. Termin realizacji działania określono do 5 roku obowiązywania planu.

20. Uwaga do zał. 5 poz. 10 dla siedlisk przyrodniczych 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)

W kolumnie Przedmiot ochrony, proponuje się usunąć zapis: 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum), ponieważ tego siedliska nie stwierdzono w Drawieńskim Parku Narodowym.

W kolumnie Obszar wdrażania, proponuje się usunąć zapis: 9170 – wszystkie zniekształcone płaty, ponieważ tego siedliska nie stwierdzono w Drawieńskim Parku Narodowym.

W kolumnie Obszar wdrażania, proponuje się usunąć zapis: Siedlisko 9130 – wszystkie zniekształcone płaty, ponieważ projekt Planu Ochrony Drawieńskiego Parku Narodowego nie przewiduje działań ochronnych dla tego siedliska

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono częściowo. Zgodnie z dokumentacją do planu zadań ochronnych nie stwierdzono w granicach Drawieńskiego Parku Narodowego płatów siedliska przyrodniczego 9170, dlatego też wykreślono je z działania.

21. Uwaga do zał. 5 poz. 12 dla gatunków 1016 poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*, 1014 poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*

W kolumnie Działania ochronne, proponuje się usunąć istniejący zapis i zastąpić go następującym: Koszenie siedliska poczwarówek co 3-5 lat, z możliwością pozostawienia skoszonej biomasy, z ewentualnym usuwaniem nalotów drzew i krzewów.

W kolumnie Obszar wdrażania, proponuje się usunąć istniejący zapis i zastąpić go następującym: Istniejące (oddz. 49k i 103 g) i nowo pojawiające się stanowiska

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono częściowo. Pozostawiono zapisy umieszczone w działaniach obligatoryjnych i fakultatywnych, gdyż odnoszą się one do siedliska przyrodniczego 7230, stanowiącego jednocześnie siedlisko poczwarówek. Natomiast wnioskowany zapis dodano do opisu działania. Odnosi się on do siedlisk gatunków nie pokrywających się z siedliskiem przyrodniczym 7230. Ponadto do obszaru wdrażania dodano stanowiska gatunków, które w okresie obowiązywania planu zostaną odkryte.

22. Uwaga do zał. 5 poz. 13 dla gatunku 1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

W kolumnie Działania ochronne, proponuje się usunąć istniejący zapis i zastąpić go następującym: Koszenie nie rzadziej niż raz na 3 lata, najlepiej po 15 lipca, w przypadku koszenia corocznego z pozostawieniem 10-20 % pow. działki niewykoszonej, na wysokości nie niższej niż 15 cm, z zebraniem pokosu w ciągu kilku do kilkunastu dni po skoszeniu z ewentualnym usuwaniem nalotów drzew i krzewów.

W kolumnie Obszar wdrażania, proponuje się usunąć istniejący zapis i zastąpić go następującym: Istniejące (12o, 13b, 19b, 31i, 56b, 392b, 393t, 393w, 394f, 394h, 394k, 402n, 402m, 403c, 403k) i nowo pojawiające się stanowiska.

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono częściowo. Pozostawiono zapisy umieszczone w działaniach obligatoryjnych i fakultatywnych, gdyż odnoszą się one do siedlisk przyrodniczych 6510, 6410 i 7230, stanowiących jednocześnie siedliska czerwończyka nieparka. Natomiast wnioskowany zapis dodano do opisu działania. Odnosi się on do siedlisk gatunku nie pokrywających się z siedliskami przyrodniczymi 6510, 6410 i 7230. Ponadto w do obszaru wdrażania dodano stanowiska gatunku, które w okresie obowiązywania planu zostaną odkryte.

23. Uwaga do zał. 5 poz. 15 dla siedlisk przyrodniczych 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*), 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne

W kolumnie Obszar wdrażania, proponuje się dodać zapis: 6. Teren Drawieńskiego Parku Narodowego z chwilą stwierdzenia tawuły kutnerowatej

W kolumnie Podmiot odpowiedzialny za wykonanie, proponuje się dodać zapis: Drawieński Park Narodowy

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono. Dodano wnioskowane zapisy.

24. Uwaga do zał. 5 poz. 17 dla gatunku 1324 Nocek duży (*Myotis myotis*)

Nie proponuje się wprowadzania żadnych zmian w zapisie. Sugeruje się natomiast skontaktowanie się z Nadleśnictwem Głusko i potwierdzenie obecności kolonii rozrodczej nocka dużego. Na podstawie kontroli strychu Nadleśnictwa Głusko w lipcu 2018 r., nie potwierdzono kolonii rozrodczej tych nietoperzy.

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę przyjęto do wiadomości.

25. Uwaga do zał. 5 poz. 22 dla gatunków 1096 Minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*), 1163 Głowacz białopłetwy (*Cottus gobio*), 1106 Łosoś atlantycki (*Salmo salar*), 1149 Koza (*Cobitis taenia*) oraz siedliska przyrodniczego 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*

W kolumnie Działania ochronne oraz w kolumnie Obszar wdrażania, proponuje się usunąć zapis: ...w Przesiekach..., i zamienić go na zapis: ...w Mostnikach. Konieczna jest zmiana opisu granic Drawieńskiego Parku Narodowego, ponieważ Drawa w granicach Parku kończy swój bieg w miejscowości Mostniki.

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwagę uwzględniono. Dokonano wnioskowanej korekty.

26. Uwaga do zał. 5 poz. 30 dla siedlisk przyrodniczych 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*, 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylin alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe) oraz gatunków Głowacz białopłetwy (*Cottus gobio*), 1096 Minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*), 5339 Różanka (*Rhodeus amarus*), 1149 Koza (*Cobitis taenia*), 1032 Skójka gruboskorupowa (*Unio crassus*), 1037 Trzepla zielona (*Ophiogomphus cecilia*)

W kolumnie Działania ochronne, proponuje się dodać zapis: Prowadzenie przez Drawieński Park Narodowy działań edukacyjnych w kierunku ochrony walorów rzeki Drawy (w tym włosieniczników).

Sposób rozpatrzenia uwagi: Uwaga dotyczy grupy działań edukacyjnych, do których nie zalicza się działanie polegające na utrzymywaniu naturalnego charakteru cieków. Do zał. 5 dodano odrębne działanie polegające na prowadzeniu działań edukacyjnych, skierowane w szczególności do turystów korzystających ze spływów kajakowych.

Zapewniając spójność celów z zagrożeniami i działaniami dokonano następujących uzupełnień:

- W załączniku nr 5 umieszczono działanie adresowane do przedmiotu ochrony 1831 Elisma wodna (*Luronium natans*), polegające na usunięciu wszystkich kładek i pomostów wędkarskich znajdujących się w obrębie Jeziora Jeleń.
- W załączniku nr 3 do przedmiotów ochrony 1032 Skójka gruboskorupowa (*Unio crassus*) oraz 1037 Trzepla zielona (*Ophiogomphus cecilia*) dodano zagrożenie istniejące J02.02 – usuwanie osadów z opisem o brzmieniu: „Pogłębianie rzek, usuwanie rumoszu oraz ingerencja w naturalne procesy korytowe, powodujące uproszczenie struktury koryta rzeczno i pogorszenie stanu ochrony siedlisk gatunku”.
- W załączniku nr 4 przy przedmiocie ochrony 1337 Bóbr europejski (*Castor fiber*) usunięto cel dotyczący stosowania urządzeń minimalizujących skutki działalności bobrów (np. rury przelewowe, siatki zabezpieczające). Dla tego gatunku nie zaplanowano żadnych działań zmierzających do osiągnięcia tego celu.
- W załączniku nr 5 do działania nr 2 polegającego na budowie przegród na rowach stabilizujących uwodnienie torfowisk przejściowych dodano przedmiot ochrony 1903 Lipiennik Loesela (*Liparis loeselii*) – stanowisko lipiennika występuje w obrębie lokalizacji torfowiska przejściowego wskazanego w obszarze wdrażania.
- W załączniku nr 5 do działania nr 2 polegającego na usuwaniu drzew zarastających torfowisko alkaliczne dodano przedmiot ochrony 1903 Lipiennik Loesela (*Liparis loeselii*) – stanowisko lipiennika występuje w obrębie jednego z płatów torfowiska alkalicznego wskazanego w obszarze wdrażania.
- W załączniku nr 6 usunięto jedno ze wskazań do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, dotyczące drogi krajowej nr 10 oraz projektowanej drogi S10 i ich planowanego przebiegu przez dolinę Drawy i towarzyszący kompleks leśny. Powodem usunięcia jest przyjęcie wariantu przebiegu S10 w bezpiecznej odległości od granic obszaru.

Ponadto zrezygnowano z celu i działania adresowanego do przedmiotów ochrony 1084 Pachnica dębowa (*Osmoderma eremita*) oraz 1088 Kozioróg dębosz (*Cerambyx cerdo*) polegającego na podniesieniu poziomu wiedzy wśród pracowników gmin i starostw o biologii i ekologii chrząszczy ksylobiontycznych.

Na mocy Decyzji Wykonawczej Komisji (UE) 2021/161 z dnia 21 stycznia 2021 r. w sprawie przyjęcia czternastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. U.UE L z dnia 15 lutego 2021 r.), granice obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 uległy rozszerzeniu o:

- enklawę kolonii nocka dużego *Myotis myotis* znajdującą się na strychu kościoła w Jaglicach;
- rezerwat przyrody „Mszary Tuczyńskie”, chroniący mechowiska (7230) i łągi źródłiskowe (91E0);
- fragmenty płatów torfowisk przejściowych (7140), stanowiących kontynuację płatów objętych dotąd granicami obszaru (w wydzieleniu 394c Nadl. Drawno, jako kontynuacja płatu w wydzieleniach 375i,j; w wydzieleniu 59h Nadl. Drawno, jako kontynuacja płatu w wydzieleniach 58d, 95b; płat w wydzieleniu 127i Nadl. Drawno);
- łąg (91E0) nad jez. Dubie i rzeką Bagnicą (dz. nr 171/2, 205, 207/2, 207/3 w Drawnie);
- płaty siedlisk 3260, 91E0, 9160 w dolinie górnej Korytnicy w okolicach Starej Korytnicy;

- kompleks jezior ramienicowych (3140) i eutroficznych (3150) wraz z łęgami (910) – jez. Chłodnickie, Głębokie, Ramka Duża, Ramka Mała;
- mniejsze fragmenty płatów siedlisk 6120, 6510, 9110, 9130, 9170, 9190, 91D0, rozproszonych wzdłuż granicy obszaru.

Ponadto granice obszaru zostały uporządkowane na całym jej przebiegu poprzez ujednoczenie ich z granicami wydziałów leśnych lub działek ewidencyjnych, w tym z granicami Drawieńskiego Parku Narodowego od strony wschodniej.

Kolonia rozrodcza nocka dużego *Myotis myotis* na strychu kościoła w Jaglicach (dz. ew. nr 45 obr. Jagolice, gm. Człopa, pow. wałecki, woj., zachodniopomorskie) jest znana i monitorowana od 1998 r. Liczebność kolonii wynosi ok. 950 osobników. W 2011 r. była to liczba 400 osobników, natomiast w 2012 r. – 500 osobników. Jest to obecnie największa znana kolonia rozrodcza tego gatunku w województwie zachodniopomorskim i znacząca w skali kraju. Obiekt znajdował się w odległości około 800 metrów od ówczesnych granic obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046. Tereny leśne w granicach obszaru stanowią główne żerowiska osobników z tej kolonii. Dołączenie stanowiska tego gatunku do obszaru jest następstwem wykonania ustaleń tzw. Bilateralnego Seminarium Biogeograficznego z 2010 r., które przeprowadzono w ramach oceny kompletności sieci Natura 2000 w Polsce.

Dołączenie kolejnego stanowiska kolonii rozrodzanej nocka dużego wymagało niezbędnych korekt załącznika nr 5 projektu zarządzenia poprzez dodanie lokalizacji w Jaglicach do obszaru wdrażania w działaniu polegającym na usuwaniu guana gromadzącego się pod koloniami nietoperzy (działanie nr 18). Ponadto zmodyfikowano podmiot odpowiedzialny, który obecnie przyjął brzmienie: „Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie we współpracy z właścicielem lub zarządcą terenu”. Zgodnie ze wskazaniem ostatniego raportu Państwowego Monitoringu Środowiska dla stanowiska „Kolonia letnia – Jaglice” oraz po konsultacji z autorem raportu, dodano do projektu zarządzenia działanie przedstawiające zalecenia w przypadku planowanych w przyszłości remontów strychu kościoła w Jaglicach, gdzie bytują nietoperze. Zalecenia minimalizujące negatywny wpływ na populację nietoperzy dotyczą również remontów pozostałych obiektów, tj. zamku w Niemieńsku oraz siedziby Nadleśnictwa Głusko, dlatego też obszar wdrażania uległ rozszerzeniu o te obiekty. Działanie (zalecenia) przyjęło następujące brzmienie:

1. Prowadzenie ewentualnych remontów i konserwacji strychów w okresie późno-jesiennym, po opuszczeniu schronień przez nietoperze - po potwierdzeniu opuszczenia kolonii przez chiropterologa.
2. W razie użycia środków do impregnacji drewna lub innych środków chemicznych wewnątrz budynków – stosować substancje nietoksyczne dla ssaków.
3. W sytuacji konieczności wymiany pokryć dachowych (przy uwzględnieniu ww. terminu wykonywania prac) – stosować pokrycia podobne do istniejących.
4. Podczas prac wykonywanych w obrębie strychów oraz po ich realizacji zapewniać drożność wlotów do obiektów.

Jako podmiot odpowiedzialny za zapewnienie minimalizacji prowadzonych w przyszłości robót budowlanych wskazano właściciela lub zarządcę terenu. W związku z wprowadzeniem dodatkowego działania aktualizacji uległy numery działań od lp. 19.

W przypadku pozostałych przedmiotów ochrony, tj. płatów siedlisk przyrodniczych lub ich fragmentów, które zostały włączone do obszaru, mają zastosowanie cele, zagrożenia oraz działania wprowadzone do projektu zarządzenia przed powiększeniem obszaru.

Biorąc pod uwagę zakres wprowadzonych zmian względem procedowanej w 2017 r. wersji projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych, w tym wynikających z dodania w 2019 r. nowych przedmiotów ochrony (1013 poczwarówka Geyera *Vertigo geyeri*, 1145 piskorz *Misgurnus fossilis*, 4056 zatoczek łamliwy *Anisus vorticulus*, 6430 Ziolorośla górskie (*Adenostylin alliariae*) i ziolorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), a także fakt rozszerzenia granic obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046, projekt dokumentu został

ponownie poddany udziałowi społecznemu na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029).

W związku z powyższym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie, obwieszczeniem z dnia 07 lipca 2021 r., znak: WOPN-ON.6320.13.2017.RCh, podał do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do konsultacji społecznych sporządzonego projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046, zgodnie z czynnościami określonymi w art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy OOS. Treść obwieszczenia została podana do publicznej wiadomości poprzez:

- udostępnienie na stronach Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu
- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, w terminie od 07 lipca 2021 r. do 13 sierpnia 2021 r.
- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, w terminie od 12 lipca 2021 r. do 16 sierpnia 2021 r.
- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu, w terminie od 14 lipca 2021 r. do 05 sierpnia 2021 r.
- ogłoszenie w prasie o zasięgu krajowym – Gazeta Wyborcza z dnia 08 lipca 2021 r.
- rozesłanie za pośrednictwem elektronicznej skrzynki podawczej e-PUAP do wszystkich urzędów gmin i starostw, a także pocztą tradycyjną lub/i elektroniczną innych do podmiotów związanych z przedmiotowym obszarem Natura 2000.

W wyniku tego etapu procedury do tut. urzędu wpłynęły uwagi i wnioski ze strony następujących podmiotów:

1. Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska;
2. Stowarzyszenia Kraina Dzierżykraja;
3. Stowarzyszenie Klub Przyrodników;
4. Drawieńskiego Parku Narodowego;
5. Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie;
6. Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Pile;
7. Nadleśnictwa Smolarz;
8. Nadleśnictwa Drawno;
9. PKP Polskich Linii Kolejowych S.A. Biura Ochrony Środowiska.

Szczegółowe informacje o sposobie rozpatrzenia wszystkich uwag znajdują się w tabeli poniżej:

Lp.	Podmiot zgłaszający	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia
1	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	<p>(...) projekt wymaga doprecyzowania w zakresie celów ochrony, o których mowa w Załączniku nr 4. Zgodnie z ww. stanowiskiem Komisji Europejskiej funkcja celów ochrony polega na określeniu, jaki stan gatunków i typów siedlisk na danym obszarze należy osiągnąć, tak aby obszar ten mógł przyczynić się do osiągnięcia ogólnego celu, jakim jest właściwy stan ochrony tych gatunków i typów siedlisk (zob. art. 2 ust. 2 dyrektywy siedliskowej) na poziomie krajowym, biogeograficznym lub europejskim. Zgodnie z wykładnią przedstawioną przez Komisję Europejską aby spełnić tę funkcję, cele ochrony muszą być:</p> <p>a. indywidualnie określone dla danego obszaru, tj. ustalone na poziomie obszaru;</p> <p>b. kompleksowe, tj. obejmujące wszystkie gatunki i typy siedlisk będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty na mocy dyrektywy siedliskowej, które występują w obszarze Natura 2000;</p> <p>c. indywidualnie określone dla przedmiotu ochrony, tj. jasno wskazywać konkretny typ siedliska lub gatunek na danym obszarze;</p> <p>d. indywidualnie określone pod kątem pożądanego stanu ochrony, tj. wyraźnie określające stan, jaki typ siedliska i gatunek na danym obszarze mają osiągnąć;</p> <p>pożyczany stan musi być:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilościowy i mierzalny (cele ilościowe, które mogą być uzupełnione celami jakościowymi, takimi jak opis właściwego stanu siedliska lub struktury populacji), jak również raportowalny (umożliwiający monitorowanie); - realistyczny (uwzględniający rozsądne ramy czasowe i nakłady), spójny (umożliwiający zastosowanie takich samych atrybutów i wskaźników dla przedmiotów ochrony w różnych obszarach); - kompleksowy (atrybuty i cele powinny obejmować specyfikę danego przedmiotu ochrony i umożliwiać opisanie jego stanu ochrony jako właściwy lub niewłaściwy); - precyzyjne w odniesieniu do „utrzymania” lub „odtworzenia” stanu ochrony przedmiotu ochrony (odpowiedni poziom ambicji określający niezbędne środki ochrony); - odpowiadać ekologicznym wymaganiom dotyczącym typów siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I i gatunków wymienionych w załączniku II występujących na tych obszarach; - odzwierciedlać znaczenie obszaru dla zachowania lub odtworzenia, we 	<p>Uwagę uwzględniono.</p> <p>W zał. 4 określono szczegółowe cele ochrony.</p> <p>W przypadku przedmiotów ochrony: 1014 Poczwarówki zwężonej (<i>Vertigo angustior</i>) 1016 Poczwarówki jajowatej (<i>Vertigo moulinsiana</i>) oraz 1013 Poczwarówki Geyera (<i>Vertigo geyeri</i>) pominięto ocenę wskaźnika: „powierzchna potencjalnego siedliska gatunku” z powodu braku możliwości odniesienia się do tego wskaźnika w perspektywie 10 lat, gdyż jego nie określono wskaźnika podczas opracowywania dokumentacji planu zadań ochronnych. Dostępne dane nie są wystarczające dla dokonania porównań.</p>

		<p>właściwym stanie ochrony, typów siedlisk i gatunków. Dlatego też proponuje się sformułowanie celów dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046, w sposób analogiczny”, jak w przypadku celów dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Wolin i Uznam PLH320019 zaakceptowanych przez Komisję Europejską.</p>	
2	Stowarzyszenie Kraina Dzierżykraja	<p>„(...) konieczność ujęcia w planie zarządzania, planach ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 terenów doliny Cieszynki położonych na działkach nr 72/2, 85/11, 85/9, 85/10, 8259, 8258/3, 8239/3 w obrębie geodezyjnym Człopa – Podgórze oraz na działce nr 3 w obrębie geodezyjnym Człopa 106. Rzeka Cieszynka stanowi działki nr 86/3, 86/1, 368/2 w obrębie Człopa – podgórze oraz działkę nr 2, obręb Człopa 106 w zasobach Skarbu Państwa. Na powyższych gruntach zostały oznaczone siedliska Natura 2000 o kodach 91E0, 9190, 6510, 3150, 7230, które wymagają dalszej ochrony i niedopuszczenia do zniszczenia poprzez zmiany powodowane działalnością człowieka. Są to obszary niezwykle cenne przyrodniczo, ale również kulturowo i krajobrazowo. Dolinę Cieszynki przecina nasyp dawnej nieczynnej kolei zabytkowym mostem (A-294). Są to obszary ciągnące się w stronę kolejnego zabytku jakim jest A-336 Grodzisko Wczesnowieczne nad rz. Cieszynką. Zachodnia strona Człopy jest niemal jednolicie połączona lasami, rzeka i jeziorami z Drawieńskim Parkiem Narodowym. Są to niemal jednolite połacie leśne i mokradłowe, których zachowanie trwałości służyć będzie przyrodzie i następnym pokoleniom. Są to niezaprzeczalne rejony bytowania wielu gatunków ptaków, które swoje gniazdowania, przeloty i żerowanie skupiają na dolnej Cieszynce oraz Rynnie Grodzisko i Bagnie Raczyk. Na gruntach tych bytuje również wilk. Mieszkańcy Człopy związani mentalnie bądź zawodowo z ochroną przyrody wspomnieli wielokrotnie o występowanie w dolinie dolnej Cieszynki żółwia błotnego. Nie potwierdzono jego stanowiska i nie jest nam wiadomo czy kiedykolwiek prowadzono badania w tym kierunku, ponieważ wydaje się, że ochrona przyrody w ostatnich latach, mimo wszystko, została zepchnięta na boczne tory. Waloryzacja przyrodnicza dla gminy Człopa to opracowanie sprzed ponad 20 lat lecz wykonane profesjonalnie i szczegółowo. Wówczas już wskazano te rejony jako cenne i opisane jako UE-10 „Mechowiska pod Grodziskiem”, ZPK-3 „Załomska Dolina Cieszynki” z koniecznością ochrony tych terenów aż do granic Drawieńskiego Parku Narodowego. Bogate siedliska cennych roślin, ptaków i zwierząt powinny zostać nienaruszone i należy dołożyć wszelkich starań aby zachować krajobraz Cieszynki, cenne siedliska oraz walory kulturowe, które są kluczowe dla mieszkańców Człopy. Obszar ten to również Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza nad Drawą”</p>	<p>Uwaga o charakterze informacyjnym. W uwadze nie odniesiono się do konkretnych zapisów konsultowanego dokumentu. Ponadto uwaga wykracza poza ramy pzo, gdyż odnosi się również do ochrony gatunków ptaków, ochrony krajobrazowej i ochrony walorów kulturowych w obszarze.</p> <p>Dla poszczególnych przedmiotów ochrony zidentyfikowano zagrożenia, zaplanowano działania ochronne oraz określono szczegółowe cele działań ochronnych. Ponadto zaplanowano uzupełnienie stanu wiedzy oraz monitoring przedmiotów ochrony. Zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 będzie zbieżne z oczekiwaniami Stowarzyszenia Kraina Dzierżykraja.</p>

		<i>sąsiadujący z otuliną DPN. Pomimo zagrażającej środowisku i przyrodzie regulacji rzeki w czasach, gdy widocznie świadomość na ten temat była zbyt mała, stare koryto Cieszynki to wciąż meandrujący, żyjący system przyrodniczy z bogactwem gatunków. Obszary ochrony bez planów ochrony najcenniejszych terenów utracą swoje znaczenie, dlatego wnosimy o ujęcie wskazanych terenów do szczegółowej ochrony (...).”</i>	
3	Klub Przyrodników	<i>Siedlisko przyrodnicze 3140 (jeziora ramienicowe): jest to jeden z najcenniejszych, ale i najbardziej wrażliwych elementów przyrody obszaru, którego ochrona wymaga szczególnej staranności, większej niż w przypadku innych siedlisk przyrodniczych. Wciąż potrzebne jest uzupełnienie stanu wiedzy, polegające na rozpoznaniu roślinności wodnej wszystkich jezior w obszarze niebędących jeziorami dystroficznymi, w celu diagnozy czy reprezentują one siedlisko 3140 czy 3150 i udokumentowania aktualnego stanu roślinności jezior na potrzeby przeszłej analizy zmian. Jeziora ramienicowe (3140) można odróżnić od pospolitszych jezior eutroficznych (3150) tylko badając ich roślinność ze sprzętu pływającego. W Puszczy Drawskiej wciąż niektóre jeziora nie zostały w ten sposób sprawdzone, i wciąż może okazać się, że niektóre akweny, obecnie uważane za siedlisko 3150, okażą się w rzeczywistości jeziorami ramienicowymi (3140), co miałoby istotne konsekwencje dla ich ochrony, bo są to ekosystemy bardziej wrażliwe. Systematyczne zbadanie roślinności wszystkich akwenów w Puszczy Drawskiej jest więc potrzebne. Działanie to nie jest powiązane z ekspertyzą na temat przyczyn zmian roślinności niektórych akwenów śródlęśnych i ich przechodzenia w stan „mętnowodny”, wymagającą innej metodyki. Wykracza ono również poza ocenę stanu ochrony siedliska.</i>	<p>Uwagę uwzględniono.</p> <p>Dodano potrzebę uzupełnienia stanu wiedzy o siedliskach przyrodniczych w obszarze. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie podjął starania celem pozyskania środków zewnętrznych na aktualizację wiedzy o przedmiotach ochrony obszaru.</p>
4	Klub Przyrodników	<i>Monitoring stanu ochrony siedliska 3140 powinien być szczególnie staranny i intensywny, ponieważ jeziora ramienicowe są bardzo wrażliwe na ewentualne czynniki degradujące, zagrożone szybkimi zmianami, a w dodatku ani naturalna dynamika ich roślinności, ani dynamika roślinności w przypadku procesów degradacyjnych, nie jest w pełni jasna i przewidywalna. Monitoringiem należałoby objąć wszystkie jeziora ramienicowe, każde z nich jest bowiem odrębnym ekosystemem, narażonym na specyficzne zagrożenia i mogącym mieć specyficzną dynamikę. Oprócz obserwacji punktowych (transketów) monitoring powinien objąć także powtarzalną ocenę struktury łąk ramienicowych w całym akwenie (zdjęcie synfityooscjologiczne, kartowanie rozmieszczenia zbiorowisk roślinnych na tle batymetrii). Celowe byłyby próby równoległego wykorzystania w monitoringu metod hydroakustycznych, celem kalibracji tej metody i umożliwienia jej szerszego zastosowania w przyszłości.</i>	<p>Uwagę przyjęto do wiadomości.</p> <p>Monitoring przedmiotów ochrony będzie realizowany w oparciu o metodyki GIOŚ lub w uzasadnionych przypadkach w oparciu o ocenę ekspercką (np. w przypadku siedliska 3260).</p>

5	Klub Przyrodników	Do siedliska 3140 należy dodać zagrożenia: G02 – Infrastruktura sportowa i rekreacyjna oraz G05.01 - Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie. Na niektórych jeziorach obszaru ma miejsce budowa pomostów, organizacja plaż, wycinanie zadrzewień nadbrzeżnych i roślinności; powodujące przekształcanie roślinności strefy brzegowej i roślinności strefy litoral. Takie zmiany mogą mieć negatywny wpływ na funkcjonowanie ekosystemu jeziora. Otrzymaliśmy np. sygnały, że w 2020-2021 r. nad ramienicowym jeziorem Radęcino w pasie około 170 m dokonano wycinki i usunięcia drzew, krzewów, trzcinowisk i wysokiej roślinności podmokłych łąk, wykonano również pomost długości 25-30 m. Podobne działania na mniejszą skalę dotyczą ramienicowych jezior: Lipie, Łubowo, Dominikowo, Trzebuń k. Człopy, a potencjalnie są możliwe także na innych akwenach. Organizacja i ulepszanie nawet niewielkich miejsc wypoczynku nad jeziorami ramienicowymi wymagałaby starannego planowania i minimalizowania wpływu na jeziora – a w tym celu powinna być zidentyfikowana jako potencjalne zagrożenie.	Uwagę uwzględniono. Do zagrożeń istniejących dodano zagrożenia G02 – infrastruktura sportowa i rekreacyjna oraz G05.01 – wydeptywanie, nadmierne użytkowanie
6	Klub Przyrodników	Do siedliska 3140 należy dodać potencjalne zagrożenie E01.03 – Zabudowa rozproszona. Zabudowa mieszkaniowa i rekreacyjna w zlewni jezior ramienicowych, a szczególnie w pasie do 500m od ich brzegów, mogłaby zwiększać presję na jeziora, przyczyniając się do generowania oddziaływań związanych ze zwiększoną obecnością ludzi oraz oddziaływań związanych ze zwykłym korzystaniem z wód (m. in. rozsączaniem ścieków do gruntu).	Uwagę uwzględniono. Do zagrożeń potencjalnych dodano negatywne oddziaływanie zabudowy na ekosystemy jeziorne, w szczególności w pasie 500 m.
7	Klub Przyrodników	Do siedliska 3140 należy dodać zagrożenie M01.02 – Susze. Od 2018 r. w Puszczy Drawskiej utrzymują się objawy suszy, wyrażające się m. in. obniżonym stanem wód wielu jezior oraz przesuszeniem torfowisk. Przyczyną są najprawdopodobniej zmiany klimatyczne (m. in. zmieniona struktura opadów, długie okresy bezopadowe). Sytuacja ta może negatywnie wpływać na funkcjonowanie ekosystemów jeziornych, np. stymulując przechodzenie w stany mętnowodne, rozwój glonów nitkowatych, okresowe niedobory tlenowe itp. Zagrożenie może być synergicznie wzmacniane przez pobory wód podziemnych i powierzchniowych na cele rolnictwa (J02.06.01, J02.07.01), mające miejsce w zlewniach niektórych jezior ramienicowych.	Uwagę uwzględniono. Do zagrożeń istniejących dodano negatywne oddziaływanie susz i małych ilości opadów, natomiast do potencjalnych – negatywne oddziaływanie poboru wód powierzchniowych i podziemnych na cele rolnicze.
8	Klub Przyrodników	W przypadku siedliska 3140 należy uzupełnić opis zagrożenia H01.08, zaznaczając wyraźnie, że obejmuje ono także odprowadzenie, w ramach zwykłego korzystania z wód, ścieków oczyszczonych w tzw. oczyszczalniach przydomowych.	Uwagę uwzględniono. Uzupełniono opis zagrożenia.
9	Klub Przyrodników	W przypadku siedliska 3140 należy uzupełnić opis zagrożenia H01.05. Jeziora mające terenu rolnicze w zlewni (np. Radęcino, Lipie, Szczuczarz,	Uwagę uwzględniono.

		<i>Dłuskowe, oraz jeziora przepływowe (Adamowo w Drawnie) zagrożone są przez nadmierne nawożenie gruntów rolnych w zlewni (dot. także gruntów poza granicami obszaru Natura 2000) lub stosowanie do nawożenia gruntów odpadów z biogazowni rolniczych (stosunkowo nowe, ale coraz częstsze zjawisko).</i>	Uzupełniono opis zagrożenia.
10	Klub Przyrodników	<i>Ochrona jezior ramienicowych w lasach powinna obejmować pozostawianie nieużytkowanych stref buforowych obejmujących drzewostany wokół jezior i przyległych do nich zatorfień, co częściowo ujęto w działaniu 27. W przypadku tego siedliska (bardziej wrażliwego, niż jeziora eutroficzne), strefy takie powinny jednak obejmować szerokość co najmniej 50 m (tj. szerokość dwóch wysokości drzewostanu, a w przypadku stromych (o nachyleniu >15%) skarp rynien jeziornych – całość skarpy aż do jej górnej krawędzi. Pozostawianie takich nieużytkowanych stref nie powinno być ograniczone do „powierzchni zrębowych”, ponieważ chodzi tu także o to, by strefy takie nie były przedmiotem cięć realizowanych w rębniach złożonych (np. IIIa, IIB) gdzie nie mówi się o „zrębach”; jak również by nie były przedmiotem cięć przedrębnych (np. trzebieży późnych).</i>	<p>Po częściowym uwzględnieniu niniejszej uwagi oraz częściowym uwzględnieniu uwagi Lasów Państwowych (Lp. 68), treść działania adresowanego do siedlisk wodnych, torfowiskowych i łągów, w tym do siedliska 3140 przeformułowano na:</p> <p>„Umożliwienie naturalnego kształtowania się strefy ekotonowej poprzez wyłączenie z użytkowania rębego pasa drzewostanu o szerokości przynajmniej 30 m wokół zbiorników wodnych wraz z otaczającymi je zatorfieniami, cieków wraz z łągami na dnie doliny, źródeł i ekosystemów torfowiskowych i bagiennych stanowiących siedliska przyrodnicze z wyłączeniem sytuacji kłęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.</p> <p>Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu.”</p> <p>Zgodnie z ustaleniami z Lasami Państwowymi ustalono szerokość strefy ekotonowej odpowiadającą wysokości drzewostanu. Jednocześnie w związku z koniecznością doprecyzowania zapisów w taki sposób aby opisana szerokość strefy była przedstawiona w sposób mierzalny przyjęto szerokość wynoszącą przynajmniej 30 m. Szerokość ta w przybliżeniu odpowiada wysokości drzewostanu, z kolei zapis „przynajmniej” nie wyklucza pozostawiania strefy buforowej o szerokości 50 m. Do czasu przeprowadzenia badań z zakresu uzupełnienia wiedzy o przedmiotach ochrony, w tym jezior ramienicowych, wskazano w przedmiotowym działaniu szerokość 30 m, natomiast po przeprowadzeniu szczegółowych badań, nadzorujący obszar rozważą poszerzenie strefy ekotonowej w uzasadnionych przypadkach.</p>
11	Klub Przyrodników	<i>Modyfikacje gospodarki rybackiej w jeziorach 3140 powinny obejmować zupełny zakaz zanieczyszczenia przynajmniej w jeziorach mniejszych niż 10 ha, jak również powinny wskazywać ramy do ustalenia maksymalnej liczby osób mogących uprawiać amatorski połów ryb na danym jeziorze (proponujemy 1 os./1 km linii brzegowej jeziora).</i>	<p>Uwagi nie uwzględniono.</p> <p>Zalecenia dotyczące użytkowania rybackiego i wędkarskiego zostały uwzględnione w projekcie dokumentu zgodnie z zapisami zaproponowanymi w dokumentacji do Planu zadań ochronnych.</p>
12	Klub Przyrodników	<i>W studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, strefa brzegowa wokół jezior ramienicowych (obejmująca w szczególności całość zabagnień i zadrzewień przyjeziornych, a pas co</i>	<p>Uwagę uwzględniono częściowo.</p> <p>Zdecydowana większość jezior ramienicowych położona jest w otoczeniu gruntów Lasów Państwowych lub na terenie</p>

najmniej 50 m na innych gruntach) powinna zostać wskazana jako strefa wymagająca szczególnej ochrony i utrzymania w stanie naturalnym, a strefa co najmniej 500 m gruntów niezabudowanych wokół jezior ramienicowych powinna zostać wskazana jako strefa bez lokalizacji nowej zabudowy. Zlewnie jezior ramienicowych powinny zostać wskazane jako obszary szczególnej ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, wykluczające pobory wód oraz odprowadzanie ścieków, także w ramach zwykłego korzystania z wód.

Drawieńskiego Parku Narodowego.

Jedynie w pobliżu 6 jezior mezotroficznycch zlokalizowane są ośrodki mieszkaniowe. Są to Jez. Adamowo położone w gm. Drawno w sąsiedztwie miejscowości Drawno; Jez. Trzebin i Jez. Dłuskowe w gm. Człopa w sąsiedztwie miejscowości Człopa i Dłusko; Jez. Łubowo w gm. Drezdenko w sąsiedztwie miejscowości Lubino i Zagórze Lubiewskie; Jez. Lipie w gm. Strzelce Krajeńskie w sąsiedztwie miejscowości Żądłowo; Jez. Radęcino w gm. Dobiegniew w sąsiedztwie miejscowości Radęcin.

Jez. Adamowo: we wskazaniach do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Drawno z 1998 roku uzupełniono o zapisy dot. konieczności zachowania naturalnej strefy brzegowej jeziora.

Jez. Trzebin i Jez. Dłuskowe: Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie pismem nr WOPN-OS.410.23.2021.KM z dnia 11 lutego 2021 r. zaopiniował pozytywnie zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Człopa, które następnie zostało przyjęte Uchwałą nr XXVII/219/2021 Rady Miejskiej w Człopie z dnia 22 lipca 2021 r.

Jez. Łubowo: Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim pismem nr WZŚ.410.252.2016.JF z dnia 18 sierpnia 2017 r. zaopiniował pozytywnie zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Drezdenko, które następnie zostało przyjęte Uchwałą nr LIII/472/2017 Rady Miejskiej w Drezdenku z dnia 29 listopada 2017 r.

Jez. Lipie: miejscowości Żądłowo oraz Długie zlokalizowane są poza obszarem, dlatego też nie wskazano zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Strzelce Krajeńskie - uchwała nr XVII/1522/2020 Rady Miejskiej w Strzelcach Krajeńskich z dnia 29 września 2020 r.

Jez. Radęcino: w 2017 r. dla jeziora i terenów miejscowości Radęcin został uchwalony Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego (Uchwała Nr XXXVII/ 212/17 Rady Miejskiej w Dobiegniewie z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów turystycznych w miejscowości Radęcin, gmina Dobiegniew); plan wskazuje m.in. obowiązek odprowadzania ścieków do oczyszczalni ścieków poprzez zbiorczą rozdzielczą sieć kanalizacji sanitarnej

			(zakaz lokalizacji szczelnych zbiorników bezodpływowych przydomowych oczyszczalni ścieków), zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień nadwodnych.
13	Klub Przyrodników	Do siedliska przyrodniczego 3150 (jeziora eutroficzne) należy <i>dodać zagrożenie M01.02 – Susze. Od 2018 r. w Puszczy Drawskiej utrzymują się objawy suszy, wyrażające się m. in. obniżonym stanem wód wielu jezior oraz przesuszeniem torfowisk. Przyczyną są najprawdopodobniej zmiany klimatyczne (m. in. zmieniona struktura opadów, długie okresy bezopadowe). Sytuacja ta może negatywnie wpływać na funkcjonowanie ekosystemów jeziornych, np. stymulując przechodzenie w stany mętnowodne, rozwój glonów nitkowatych, okresowe niedobory tlenowe itp. Zagrożenie może być synergicznie wzmacniane przez pobory wód podziemnych i powierzchniowych na cele rolnictwa (J02.06.01, J02.07.01), mające miejsce w zlewniach niektórych jezior.</i>	Uwagę uwzględniono. Do zagrożeń istniejących dodano negatywne oddziaływanie susz i małych ilości opadów.
14	Klub Przyrodników	W przypadku siedliska 3150 należy <i>uzupełnić opis zagrożenia H01.08, zaznaczając wyraźnie, że obejmuje ono także odprowadzenie, w ramach zwykłego korzystania z wód, ścieków oczyszczonych w tzw. oczyszczalniach przydomowych.</i>	Uwagę uwzględniono. Uzupełniono opis zagrożenia.
15	Klub Przyrodników	W przypadku siedliska 3150 należy <i>uzupełnić opis zagrożenia H01.05. Jeziora mające tereny rolnicze w zlewni oraz jeziora przepływowe zagrożone są przez nadmierne nawożenie gruntów rolnych w zlewni (dot. także gruntów poza granicami obszaru Natura 2000) lub stosowanie do nawożenia gruntów odpadów z biogazowni rolniczych (stosunkowo nowe, ale coraz częstsze zjawisko).</i>	Uwagę uwzględniono. Uzupełniono opis zagrożenia.
16	Klub Przyrodników	<i>Ochrona jezior eutroficznych w lasach powinna obejmować pozostawianie nieużytkowanych stref buforowych obejmujących drzewostany wokół jezior i przyległych do nich zatorfień, co częściowo ujęto w działaniu 27. Szerokość stref powinna wynosić co najmniej 30 m. W przypadku stromych (o nachyleniu >15%) skarp rynien jeziornych strefy takie powinny obejmować całość skarpy aż do jej górnej krawędzi. Pozostawianie takich nieużytkowanych stref nie powinno być ograniczone do „powierzchni zrębowych”, ponieważ chodzi tu także o to, by strefy takie nie były przedmiotem cięć realizowanych w rębniach złożonych (np. IIIa, IIB) gdzie nie mówi się o „zrębach”; jak również by nie były przedmiotem cięć przedrębnych (np. trzebieży późnych).</i>	Po częściowym uwzględnieniu niniejszej uwagi oraz częściowym uwzględnieniu uwagi Lasów Państwowych (Lp. 68), treść działania adresowanego do siedlisk 3140, 3150, 3160, 3260, 7110, 7140, 7210, 7230 oraz 91E0 przeformułowano na: „Umożliwienie naturalnego kształtowania się strefy ekotonowej poprzez wyłączenie z użytkowania rębego pasa drzewostanu o szerokości przynajmniej 30 m wokół zbiorników wodnych wraz z otaczającymi je zatorfieniami, cieków wraz z łęgami na dnie doliny, źródlisk i ekosystemów torfowiskowych i bagiennych stanowiących siedliska przyrodnicze z wyłączeniem sytuacji kłęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia. Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu.”
17	Klub Przyrodników	W przypadku siedliska przyrodniczego 3160 (jeziorka dystroficzne) należy	Uwagę uwzględniono.

		<i>dodać zagrożenie M01.02 – Susze. Od 2018 r. w Puszczy Drawskiej utrzymują się objawy suszy, wyrażające się m. in. obniżonym stanem wody jeziorok dystroficznych i przesuszeniem przylegających do nich torfowisk. Przyczyną są najprawdopodobniej zmiany klimatyczne (m. in. zmieniona struktura opadów, długie okresy bezopadowe).</i>	Do zagrożeń istniejących dodano negatywne oddziaływanie susz i małych ilości opadów.
18	Klub Przyrodników	<i>Ochrona jeziorok dystroficznych w lasach powinna obejmować pozostawianie nieużytkowanych stref buforowych obejmujących drzewostany wokół kompleksów torfowych z jeziorkami, co częściowo ujęto w działaniu 27. Szerokość stref powinna wynosić co najmniej 30 m. W przypadku stromych (o nachyleniu >15%) skarp, strefy takie powinny obejmować całość skarpy aż do jej górnej krawędzi. Pozostawianie takich nieużytkowanych stref nie powinno być ograniczone do „powierzchni zrębowych”, ponieważ chodzi tu także o to, by strefy takie nie były przedmiotem cięć realizowanych w rębniach złożonych (np. IIIa, IIB) gdzie nie mówi się o „zrębach”; jak również by nie były przedmiotem cięć przedrębnych (np. trzebieży późnych).</i>	Po częściowym uwzględnieniu niniejszej uwagi oraz częściowym uwzględnieniu uwagi Lasów Państwowych (Lp. 68), treść działania adresowanego do siedlisk 3140, 3150, 3160, 3260, 7110, 7140, 7210, 7230 oraz 91E0 przeformułowano na: „Umożliwienie naturalnego kształtowania się strefy ekotonowej poprzez wyłączenie z użytkowania rębego pasa drzewostanu o szerokości przynajmniej 30 m wokół zbiorników wodnych wraz z otaczającymi je zatorfieniami, cieków wraz z łęgami na dnie doliny, źródeł i ekosystemów torfowiskowych i bagiennych stanowiących siedliska przyrodnicze z wyłączeniem sytuacji kłęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia. Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu.”
19	Klub Przyrodników	<i>W przypadku siedliska przyrodniczego 3260 (rzeki włosienicznikowe) należy dodać zagrożenia: M01.02 – Susze, J02.06.01 - Pobory wód powierzchniowych na cele rolnictwa, J02.07.01 - Pobory wód podziemnych na cele rolnictwa, Od 2018 r. w Puszczy Drawskiej utrzymują się objawy suszy, wyrażające się m. in. bardzo niskim przepływem źródłowych odcinków niektórych cieków. Dotyczy to m. in. cieków w źródłowych obszarach Korytnicy i Płocicznej (także poza obszarem Natura 2000), zasilających włosienicznikowe odcinki tych rzek, cieku Sucha i innych. Skutkuje to zaburzeniem funkcjonowania ekosystemów rzek włosienicznikowych. Problem pogłębiają pobory wody na cele rolnicze; także realizowane bez odpowiednich pozwoleń, a w ramach zwykłego korzystania z wód.</i>	Uwagę uwzględniono. Do zagrożeń istniejących dodano negatywne oddziaływanie susz i małych ilości opadów, natomiast do potencjalnych negatywne oddziaływanie poboru wód powierzchniowych i podziemnych na cele rolnicze.
20	Klub Przyrodników	<i>W przypadku siedliska przyrodniczego 3260 należy dodać zagrożenie H01.03 - Inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych. Zagrożeniem dla górnej Płocicznej jest wadliwie funkcjonująca oczyszczalnia ścieków w Płocicznie. Zgłaszano nam także wątpliwości co do prawidłowego funkcjonowania innych oczyszczalni ścieków w obszarze (Niemięsko, Drawno, Zatom).</i>	Uwagę uwzględniono. Do zagrożeń potencjalnych dodano negatywne oddziaływanie nieprawidłowo funkcjonujących oczyszczalni ścieków w Płocicznej, Niemięsku, Drawnie i Zatomiu.
21	Klub Przyrodników	<i>W przypadku siedliska przyrodniczego 3260 należy uzupełnić opis zagrożenia H01.05. Eutrofizację z rozproszonych źródeł rolniczych wymaga nadmierne nawożenie gruntów rolnych w zlewni (dot. także</i>	Uwagę uwzględniono. Uzupełniono opis zagrożenia.

		<i>gruntów poza granicami obszaru Natura 2000) lub stosowanie do nawożenia gruntów odpadów z biogazowni rolniczych (stosunkowo nowe, ale coraz częstsze zjawisko); problemy te są stymulowane przez strukturę upraw z dominacją kukurydzy.</i>	
22	Klub Przyrodników	<i>W opisie działania ochronnego nr 32 zmienić słowa „poprzez prowadzenie prac utrzymaniowych i konserwacyjnych w sposób umożliwiający utrzymanie charakteru cieków w stanie zbliżonym do naturalnego” na słowa „poprzez utrzymywanie wód w sposób umożliwiający utrzymanie charakteru cieków w stanie zbliżonym do naturalnego...”. Obecny zapis błędnie sugeruje, że ochrona polega na prowadzeniu prac. Tymczasem, naturalny charakter cieków utrzymuje się głównie przez nieprowadzenie robót utrzymaniowych (rezygnację z prowadzenia prac, utrzymywanie cieków bez wykonywania robót utrzymaniowych), a nie przez ich prowadzenie. Sugerujemy ponadto, by rozszerzyć i uszczegółwić opis działania: „...charakteru cieków w stanie zbliżonym do naturalnego, w szczególności z obecnością i obfitością elementów różnorodności hydromorfologicznej takich jak kamienie i żwir, martwe i żywe drzewa w korycie, rumosz drzewny, odsypy boczne i śródnurtowe, podcięcia brzegów (wyrwy), naturalne przegłębienia (wyboje), a także z przejawami procesów erozji bocznej i meandowania cieków”. Adresem tego działania powinny być „wszystkie cieki w obszarze” (ewentualnie, należy wymienić odpowiednie nazwy cieków; zwracamy uwagę, że w stosunku do materiałów z 2014 r. doszły nowe informacje o włosienicznikowym charakterze strumieni w górnych częściach zlewni Korytnicy i Płocicznej), bo w przeciwnym razie mogą powstać wątpliwości co do interpretowania przez PGW Wody Polskie (zarządca wód) występowania odpowiednich siedlisk przyrodniczych.</i>	Uwagę uwzględniono. Przeformułowano i rozszerzono zapis w sposób kompatybilny z zapisami zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 29 października 2021 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016..
23	Klub Przyrodników	<i>Oprócz znanych i słusznie ujętych już w PZO potrzeb renaturyzacji dolnej Drawy przez „wykonanie naturopodobnych struktur morfologicznych (sekwencje przyzł żwirowo-kamiennych) w celu stabilizacji energetycznej, ograniczeniu erozji oraz zapewnienia właściwego poziomu bioróżnorodności” (działanie 24), struktury takie mogą być potrzebne także i na innych ciekach w obszarze. Wnosimy o uzupełnienie stanu wiedzy przez wykonanie ekspertyz – ocen hydromorfologicznych (w tym analiz struktury dna, mocy strumienia), pod kątem ewentualnych potrzeby renaturyzacji, cieków: Bagnica, Słopica, Sucha, Korytnica (górny odcinek wraz z dopływami), Płociczna powyżej DPN, Runica, Mierzęcka Struga, Człopica. Powinny one objąć także odcinki cieków w zlewni Korytnicy i Płocicznej powyżej granic obszaru (ich hydrologia jest ważna dla zasilania w wodę i dla jakości wody cieków włosienicznikowych w obszarze).</i>	Uwagę przyjęto do wiadomości. Gromadzenie informacji o przedmiotach ochrony będzie następować w ramach zaplanowanego uzupełnienia stanu wiedzy oraz wykonywanego monitoringu przez sprawujących nadzór nad obszarem. Uzyskane informacje będą podstawą do planowania kolejnych działań ochrony czynnej oraz ewentualnych potrzeb wykonania szczegółowych ekspertyz.
24	Klub Przyrodników	<i>Wnosimy o uzupełnienie stanu wiedzy przez wykonanie ekspertyz dot.</i>	Uwagę przyjęto do wiadomości.

		<i>funkcjonowania ekosystemów wodnych i mokradłowych w krajobrazie rolniczym zlewni górnej Korytnicy i Górnej Płocicznej – w zakresie retencji wody i przepływu biogenów, pod kątem ewentualnych potrzeb odbudowy retencji mokradłowe i korytowej, odtworzenia i utrzymywania stref buforowych, kształtowania hydromorfologii rowów i cieków w sposób maksymalizujący samooczyszczanie wód i stabilność przepływu. Powinny one objąć także odcinki cieków w zlewni Korytnicy i Płocicznej powyżej granic obszaru (w/w problemy są ważne dla zasilania w wodę i dla jakości wody cieków włosienicznikowych w obszarze)</i>	<p>Gromadzenie informacji o przedmiotach ochrony będzie następować w ramach zaplanowanego uzupełnienia stanu wiedzy oraz wykonywanego monitoringu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie. Uzyskane informacje będą podstawą do planowania kolejnych działań ochrony czynnej oraz ewentualnych potrzeb wykonania szczegółowych ekspertyz.</p> <p>Ponadto zapisy pzo nie mogą odnosić się do terenów znajdujących się poza granicami obszaru.</p>
25	Klub Przyrodników	<i>W lasach, wzdłuż rzek włosienicznikowych powinny być pozostawione strefy nieużytkowane, co częściowo ujęto w działaniu 27. Jednak, strefy powinny mieć zmienną i większą szerokość, obejmując całość pasma powiązanych z ciekami ekosystemów hydrogenicznych (łęgów, olsów na dnie doliny) oraz starsze (>80 lat) inne drzewostany na dnie i zboczach doliny, aż po górną krawędź doliny rzecznej. Nie chodzi tylko o „pozostawianie na powierzchniach zrębowych”, ale generalnie o pozostawianie nieużytkowanych drzewostanów lub ich fragmentów (także o nieużytkowanie ich rębni II ani IIIa, przy których nie mówi się o „zrębach”). Nadmieniam tu, że możliwość naturalnego starzenia się drzewostanów nad ciekami jest ważna także dla dostawy do rzek rumoszu drzewnego – ważnego elementu ekosystemów cieków</i>	<p>Po częściowym uwzględnieniu niniejszej uwagi oraz częściowym uwzględnieniu uwagi Lasów Państwowych (Lp. 68), treść działania adresowanego do siedlisk 3140, 3150, 3160, 3260, 7110, 7140, 7210, 7230 oraz 91E0 przeformułowano na:</p> <p>„Umożliwienie naturalnego kształtowania się strefy ekotonowej poprzez wyłączenie z użytkowania rębego pasa drzewostanu o szerokości przynajmniej 30 m wokół zbiorników wodnych wraz z otaczającymi je zatorfieniami, cieków wraz z łęgami na dnie doliny, źródeł i ekosystemów torfowiskowych i bagiennych stanowiących siedliska przyrodnicze z wyłączeniem sytuacji kłęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.</p> <p>Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu.”</p> <p>Powyższy zapis dotyczący zalecanej szerokości strefy buforowej nie wyklucza pozostawiania strefy o zmiennych szerokościach, z tym, że wskazano jej minimalną szerokość 30 m.</p>
26	Klub Przyrodników	<i>Instalowanie slipów ułatwiających wodowanie i wyciąganie kajaków oraz omijanie przeszkód utrudniających przepłynięcie, w tym zwalów drzewnych (działanie 20) nie zminimalizuje oddziaływania kajakarstwa na mniejsze cieki włosienicznikowe, polegającego na nieumyślnym niszczeniu roślinności w cieku. Spływy na Korytnicy powinny być dopuszczone od mostu w Nowej Studnicy, ale nie na górnym odcinku. Na wszystkich ciekach oddziaływanie kajakarstwa na przyrodę, w tym na roślinność oraz na zasoby martwych drzew w nurcie, wymaga monitoringu (konieczne jest odpowiednie rozszerzenie metodyczne monitoringu siedliska).</i>	<p>Uwagi nie uwzględniono.</p> <p>Kanalizacja ruchu turystycznego minimalizuje negatywne oddziaływanie na przedmioty ochrony.</p>
27	Klub Przyrodników	<i>W przypadku siedliska przyrodniczego 6120 (murawy napiaskowe) należy uzupełnić opis zagrożenia G05.07: użytkowanie wyłącznie kośne, bez wypasu, powoduje powolną degenerację siedliska i upodabnianie się do pospolitszych postaci łąk. Koszenie bez zebrania pokosu (w tym koszenie z mulczowaniem) powoduje szybką degenerację i eutrofizację siedliska.</i>	<p>Uwagę uwzględniono.</p> <p>Uzupełniono opis zagrożenia.</p>

28	Klub Przyrodników	<i>Opis działania fakultatywnego dla siedliska 6120 powinien zawierać opis odpowiedniego dla siedliska reżimu gospodarowania, a nie odwoływać się do wymogów programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego. Ustanawiając PZO, RDOŚ musi zapisać normy planu w sposób jednoznaczny, a nie może uzależniać ich od określenia norm przez inny organ w innym dokumencie.</i>	Uwagi nie uwzględniono. Zapis działań fakultatywnych sformułowany w konsultowanym projekcie zarządzenia umożliwi rolnikom uzyskanie dofinansowania użytkowania TUZ, gdzie występują siedliska przyrodnicze.
29	Klub Przyrodników	<i>Siedlisko 6120 wymaga uzupełnienia stanu wiedzy w zakresie aktualnego rozmieszczenia i stanu ochrony. Wg naszych obserwacji, niektóre płaty siedliska, notowane w 2012-2014, już nie istnieją.</i>	Uwagę uwzględniono. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie podjął starania celem pozyskania środków zewnętrznych na aktualizację wiedzy o przedmiotach ochrony obszaru. Dodano potrzebę uzupełnienia stanu wiedzy o siedliskach przyrodniczych w obszarze.
30	Klub Przyrodników	<i>W przypadku siedliska przyrodniczego 6510 (łąki świeże) działania obligatoryjne powinny objąć użytkowanie pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe, ewentualnie kośne, bez nawożenia i podsiewania. W przypadku koszenia, konieczne jest obligatoryjne wykluczenie mulczowania i pozostawiania pokosu.</i>	Uwagi nie uwzględniono. Zapis działań obligatoryjnych sformułowany w konsultowanym projekcie zarządzenia jest zgodny z wytycznymi GDOŚ.
31	Klub Przyrodników	<i>Opis działania fakultatywnego dla siedliska 6510 powinien zawierać opis odpowiedniego dla siedliska reżimu gospodarowania, a nie odwoływać się do wymogów programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego. Ustanawiając PZO, RDOŚ musi zapisać normy planu w sposób jednoznaczny, a nie może uzależniać ich od określenia norm przez inny organ w innym dokumencie.</i>	Uwagi nie uwzględniono. Zapis działań fakultatywnych sformułowany w konsultowanym projekcie zarządzenia umożliwi rolnikom uzyskanie dofinansowania użytkowania TUZ, gdzie występują siedliska przyrodnicze.
32	Klub Przyrodników	<i>Siedlisko 6510 wymaga uzupełnienia stanu wiedzy w zakresie aktualnego rozmieszczenia i stanu ochrony. Wg naszych obserwacji, stan płatów tego siedliska istotnie zmienił się w porównaniu z sytuacją z lat 2012-2014.</i>	Uwagę uwzględniono. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie podjął starania celem pozyskania środków zewnętrznych na aktualizację wiedzy o przedmiotach ochrony obszaru. Dodano potrzebę uzupełnienia stanu wiedzy o siedliskach przyrodniczych w obszarze.
33	Klub Przyrodników	<i>Cele ochrony dla siedlisk przyrodniczych 7110 (torfowiska wysokie), 7140 (torfowiska przejściowe i trzęsawiska) powinny obejmować wyeliminowanie tawuły kutnerowatej <i>Spiraea tomentosa</i>, a nie tylko ograniczenie rozprzestrzeniania się. W Puszczy Drawskiej uzyskanie całkowitej eliminacji gatunku jest możliwe, pod warunkiem niezwłocznego podjęcia skoordynowanych i intensywnych działań. Jeżeli obecnie nie doprowadzi się do eliminacji tego neofita z Puszczy Drawskiej, zagrożenie będzie stale utrzymywać się w przyszłości.</i>	Uwagi nie uwzględniono. Ze względu na ograniczone możliwości finansowania działania niewykonalna jest eliminacja tawuły w ciągu 10 lat obowiązywania pzo.
34	Klub Przyrodników	<i>Działanie 15 dla siedliska 7110 i 91D0 należy uzupełnić o zwalczanie</i>	Uwagę uwzględniono.

		<i>tawuły kutnerowanej Spiraea tomentosa na Torfowisku Konotop, w związku ze znalezieniem tam w 2018 r. jej pierwszych stanowisk. Wszystkie płaty siedlisk 7110 i 7140 (a także 91D0) w obszarze wymagają, nie rzadziej niż raz na pięć lat, okresowego przeglądu pod kątem ewentualnego pojawu tawuły. Miejscem realizacji działania ochronnego polegającego na usuwaniu tawuły muszą być wszystkie miejsca jej występowania w Puszczy Drawskiej, w tym także te, które aktualnie nie są zidentyfikowane jako siedliska przyrodnicze, oraz te, które dopiero zostaną znalezione w trakcie realizacji PZO.</i>	Do obszaru wdrażania działania w zakresie eliminacji tawuły dodano teren rezerwatu przyrody „Torfowisko Konotop”. Wskazania dotyczące kontynuacji tego działania będą wynikać ze wskazań monitoringu przedmiotów ochrony lub z monitoringu walorów przyrody rezerwatu „Torfowisko Konotop”.
35	Klub Przyrodników	<i>W przypadku siedlisk 7110 i 7140 należy uzupełnić opis zagrożenia J02 – Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; dodając że w Puszczy Drawskiej chodzi o wahania poziomu wód będące efektem użytkowania rębego drzewostanów w sąsiedztwie torfowisk, czego skutkiem jest najpierw zmniejszona, a następnie (w fazie uprawy i młodnika) wzmożona ewapotranspiracja. Źródłem problemu są raczej zagrożenia B02.02 – Wycinka lasu i B02.01 – Odnawianie lasu po wycince, których J02 jest konsekwencją.</i>	Uwaga bezzasadna. Problem przedstawionych zagrożeń był przedstawiony w konsultowanym zarządzeniu w roku 2021.
36	Klub Przyrodników	<i>W lasach powinny być pozostawiane nieużytkowane strefy ekotonowe wokół torfowisk 7110, 7140, 7230, co częściowo ujęto w działaniu 27. Ich szerokość powinna być nie mniejsza niż 30 m (licząc od granicy leśnego wydzielenia torfowiskowego). Pozostawianie takich nieużytkowanych stref nie powinno być ograniczone do „powierzchni zrębowych”, ponieważ chodzi tu także o to, by strefy takie nie były przedmiotem cięć realizowanych w rębniach złożonych (np. IIIa, IIB) gdzie nie mówi się o „zrębach”; jak również by nie były przedmiotem cięć przedrębnych (np. trzebieży późnych).</i>	Po częściowym uwzględnieniu niniejszej uwagi oraz częściowym uwzględnieniu uwagi Lasów Państwowych (Lp. 68), treść działania adresowanego do siedlisk 3140, 3150, 3160, 3260, 7110, 7140, 7210, 7230 oraz 91E0 przeformułowano na: „Umożliwienie naturalnego kształtowania się strefy ekotonowej poprzez wyłączenie z użytkowania rębego pasa drzewostanu o szerokości przynajmniej 30 m wokół zbiorników wodnych wraz z otaczającymi je zatorfieniami, cieków wraz z łęgami na dnie doliny, źródeł i ekosystemów torfowiskowych i bagiennych stanowiących siedliska przyrodnicze z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia. Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu.”
37	Klub Przyrodników	<i>Prosimy o weryfikację stanu siedliska 7230 w oddz. 59a Drawieńskiego Parku Narodowego. Choć w projekcie PZO i planu ochrony DPN sami proponowaliśmy w tym miejscu ochronę zachowawczą, ponieważ stan tego płatu wydawał się wówczas stabilny, to obecnie wydaje się, że tendencje dynamiczne roślinności przybrały tu – wbrew naszym ówczesnym oczekiwaniom – formę szybkiej ekspansji drzew, co może wymagać podjęcia działań ochronnych.</i>	Uwagę przyjęto do wiadomości. Ewentualna konieczność podjęcia działań z zakresu ochrony czynnej wyniknie z monitoringu przedmiotów ochrony lub w ramach monitoringu walorów przyrodniczych prowadzonych w Drawieńskim Parku Narodowym.
38	Klub Przyrodników	<i>Jak dotąd, w tym siedlisku (7230) nie widzimy skutków suszy, zagrożenie M01.02 może więc pozostać jako potencjalne.</i>	Uwagę przyjęto do wiadomości.

39	Klub Przyrodników	W przypadku siedlisk przyrodniczych 9110 (kwaśne buczyny), 9130 (żyzne buczyny), 9160 (grądy) należy uzupełnić opis zagrożenia I02. <i>Ekspansja w runie gatunków łąkowych, porębowych i okrajkowych, prowadząca do utraty specyfiki zbiorowiska roślinnego, jest skutkiem prześwietlania drzewostanów podczas prowadzenia rębni częściowych. Źródłem problemu jest więc zagrożenie B02 – Wycinka lasu, a I02 jest tylko jego konsekwencją.</i>	Uwagę uwzględniono częściowo. Problem dotyczący ekspansji problematycznych gatunków rodzimych został przedstawiony w konsultowanym projekcie zarządzenia, jednakże uzupełniono opis zagrożenia.
40	Klub Przyrodników	W przypadku siedlisk przyrodniczych 9110 (kwaśne buczyny), 9130 (żyzne buczyny), 9160 (grądy) należy uzupełnić opis zagrożenia I01 – <i>Obce gatunki inwazyjne, o wskazanie wektorów ich ekspansji. W obszarze obserwujemy obecnie intensywne rozprzestrzenianie się niecierpka drobnokwiatowego, który pojawia się wzdłuż dróg leśnych, szlaków turystycznych i w miejscach lokalnych zniszczeń runa przez użytkowanie lasu. Źródłem problemu są zagrożenia B02 – Wycinka lasu, oraz D01.01 – Szlaki, ścieżki i drogi leśne; I01 jest ich konsekwencją.</i>	Uwagę uwzględniono częściowo. Uzupełniono opis zagrożenia I01 – obce gatunki inwazyjne o przyczyny rozprzestrzeniania się niecierpka drobnokwiatowego (dla siedlisk 9110, 9130, 9160). Uznano, iż zagrożenie dotyczące ekspansji gatunków obcych zostały wystarczająco opisane i nie ma potrzeby dodawania zagrożeń o kodach B02 i D01.01.
41	Klub Przyrodników	W przypadku siedlisk przyrodniczych 9110 (kwaśne buczyny), 9130 (żyzne buczyny), 9160 (grądy) <i>obserwowany w lasach poza parkiem narodowym silny deficyt martwego drewna i mikrosiedlisk nadrzecznych (drzew biocenotycznych) jest spowodowany głównie nie zagrożeniem B02.04, tj. usuwaniem martwych i zamierających drzew, a zagrożeniem B02 – wycinka lasu. Pojedyncze martwe drzewa nie są usuwane. Problemem jest, że w ramach gospodarki leśnej drzewa są usuwane zanim zdążą zetrzeć się do wieku, w którym nabrałyby cech biocenotycznych; zanim zamrą i staną się martwym drewnem. Problem B02.04 wprowadzie w obszarze istnieje, ale dotyczy specyficznych sytuacji, jak usuwanie drzew biocenotycznych jako „drzew niebezpiecznych”, oraz usuwanie drzew martwych w przypadku grupowego zniszczenia drzew.</i>	Uwagę przyjęto do wiadomości. Opisana w uwadze sytuacja została uwzględniona w konsultowanym dokumencie (zagrożenie o kodzie J03.01 – zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska).
42	Klub Przyrodników	<i>Długofalowym celem ochrony dla siedlisk 9110, 9130, 9160 powinno być nie tylko utrzymanie aktualnie zidentyfikowanych płatów siedlisk przyrodniczych, ale także usunięcie fragmentacji biochor buczyn, gradów i dąbrów przez sztuczne drzewostany. W przeciwnym razie nie można będzie osiągnąć właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, gdyż fragmentacja płatów obcymi ekologicznie drzewostanami będzie zawsze wymuszała złą ocenę parametru „powierzchnia”. W konsekwencji, działania ochronne powinny polegać nie tylko na ochronie istniejących zasobów siedlisk, ale także na odtwarzaniu naturalnego arealu buczyn, gradów i dąbrów drogą przebudowy drzewostanów.</i>	Uwagę przyjęto do wiadomości. Plan zadań ochronnych będzie obowiązywał w okresie 10-letnim. Cele ochrony zostały zaktualizowane zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej.
43	Klub Przyrodników	<i>Ponownie zwracam uwagę, że projekt PZO nie zawiera adekwatnych działań (sposobów modyfikacji gospodarki leśnej), które mogłyby</i>	Uwagę przyjęto do wiadomości.

złagodzić zagrożenia dotyczące leśnych siedlisk przyrodniczych. Istnienie porozumień między RDOŚ a RDLP nie jest argumentem, by odpowiednich modyfikacji gospodarki leśnej nie zapisywać w PZO, tym bardziej że treść istniejących porozumień nie wydaje się w pełni dostosowana do warunków lokalnych stwierdzonych w Puszczy Drawskiej w ramach prac nad dokumentacją PZO. Także stosowane w Lasach Państwowych praktyki w postaci wyznaczania i utrzymywania drzewostanów referencyjnych, pozostawiania w cięciach rębnych niewycinanych fragmentów drzewostanu, oraz pozostawiania drzew biocenotycznych, przyczyniające się do ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych, wymagają podkreślenia i utrwalenia przez zapisanie ich w PZO. Potrzebne dla ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych działania, o które należy kompleksowo uzupełnić projekt planu, to:

- Wyznaczenie i trwałe utrzymanie, w areale każdego typu siedliska, sieci tzw. ekosystemów referencyjnych, nie podlegających użytkowaniu, a kształtowanych przez naturalne procesy (chodzi tu o powierzchnie, które mogą być uważane za „ekosystem”, tj. co najmniej kilkuhektarowe). Ekosystemy te są potrzebne jako punkt odniesienia do weryfikacji i doskonalenia metod integracji ochrony przyrody z gospodarką leśną. Zarazem ta sieć ekosystemów dostarczy siedlisk dla tych elementów związanej z siedliskiem leśnej różnorodności biologicznej, które wymagają elementów strukturalnych związanych z naturalnymi procesami (martwego drewna, starych drzew, licznych mikrosiedlisk nadrzewnych). Sieć takich ekosystemów w Puszczy Drawskiej częściowo istnieje, ale jest zbyt skąpa by mogła prawidłowo spełniać swoje zadanie. Ponadto, jej trwałość nie jest gwarantowana, gdyż wyznaczone ekosystemy w każdej chwili mogą być „odwołane” przez nadleśnictwa. Postulowana sieć ekosystemów referencyjnych została zaproponowana w dokumentacji PZO. Zapisanie tego zagadnienia w PZO jest potrzebne m. in. dla zagwarantowania trwałości wyznaczonych ekosystemów referencyjnych i zapewnienia, że zostaną ujęte także w przyszłych planach urządzenia lasu. Wnosimy, by ten środek ochrony przywrócić do projektu PZO, tak jak był zapisany we wcześniejszych wersjach projektu.*
- Integracja ochrony przyrody z gospodarką leśną prowadzoną w pozostałych płatach siedliska, polegająca na tym, że pewne fragmenty każdego drzewostanu nie będą użytkowane rębnie, a zostaną pozostawione na kolejne pokolenie drzewostanu, i następnie do naturalnej śmierci i rozkładu. Taki środek ochrony jest powszechnie stosowany w drzewostanach sosnowych użytkowanych rębniami zupełnymi, ale w rozważanym obszarze Natura 2000 chodzi o*

		<p>zapewnienie, by był konsekwentnie stosowany także w lasach liściastych stanowiących chronione siedliska przyrodnicze, użytkowanych rębniami złożonymi. Jest to jedyny sposób, by niektóre drzewa mogły osiągnąć wiek, w którym nabierają cech „biocenotycznych”, tj., w którym zwykle wykształcają się na nich tzw. mikrosiedliska nadrzewne. Ten środek ochrony jest słusznie ujęty jako działanie nr 25, ale słowa „...na powierzchniach zrębowych” należy zastąpić słowami „na powierzchniach użytkowanych rębnie” (bo w przypadku rębni złożonych nie mówi się o „zrębach”)</p> <p>- Integracja ochrony przyrody z gospodarką leśną polegająca pozostawianiu tzw. drzew biocenotycznych. Pojęcie „drzew biocenotycznych” powinno być jednak doprecyzowane, bo praktyka wskazuje, że mimo zawarcia w Instrukcji Ochrony Lasu nie jest ono rozumiane jednolicie. Jako drzewa biocenotyczne powinny być traktowane wszystkie drzewa z tzw. mikrosiedliskami nadrzewnymi (por. metodyka GIOŚ oceny stanu ochrony siedliska 9130). W szczególności, należą tu drzewa z wszelkiego rodzaju otworami i wnękami, gdyż różne typy takich struktur służą różnym gatunkom, w tym bezkręgowców (pojęcie „dziupli” nie może być ograniczone do otworów wykonanych przez ptaki ani do otworów dogodnych do zasiedlenia przez ptaki). Ten środek ochrony jest słusznie zapisany jako działanie 26, choć naszym zdaniem należałoby jednak doprecyzować pojęcie „drzew biocenotycznych”. Nie ma też powodu, by czynić wyjątek dla „sytuacji kłeskowych” – także takie sytuacje należy wykorzystywać, by pozostawić przynajmniej niektóre drzewa zniszczone i uszkodzone, tworząc w ten sposób podstawy do poprawy zasobów mikrosiedlisk nadrzewnych i martwego drewna w lesie regenerującym się po kłesce.</p> <p>Dostosowanie typów drzewostanu (docelowych składów gatunkowych) do naturalnych składów gatunkowych typowych dla odpowiednich siedlisk przyrodniczych. Dostosowanie takie powinno mieć charakter lokalny, tj. powinno być określone dla konkretnego obszaru Natura 2000, a nie dla całego województwa; z drugiej strony powinno zapewniać możliwość elastycznego uwzględniania spontanicznych tendencji dynamicznych poszczególnych gatunków drzew. Wnosimy, by ten środek ochrony przywrócić do projektu PZO, tak jak był zapisany we wcześniejszych wersjach projektu. Powinien on być aplikowany nie tylko do stwierdzonych obecnie płatów siedlisk przyrodniczych, ale także do sztucznych drzewostanów fragmentujących naturalne biochory siedlisk przyrodniczych, wymagających przebudowy (por. pkt (d) wyżej).</p>	
44	Klub Przyrodników	Cele ochrony dla tych typów siedlisk 91E0 (łęgi), 91D0 (bory i lasy	Cele ochrony zostały zaktualizowane zgodnie z wytycznymi

		bagienne) powinny obejmować także wyeliminowanie tawuły kutnerowatej <i>Spiraea tomentosa</i> (a nie tylko ograniczenie rozprzestrzeniania się). W Puszczy Drawskiej uzyskanie całkowitej eliminacji gatunku jest możliwe, pod warunkiem niezwłocznego podjęcia skoordynowanych i intensywnych działań. Jeżeli obecnie nie doprowadzi się do eliminacji tego neofita z Puszczy Drawskiej, zagrożenie będzie stale utrzymywać się w przyszłości. Wszystkie płaty siedlisk 91D0 i 91E0 w obszarze wymagają okresowego przeglądu pod kątem ewentualnego pojawu tawuły (91D0 – co 5 lat, 91E0 – wystarczy jednokrotnie w okresie PZO). Działanie 15 dla siedliska 91D0 (i 7110) należy uzupełnić o zwalczanie tawuły kutnerowanej na Torfowisku Konotop, w związku ze znalezieniem tam w 2018 r. jej pierwszych stanowisk. Miejscem realizacji działania ochronnego polegającego na usuwaniu tawuły muszą być także miejsca, w których które dopiero zostanie ona znaleziona w trakcie realizacji PZO.	Komisji Europejskiej. Wyeliminowanie tawuły nie jest celem a zadaniem. Warunkiem zrealizowania zadań jest pozyskanie na to środków, dlatego też planując działania ochronne należy uwzględnić czas potrzebny na pozyskanie tych środków. Zdaniem RDOS uwzględniono te uwarunkowania w niniejszym zarządzeniu.
45	Klub Przyrodników	W związku z suszą utrzymująca się w Puszczy Drawskiej od 2018 r., zagrożenie M01.02 – susze i zmniejszenie opadów należałoby przenieść do istniejących. W przypadku 91D0 przejawia się ono niskim poziomie wody w torfie, a w przypadku 91E0 – zanikiem przepływu drobnych cieków, oraz niskim poziomem i brakiem wylewów większych cieków; w obu przypadkach pociąga to za sobą zmiany w roślinności.	Uwagę uwzględniono. Zagrożenie M01.02 – susze i zmniejszenie opadów przeniesiono z zagrożeń z potencjalnych do istniejących.
46	Klub Przyrodników	W siedlisku 91D0 nie znamy miejsc ekspansji niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i> i czeremchy amerykańskiej <i>Prunus serotina</i> .	Uwagę uwzględniono. Usunięto błędnie wprowadzone zagrożenie (nie zaplanowano działania polegającego na eliminacji tego gatunku inwazyjnego z siedliska).
47	Klub Przyrodników	Występowanie siedliska 91T0 (bory chrobotkowe) wymaga weryfikacji i aktualizacji: płaty znane nam z lat 2012-2014 są obecnie w zaniku.	Uwaga bezzasadna. Uzupełnienie stanu wiedzy było zaplanowane w konsultowanym dokumencie.
48	Klub Przyrodników	Nie obserwowaliśmy wnikania do tego siedliska (91T0) niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i> .	Uwagę uwzględniono. Usunięto niecierpka drobnokwiatowego z opisu zagrożenia.
49	Klub Przyrodników	Zagrożeniem dla siedliska 91T0 nie jest tylko intensyfikacja gospodarki leśnej, ale także zręby zupełne wynikające z normalnego toku gospodarki leśnej (siedlisko na zrębie jest niszczone, a nie odtwarza się w innych drzewostanach dorastających do wieku dojrzałości, co skutkuje postępującym zanikiem w skali całego kompleksu leśnego).	Uwaga bezzasadna. Uzupełnienie stanu wiedzy było zaplanowane w konsultowanym dokumencie.
50	Klub Przyrodników	W przypadku wilka należy uzupełnić opis zagrożenia G05.11 o informację, że znacznie rozbudowano przecinając Puszczę drogę wojewódzką nr 123 w woj. wielkopolskim (Huta Szklana-Przesieki), co powoduje zwiększenie	Uwagę uwzględniono. Wymieniono DW nr 123 w opisie zagrożenia. Natomiast modernizacja „drogi transpuszczańskiej” zawiera się w ogólnym

		<i> ruchu na niej. Planowana jest modernizacja „drogi transpuszczańskiej” (Brzeźniak-Jelenie-Jaźwiny), co może wygenerować niepożądany strumień ruchu samochodowego. Wskazać, że szczególnym zagrożeniem byłaby także ewentualna modernizacja i poprawa standardu dróg Bogdanka-Sitnica-Głusko, Zatom-Radęcin, Niemieńsko-Nowa Korytnica-Krepa..</i>	opisie zagrożenia („wzrost śmiertelności związany jest również z modernizacją istniejących dróg”).
51	Klub Przyrodników	<i>W związku z suszą utrzymująca się w Puszczy Drawskiej od 2018 r., zagrożenie M01.02 – susze i zmniejszenie opadów należałoby przenieść do istniejących. Przejawia się ono zanikiem małych zbiorników wodnych w obszarze, stanowiących siedliska gatunków:” traszka grzebieniasta, kumak nizinny i żółw błotny.</i>	Uwagę uwzględniono. Zagrożenie M01.02 – susze i zmniejszenie opadów przeniesiono z zagrożeń z potencjalnych do istniejących.
52	Klub Przyrodników	<i>W związku z niepełnym rozpoznaniem występowania w/w gatunków (traszka grzebieniasta, kumak nizinny, żółw błotny) w obszarze, a znaczną liczbą potencjalnych ich siedlisk, sugerujemy rozważenie uzupełnienia wiedzy o występowaniu tych gatunków z wykorzystaniem metody analizy e-DNA.</i>	Uwagi nie uwzględniono. Uzupełnienie stanu wiedzy zostało już zaplanowane w konsultowanym dokumencie. Koszt tej metody znacznie przekracza możliwości RDOŚ. Temat do rozważenia przez jednostki naukowe.
53	Klub Przyrodników	<i>W przypadku gatunku minóg strumieniowy Lampetra planeri opis zagrożenia J03.02 – antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk uzupełnić o informację, że zagrożenie generują także nowe inwestycje w postaci niewłaściwie wykonywanych przepustów na ciekach, na przecięciu z remontowanymi drogami publicznymi i leśnymi.</i>	Uwagę uwzględniono. Rozszerzono opis zagrożenia. Opis dodano analogicznie przy gatunkach ryb: koza, łosoś i głowacz białopłetwy.
54	Klub Przyrodników	<i>W przypadku siedliska 3260 i gatunku minóg strumieniowy Lampetra planeri jako działanie ochronne należy ująć także likwidację zbędnych progów betonowych na Górnej Płocicznej, w rezerwacie Dolina Płocicznej i w jego sąsiedztwie, fragmentujących siedlisko minoga. Problem jest opisany w dokumentacji planu ochrony dla tego rezerwatu</i>	Uwagę uwzględniono. Dodano działanie zgodnie z dokumentacją do planu ochrony rezerwatu przyrody „Nad Płociczną”.
55	Klub Przyrodników	<i>W przypadku gatunku elisma wodna Lurionium natans należy dodać U – nieznane zagrożenie. Populacja w jez. Jeleń k. leśniczówki Łowiska drastycznie zmniejszyła się (choć gatunek wciąż występuje), a przyczyny nie są jasne.</i>	Uwagi nie uwzględniono. Z dokumentacji do planu ochrony rezerwatu przyrody „Mokradła koło Leśniczówki Łowiska” nie wynika, iż przyczyny spadku populacji gatunku nie są jasne. Dokumentacja wskazuje, iż główną przyczyną tego stanu jest wzrost trofii jeziora Jeleń stanowiącego siedlisko gatunku, co zostało uwzględnione w konsultowanym dokumencie. Jednakże celem doprecyzowania informacji o zidentyfikowanych zagrożeniach dodano zagrożenie J03.01 – zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska oraz uzupełniono opis podając przyczynę wzrostu trofii jeziora Jeleń.
56	Drawieński Park Narodowy	Uwaga do zał. nr 3 pkt 4 dot. siedliska 3260: <i>W zagrożeniach potencjalnych dodać: „Degradacja zbiorowiska włosieniczników (3260) na skutek splotu zanieczyszczeń z zakładów</i>	Uwagi nie uwzględniono. Zagrożenie splotem zanieczyszczeń ze źródeł rozproszonych (w tym mieszczą się zanieczyszczenia z zakładów przemysłowych)

		<i>przemysłowych np. biogazowni”.</i>	zostało już ujęte w konsultowanym dokumencie w zagrożeniach istniejących.
57	Drawieński Park Narodowy	Uwaga do zał. nr 3 pkt 17 dot. siedliska 9190: <i>W zagrożeniach potencjalnych dodać: „Utrata walorów przyrodniczych siedliska kwaśna dąbrowa (9190) spowodowana produktami ubocznymi z zakładów przemysłowych np. biogazowni”.</i>	Uwaga nieprecyzyjna, pozostawiono ją bez rozpatrzenia.
58	Drawieński Park Narodowy	Uwaga do zał. nr 4 pkt 6: <i>Podczas inwentaryzacji florystycznej wykonanej na potrzeby planu ochrony oraz w trakcie inwentaryzacji florystycznych łąk prowadzonych przez pracowników DPN, nie stwierdzono czarcikęsa łąkowego w DPN. W związku z tym, DPN nie jest w stanie wypełnić zalecenia utrzymywania łąk trzęślicowych o składzie gatunkowym podanym w projekcie pzo. W wytycznych dot. utrzymania łąk trzęślicowych proponujemy nie wymieniać gatunków roślin.</i>	Załącznik dotyczący celów działań ochronnych został istotnie zmodyfikowany i przeformułowany zgodnie z uwagą nr 1 w niniejszej tabeli.
59	Drawieński Park Narodowy	Uwaga do zał. nr 4 pkt 13-19: <i>Proponujemy zmienić zapis na następujący: „Ograniczenie rozprzestrzeniania się obcych gatunków inwazyjnych i prowadzenie działań mających na celu ograniczenie ich rozprzestrzeniania się”.</i>	Załącznik dotyczący celów działań ochronnych został istotnie zmodyfikowany i przeformułowany zgodnie z uwagą nr 1 w niniejszej tabeli.
60	Drawieński Park Narodowy	Uwaga do zał. nr 4 pkt 18: <i>Proponujemy zmienić zapis na następujący: „Ograniczenie rozprzestrzeniania się obcych gatunków inwazyjnych (ze szczególnym uwzględnieniem tawuły kutnerowatej) i prowadzenie działań mających na celu ograniczenie ich rozprzestrzeniania się”.</i>	Załącznik dotyczący celów działań ochronnych został istotnie zmodyfikowany i przeformułowany zgodnie z uwagą nr 1 w niniejszej tabeli.
61	Drawieński Park Narodowy	Uwagi do zał. nr 5 pkt 4 oraz 6-8: <i>Dodać do działań obligatoryjnych i uzupełnić zapis odnośnie działań fakultatywnych dot. Użytkowania: „W przypadku obszaru DPN użytkowanie powinno być zgodne z zapisami planu ochrony (lub projektu PO).</i>	Uwagi nie uwzględniono. Plan zadań ochronnych nie może się odnosić do innych dokumentów oraz ich projektów. Natomiast działania zaplanowane w ramach planu ochrony dla innej formy ochrony przyrody muszą wpisywać się w plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, w granicach którego ta forma ochrony przyrody się znajduje.
62	Drawieński Park Narodowy	Uwaga do zał. nr 5 pkt 11 oraz 32: <i>Dodać do działań ochronnych: „Zakaz lokalizacji zakładów przemysłowych np. biogazowni”.</i>	Uwagi nie uwzględniono. W planie zadań ochronnych nie jest możliwe umieszczenie zakazów. O możliwości realizacji inwestycji polegających na budowie zakładów przemysłowych decydują procedury ocen oddziaływania na środowisko. Ponadto uwaga nie precyzuje miejsc, gdzie taka inwestycja może powstać.

63	Drawieński Park Narodowy	<p>Uwaga do zał. nr 5 pkt 31:</p> <p><i>Punkt nad jeziorem Ostrowiec (355b) udostępniony jest do rekreacji. Prosimy o usunięcie słowa „przywodnej”.</i></p>	<p>Uwagę uwzględniono.</p> <p>Usunięto słowo „przywodnej”.</p>
64	Drawieński Park Narodowy	<p>Uwaga do zał. nr 5 pkt 34:</p> <p><i>Projekt Planu ochrony DPN zaleca inną metodę i zakres monitoringu przedmiotów ochrony niż ten podany w projekcie pzo. W związku z powyższym proponujemy następujący zapis: „W przypadku DPN wykonanie monitoringów zgodnie z zapisami planu ochrony (lub projektu PO)”.</i></p>	<p>Uwagi nie uwzględniono.</p> <p>Monitoring przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 prowadzony jest w oparciu o metodyki GIOŚ, w których znajdują się zestawy wskaźników przyjęte na podstawie wiedzy naukowej.</p> <p>Monitoring walorów przyrodniczych w Drawieńskim Parku Narodowym nie koliduje z monitoringiem przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046.</p>
65	Drawieński Park Narodowy	<p>Uwaga do zał. nr 5 pkt 36:</p> <p><i>W działaniach sugerujemy określić zakres monitoringu.</i></p>	<p>Uwagi nie uwzględniono.</p> <p>Zakres monitoringu opisany jest w metodykach GIOŚ.</p>
66	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie</p> <p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile</p> <p>Nadleśnictwo Smolarz</p> <p>Nadleśnictwo Drawno</p>	<p>Uwaga do zał. nr 3 pkt 13-17 dot. istniejącego zagrożenia J03.02 antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk:</p> <p><i>Wnosimy o wykreślenie zapisu dotyczącego fragmentaryzacji naturalnego arealu występowania siedliska przez leśne zbiorowiska zastępcze z gatunkami obcymi ekologicznie w drzewostanie. Naszym zdaniem nie wskazano argumentów, że prowadzona dotychczas gospodarka leśna doprowadziła do zmniejszenia bądź zniszczenia siedlisk przyrodniczych. Zaznacza się, że do 2006 r. nie prowadzono inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych.</i></p>	<p>Uwagi nie uwzględniono.</p> <p>Siedliska przyrodnicze nie występują w obszarze w jednym zwartym płacie. Są to płaty o różnym areale rozdzielonych powierzchniami zbiorowisk leśnych, które nie stanowią siedlisk przyrodniczych. Stan ten określany jest mianem „fragmentacja”. Im mniejsze są płaty siedlisk przyrodniczych oddalone od pozostałych płatów, tym silniej narażone są na negatywne czynniki zewnętrzne. Fragmentacja jest tutaj stwierdzeniem faktu, a nie zarzutem skierowanym do zarządcy terenu</p>
67	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie</p> <p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile</p> <p>Nadleśnictwo Smolarz</p> <p>Nadleśnictwo Drawno</p>	<p>Uwaga do zał. nr 5 pkt 25 (działanie adresowane do siedlisk 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, 91E0):</p> <p><i>Wnosimy o przerehabilitację zapisów na: Na powierzchniach manipulacyjnych, na których prowadzi się użytkowanie rębne pozostawia się około 5% powierzchni w formie grup i/lub kęp drzew do naturalnego rozpadu wraz z dolnymi warstwami drzewostanu z możliwością sumarycznego rozliczenia tej powierzchni w ramach ostępu leśnego. Preferuje się łączenie w większe powierzchnie pozostawionych biogrup w nawrotach cięć na sąsiadujących wydzieleniach. Nie jest konieczne pozostawienie powierzchni 5% na zrębach do 1ha, w blokach upraw pochodnych, w sytuacjach kłeskowych oraz w przypadkach zagrożenia trwałości lasu i/lub bezpieczeństwa ludzi i mienia.</i></p> <p><i>Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu.</i></p>	<p>Uwagi nie uwzględniono.</p> <p>W uwadze nie przedstawiono uzasadnienia do zmiany zapisu.</p>
68	Regionalna Dyrekcja	Uwaga do zał. nr 5 pkt 27 (działanie adresowane do siedlisk 3140, 3150,	Uwagę uwzględniono częściowo.

	<p>Lasów Państwowych w Szczecinie</p> <p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile</p> <p>Nadleśnictwo Smolarz</p> <p>Nadleśnictwo Drawno</p>	<p>3160, 7110, 7140, 7210, 7230, 91E0):</p> <p><i>Wnosimy o preredagowanie zapisów na: Zachowywać, kształtować i/lub tworzyć strefy ekotonowe o szerokości nie mniejszej niż jedna wysokość drzewostanu wokół nieleśnych siedlisk przyrodniczych oraz łągów źródłiskowych 91E0-4, z wyłączeniem sytuacji kłeskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.</i></p> <p><i>Uzasadnienie:</i></p> <p><i>Zaproponowany w projekcie zarządzenia zapis dotyczy drzewostanów w różnych klasach wieku. W przypadku młodszych klas wieku taki drzewostan w strefie ekotonowej należałoby kształtować (pielegnować), aby w przyszłości osiągnąć właściwy cel.</i></p> <p><i>Zwraca się uwagę na potrzebę dopisania zapisu z wyłączeniem sytuacji kłeskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia, gdyż należy mieć możliwość podjęcia jakichkolwiek działań również w sytuacjach nieprzewidzianych (kłeskowych).</i></p>	<p>Do działania dodano wyjątek: „z wyłączeniem sytuacji kłeskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia”.</p> <p>Ponadto po częściowym uwzględnieniu uwag Klubu Przyrodników (Lp. 10, 16, 18, 25, 36) oraz konieczności doprecyzowania zapisów w taki sposób aby wskazane strefy ekotonowe były przedstawione w sposób mierzalny, działanie ostatecznie przyjęło brzmienie:</p> <p>„Umożliwienie naturalnego kształtowania się strefy ekotonowej poprzez wyłączenie z użytkowania rębego pasa drzewostanu o szerokości przynajmniej 30 m wokół zbiorników wodnych wraz z otaczającymi je zatorfieniami, cieków wraz z łągami na dnie doliny, źródlisk i ekosystemów torfowiskowych i bagiennych stanowiących siedliska przyrodnicze z wyłączeniem sytuacji kłeskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.</p> <p>Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu.”</p> <p>Konieczność utrzymania stref ekotonowych/buforowych wynika z ich szczególnego znaczenia dla odporności ekosystemów jeziornych i torfowiskowych. Strefę ekotonową stanowią przywodne obszary bagiennie i podmokłe, a także strefy zlewni bezpośredniej, często porośniętej zbiorowiskami leśnymi. Ekoton tworzy naturalną strefę buforową, która stanowi najskuteczniejszy „filtr biologiczny”, ograniczający ładunek związków biogennych docierających ze zlewni do wód. Strefy ekotonowe funkcjonują zatem jako efektywne bariery ochronne przeciweutrofizacyjne i przeciwerozyjne (Pasztaleniec i in. 2021). Ponadto, jak wskazują np autorzy dokumentacji PO dla rezerwatu "Torfowisko Konotop" (2018) położonego w obszarze PLH320046, realizacja np. zrębów w zlewni bezpośredniej torfowisk zagraża ich stabilności hydrologicznej, co w dłuższej perspektywie czasu prawie zawsze ma skutki degradacyjne dla wrażliwego ekohydrologicznie ekosystemu torfowiska.</p>
69	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie</p> <p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile</p>	<p>Uwaga do zał. nr 5 pkt 28 (działanie adresowane do siedlisk 91D0, 91E0):</p> <p><i>Wnosimy o preredagowanie zapisów na: Pozostawienie bez zabiegów gospodarczych borów bagiennych, łągów źródłiskowych (91E0-4) oraz łągów (91E0-1, 2) położonych wzdłuż cieków.</i></p> <p><i>Uzasadnienie:</i></p> <p><i>Zapis dotyczący pozostawienia bez zabiegów gospodarczych siedliska</i></p>	<p>Uwagi nie uwzględniono.</p> <p>Działanie dotyczy łągów 91E0-1,2,3 znajdujących się we właściwym stanie (FV), zatem nie dotyczą one opisanych w uwadze przypadków płatów siedliska w stanach U1 i U2</p>

	Nadleśnictwo Smolarz Nadleśnictwo Drawno	<i>91E0 we właściwym stanie (FV) byłby skuteczny w warunkach pełnego rozpoznania wymienionych siedlisk i ich stanu. Pozostawienie bez zabiegów gospodarczych łęgów jesionowo-olszowych (91E0-3) mogłoby prowadzić do pogorszenia stanu siedliska (np. w aspekcie zamierania jesionu)</i>	
70	Nadleśnictwo Drawno	<p>Uwaga do zał. nr 5 pkt 17:</p> <p><i>W działaniach ochronnych zapisano: „usuwanie, w razie potrzeby, w całym okresie realizacji planu, odrośli i nalotów powstających po wykonaniu działań usunięcia drzew z torfowisk w przeszłości.”</i></p> <p><i>W 2009 r., na terenie projektowanego wówczas rezerwatu wykonano zabiegi ochrony czynnej, polegający na „usunięciu zapustów brzozy z powierzchni około 10 ha.” Według późniejszych badań, stwierdzono, iż „wystąpiło intensywne odrastanie brzozy z szyi korzeniowej. Odrośla usunięto ponownie w 2012 r. Wciąż jednak zjawisko odrastania brzozy było dość intensywne. W wyniku usunięcia brzozy, uzyskano krajobraz otwartych mszarów. Porównanie z powierzchnią kontrolną sugeruje jednak, że są one dość ubogie florystycznie, w tym uboższe - także w gatunki torfowiskowe – od mszarów z brzozą” – [Kujawa-Pawlaczyk, 2014 – Uroczyska Puszczy Drawskiej], co jest wynikiem wycięcia brzozy. Badania były prowadzone także w ramach pracy magisterskiej Karoliny Kuśmierczak (2011, mscr) wykonanej dr inż. Jolanty Kujawy-Pawlaczyk. Wielokrotne lustracje terenowe nie wskazują na konieczność usuwania brzozy. Oddział 101 g oraz 100 f, to bagna, które Nadleśnictwo Drawno planuje pozostawić do naturalnej sukcesji – obserwacja procesów degeneracyjno-regeneracyjnych zbiorowisk torfowisk przejściowych i lasów bagiennych.</i></p> <p><i>Nadleśnictwo Drawno wnosi o wykreślenie obiektu: Czarne Torfowisko (Nadl. Drawno obr. leśny Kielpino 100f, 101g – na części wydzieleni)</i></p>	<p>Uwagi nie uwzględniono.</p> <p>Usuwanie odrośli i nalotów nie jest działaniem obligatoryjnym. Natomiast w razie potrzeby wykonania działania, zapis ujęty w planie umożliwi pozyskanie środków zewnętrznych na ten cel.</p>
71	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Biuro Ochrony Środowiska	<p><i>W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania w poz. 26 proponuje się zmianę opisu działania ochronnego w następujący sposób: „Pozostawienie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej i poprawy stanu siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 z wyłączeniem sytuacji klęskowych, przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia oraz z uwzględnieniem przepisów odrębnych w zakresie odległości usytuowania drzew i krzewów od linii kolejowych.”</i></p> <p><i>Na terenach, na których znajduje się droga kolejowa, budynki, budowle i</i></p>	<p>Uwagę uwzględniono.</p> <p>Przez obszar przebiegają dwie linie kolejowe. Pierwsza z nich relacji Kalisz Pomorski-Wałcz nie przecina ani nie sąsiaduje z siedliskami leśnymi. Druga z nich relacji Dobiegniew-Krzyż nie przecina siedlisk leśnych, ale sąsiaduje z kilkoma płatami siedlisk 91E0, 91D0 oraz 9170, dlatego też uwzględniono wnioskowany zapis.</p>

		<p>urządzenia przeznaczone do zarządzania, eksploatacji i utrzymania linii kolejowej oraz przewozu osób i rzeczy zarządca linii kolejowych zobowiązany jest do utrzymywania tych terenów w sposób niezagrożący bezpieczeństwu przewozu osób i rzeczy. Dotyczy to m.in. usytuowania drzew i krzewów w sąsiedztwie linii kolejowych wynikających z rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych (tekst jedn.: Dz. U. 2020 poz. 1247) i usuwania roślinności z torfowiska. Odstępstwo od działania ochronnego polegającego na pozostawieniu drzew do naturalnej śmierci i rozkładu powinno zatem nie tylko uwzględniać sytuacje klęskowe oraz przypadki zagrażające trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia ale obejmować również regulacje wynikające z przepisów odrębnych regulujących odległości usytuowania drzew i krzewów przy linii kolejowych określonych w §1 i §1a w/w rozporządzenia.</p>	
72	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Biuro Ochrony Środowiska	<p>W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania w poz. 25 proponuje się zmianę opisu działania zgodnie z poniższym:</p> <p>„Pozostawienia na powierzchniach zrębowych ok. 5% powierzchni w formie grup i/lub kęp drzew do naturalnego rozpadu wraz z nienaruszonym runem i podszytem z wyjątkiem zrębów do 1 ha bloków upraw pochodnych, sytuacji klęskowych, sytuacji zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia oraz z uwzględnieniem przepisów odrębnych w zakresie odległości usytuowania drze i krzewów od linii kolejowych.”</p> <p>Uzasadnienie wprowadzonej korekty działania ochronne w poz. 25 tożsame jak w pkt.1.</p>	<p>Uwagę uwzględniono.</p> <p>Przez obszar przebiegają dwie linie kolejowe. Pierwsza z nich relacji Kalisz Pomorski – Wałcz nie przecina ani nie sąsiaduje z siedliskami leśnymi. Druga z nich relacji Dobiegniew – Krzyż Wielkopolski nie przecina siedlisk leśnych, ale sąsiaduje z kilkoma płatami siedlisk 91E0, 91D0 oraz 9170, dlatego też uwzględniono wnioskowany zapis.</p>
73	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Biuro Ochrony Środowiska	<p>W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania dla wskazane w poz. 2 działanie polegające na budowie przegród na rowach stabilizujących uwilgotnienie torfowisk przejściowych w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych należy poprzedzić szczegółowa analizą pod kątem wpływu planowanych działań na stabilność i trwałość budowli kolejowej.</p> <p>Powyższe działanie planowane jest m.in. w oddziale 1c Nadleśnictwo Głusko, obręb leśny Głusko znajdującym się w bliskim sąsiedztwie linii kolejowej (od ok. 25 m od osi linii kolejowej) – miejsce lokalizacji działań</p>	<p>Uwagę przyjęto do wiadomości.</p> <p>Podczas przygotowywania niezbędnej dokumentacji do budowy zastawek (operat wodno-prawny) projektant dokonuje analizy wpływu realizacji inwestycji na grunty z nią sąsiadujące.</p> <p>Jednocześnie należy wskazać, iż linia kolejowa relacji Kalisz Pomorski – Wałcz istniała już na początku XX w., w okresie, kiedy torfowisko było silniej uwodnione (linia kolejowa widoczna na mapach archiwalnych z 1934 r. Źródło: http://igrek.amzp.pl/).</p>

		<p>w obrębie oddziału w obrębie oddziału nie zostało sprecyzowane. Wszelkie działania prowadzące do zmiany warunków gruntowo-wodnych w sąsiedztwie linii kolejowej mogą mieć negatywny wpływ na stabilność i trwałość podtorza kolejowego a tym samym na bezpieczeństwo prowadzenia ruchu kolejowego. Należy mieć na uwadze, że parametry budowli kolejowej zostały dostosowane do panujących warunków gruntowo wodnych, natomiast efekty prowadzonych działań zmieniających te warunki są bez szczegółowych badań w tym zakresie trudne do przewidzenia,</p>	
74	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Biuro Ochrony Środowiska	<p>Jednocześnie podkreślamy, że obszar kolejowy służy do zarządzania, eksploatacji i utrzymania linii kolejowych oraz stanowi teren zamknięty zgodnie z Decyzja Nr 14 Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 r. w sprawie ustalania terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. Ministra Infrastruktury z 2020 r. poz. 38). W związku z powyższym określone w zarządzeniu w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zadania i cele ochronne muszą uwzględniać ewentualne działania prowadzone na linii kolejowej związane z utrzymaniem infrastruktury kolejowej w stanie zapewniającym bezpieczne prowadzenie ruchu kolejowego w tym prace modernizacyjne czy remontowe. Należy mieć na uwadze, że po zrealizowaniu prac inwestycyjnych natężenie ruchu pociągów oraz ich prędkość często ulegają zwiększeniu.</p>	<p>Uwagę przyjęto do wiadomości. Zapisy zarządzenia będą uwzględniać bezpieczeństwo dla ruchu kolejowego.</p>

Biorąc pod uwagę zakres wprowadzonych zmian względem procedowanej w 2021 r. wersji projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych, w szczególności konieczności doprecyzowania i uszczegółowienia planu w zakresie celów ochrony, o których mowa w Załączniku nr 4 (zgodnie z stanowiskiem Komisji Europejskiej funkcja celów ochrony polega na określeniu, jaki stan gatunków i typów siedlisk na danym obszarze należy osiągnąć, tak aby obszar ten mógł przyczynić się do osiągnięcia ogólnego celu, jakim jest właściwy stan ochrony tych gatunków i typów siedlisk), projekt dokumentu został ponownie poddany udziałowi społecznemu na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029).

W związku z powyższym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie, obwieszczeniem z dnia 03 października 2022 r., znak: WOPN.6320.15.2022.RCh, podał do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do ponownych konsultacji społecznych sporządzonego projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046, zgodnie z czynnościami określonymi w art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy OOS. Treść obwieszczenia została podana do publicznej wiadomości poprzez:

- udostępnienie na stronach Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu
- ogłoszenie na tablicach ogłoszeń w siedzibach Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu,
- ogłoszenie w prasie o zasięgu krajowym – Gazeta Prawna z dnia 04 października 2022 r.
- rozesłanie za pośrednictwem elektronicznej skrzynki podawczej e-PUAP do wszystkich urzędów gmin i starostw, a także pocztą tradycyjną lub/i elektroniczną innych do podmiotów związanych z przedmiotowym obszarem Natura 2000.

W wyniku tego etapu procedury do tut. urzędu wpłynęły uwagi i wnioski ze strony następujących podmiotów:

1. Nadleśnictwo Drawno,
2. Stowarzyszenie Kraina Dzierżykraja,
3. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy,
4. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze.

Szczegółowe informacje o sposobie rozpatrzenia wszystkich uwag znajdują się w tabeli poniżej:

Lp.	Podmiot zgłaszający	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia
1	Nadleśnictwo Drawno	<p>Uwaga do zał. 4, lp. 6, 7, 8, 9, 11 do wskaźników: wiek drzewostanu (udział starodrzewu), martwe drewno (łącznie zasoby), martwe drewno wielkowymiarowe, mikrosiedliska drzewne:</p> <p><i>W okresie obowiązywania planu zadań ochronnych nie jest możliwe osiągnięcie założonego celu we wskazanych parametrach i wskaźnikach na określonych powierzchniach, gdyż jest to proces rozłożony w czasie (20-40 lat), zależny od dynamiki roślinności, starzenia się drzew i tym samym zwiększenia zasobów martwego drewna. Parametry te powinny uwzględniać różnicowanie struktury wiekowej i stadiów rozwojowych danych siedlisk przyrodniczych w skali całego obszaru.</i></p>	<p>Uwaga została wskazana do siedlisk nieleśnych: 6410 (lp. 6), 6430 (lp. 7), 6510 (lp. 8), 7110 (lp.9), 7210 (lp. 7210), jednakże z dalszej jej treści wynika, iż została przypisana do nich błędnie. Wskaźniki, o których mowa w uwadze ocenia się dla siedlisk leśnych, tj. 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, 91D0, 91E0, 91T0 w przypadku obszaru Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH3200046.</p> <p>Cele polegające na utrzymaniu ocen U1 (poziom niezadowolający) , FV (poziom właściwy) lub poprawie U1 na FV przy nie odnoszą się do całych zasobów poszczególnych siedlisk w obszarze, a jedynie do ich części (np. co najmniej 25% zasobu danego siedliska). Należy mieć na uwadze, iż znaczna część obszaru pokrywa się z Drawieńskim Parkiem Narodowym, gdzie siedliska przyrodnicze oraz siedliska gatunków znajdują się w lepszej kondycji.</p>
2	Stowarzyszenie Kraina Dzierżykraja	<p><i>(...) konieczność ujęcia w planie zarządzania, planach ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 terenów doliny Cieszynki położonych na działkach nr 72/2, 85/11, 85/9, 85/10, 8259, 8258/3, 8239/3 w obrębie geodezyjnym Człopa – Podgórze oraz na działce nr 3 w obrębie geodezyjnym Człopa 106. Rzeka Cieszynka stanowi działki nr 86/3, 86/1, 368/2 w obrębie Człopa – Podgórze oraz działkę nr 2, obręb Człopa 106 w zasobach Skarbu Państwa.</i></p> <p><i>Na powyższych gruntach zostały oznaczone siedliska Natura 2000 o kodach 91E0, 9190, 6510, 3150, 7230, które wymagają dalszej ochrony i niedopuszczenia do zniszczenia poprzez zmiany powodowane działalnością człowieka. Są to obszary niezwykle cenne przyrodniczo, ale również kulturowo i krajobrazowo.</i></p> <p><i>Dolinę Cieszynki przecina nasyp dawnej nieczynnej kolei z zabytkowym mostem (A-294). Są to obszary ciągnące się w stronę kolejnego zabytku jakim jest A-336 Grodzisko Wczesnowieczne nad rz. Cieszynką. Zachodnia strona Człopy jest niemal jednolicie połączona lasami, rzeką i jeziorami z Drawieńskim Parkiem Narodowym. Są to niemal jednolite połacie leśne i mokradłowe, których zachowanie trwałości służyć będzie przyrodzie i następnym pokoleniom. Są to niezaprzeczalne rejon bytowania wielu gatunków ptaków, które swoje gniazdowania, przeloty i żerowanie skupiają na dolnej Cieszynce oraz Rynnie Grodzisko i Bagnie Raczyk. Na gruntach tych bytuje również stale wilk.</i></p> <p><i>Mieszkańcy Człopy związani mentalnie bądź zawodowo z ochroną przyrody wspomnieli wielokrotnie o występowanie w dolinie dolnej Cieszynki żółwia błotnego. Nie potwierdzono jego stanowiska i nie jest nam wiadomo czy kiedykolwiek prowadzono badania w tym kierunku,</i></p>	<p>Uwaga o charakterze informacyjnym. W uwadze nie odniesiono się do konkretnych zapisów konsultowanego dokumentu. Ponadto uwaga wykracza poza ramy pzo, gdyż odnosi się również do ochrony gatunków ptaków, ochrony krajobrazowej i ochrony walorów kulturowych w obszarze.</p> <p>Dla poszczególnych przedmiotów ochrony zidentyfikowano zagrożenia, zaplanowano działania ochronne oraz określono szczegółowe cele działań ochronnych. Ponadto zaplanowano uzupełnienie stanu wiedzy oraz monitoring przedmiotów ochrony. Zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 będzie zbieżne z oczekiwaniami Stowarzyszenia Kraina Dzierżykraja.</p>

ponieważ wydaje się, że ochrona przyrody w ostatnich latach, mimo wszystko, została zepchnięta na boczne tory.

Waloryzacja przyrodnicza dla gminy Człopa to opracowanie sprzed ponad 20 lat lecz wykonane profesjonalnie i szczegółowo. Wówczas już wskazano te rejony jako cenne i opisane jako UE-10 „Mechowiska pod Grodziskiem”, ZPK-3 „Załomska Dolina Cieszynki” z koniecznością ochrony tych terenów aż do granic Drawieńskiego Parku Narodowego. Bogate siedliska cennych roślin, ptaków i zwierząt powinny zostać nienaruszone i należy dolożyć wszelkich starań aby zachować krajobraz Cieszynki, cenne siedliska oraz walory kulturowe, które są kluczowe dla mieszkańców Człopy. Obszar ten to również Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza nad Drawą” sąsiadujący z otuliną DPN. Pomimo zagrażającej środowisku i przyrodzie regulacji rzeki w czasach, gdy widocznie świadomość na ten temat była zbyt mała, stare koryto Cieszynki to wciąż meandrujący, żyjący system przyrodniczy z bogactwem gatunków.

Na podstawie własnych obserwacji prowadzonych w okresie od 10.06.2022 r. do 26.07.2022 r. potwierdzamy regularne żerowanie Kani rudej na wskazanym terenie w przedziale czasowym między godz. 16.15 a godz. 20.16. Trafiliśmy też na informacje o gniazdowaniu Kani rudej w sąsiedztwie „Uroczysk Puszczy Drawskiej”, a mianowicie na terenie Natura 2000 „Lasy Puszczy nad Drawą” lub na granicy obu obszarów.

Obserwując regularne przeloty i żerowanie Kani rudej potwierdzamy również, z kierunku zachodniego, wskazującego na obszar doliny rz. Cieszynka, przeloty Bielika zwyczajnego. w dniach 7.08.2022 r. godz. 13.37 oraz 14.08.2022 r. godz. 11.10 wykonaliśmy nagrania dorosłego osobnika z 2 młodymi, które nadleciały z przedmiotowego rejonu rzeki.

Bielik jest gatunkiem prawnie chronionym we wszystkich państwach^[175]. Bielik został wymieniony w załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków (tzw. dyrektywa ptasia), stając się w Krajach Unii Europejskiej przedmiotem ochrony w ramach sieci Natura 2000^[176]. Jest też chroniony na mocy Konwencji berneńskiej^[177]. Jako gatunek wędrowny chroniony jest na mocy postanowień Konwencji bońskiej^[178]. Handel bielikami jest poddany ograniczeniom i ścisłej reglamentacji na mocy konwencji CITES^[179].

Zaznaczamy też, iż źródła podają dolinę Cieszynki jako główne żerowisko Nocka dużego i Karlika malutkiego, który również zasiedla te tereny na stałe. Nadmieniamy też gniazdowanie zimorodka i teren świadczący o możliwości występowania wydm śródlądowych na prawym, pierwszym skarpowaniu dawnego koryta rzeki.

Obszary Natura 2000 bez planów ochrony najcenniejszych terenów utracą swoje znaczenie, dlatego wnosimy o ujęcie wskazanych terenów do

		<i>szczegółowej ochrony zgodnie z istniejącym już graficznym obrazem siedlisk znajdującym się w posiadaniu RDOŚ.</i>	
3	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy	<p>1. <i>Należy przeanalizować możliwość wprowadzenia załącznika graficznego do zarządzenia ilustrującego lokalizację działań ochronnych wymienionych w załączniku nr 5 na mapie. Ponieważ obszar wdrażania części działań jest podany w sposób zbyt ogólny lub zupełnie nieprecyzyjny np. płaty siedliska przyrodniczego 6410 w obszarze Natura 2000 lub zapis strefy buforowej płatów siedlisk przyrodniczych 3140, 3150, 3160, 3260, 7110, 7140, 7210, 7230 w Nadleśnictwach – nikt nie wie i nie wynika z żadnego dokumentu, gdzie w obszarze N2000 występują (zinywentaryzowano) takowe siedliska, więc de facto nie wiadomo gdzie dane działanie ochronne ma mieć miejsce.</i></p> <p>2. <i>Zadanie ochronne w załączniku nr 5 lp. 34 Dotyczące trzech progów w granicach rezerwatu przyrody „Nad Płociczną”. Zapis „zadanie to powinno być wykonane w ciągu trzech pierwszych lat obowiązywania planu” należy zmienić ze względów proceduralnych – nie jest możliwe uzyskanie decyzji środowiskowej, pozwolenia wodnoprawnego i przeprowadzenia inwestycji dla przedmiotowego przedsięwzięcia w przeciągu 3 lat. Samo uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego zajmuje w Ministerstwie minimum 2 lata. Do tego dochodzi przygotowanie dokumentacji, ocena oddziaływania inwestycji na środowisko, plan zamówień publicznych, itp. Napis należy zmienić na następujący „Działanie powinno być zrealizowane w pierwszej połowie okresu obowiązywania planu.</i></p>	<p>Ad. 1. Uznano, iż nie ma potrzeby umieszczania w zarządzeniu dodatkowego załącznika mapowego przedstawiającego działania ochronne. Zdecydowana większość działań precyzyjnie wskazuje lokalizację co do wydzielenia leśnego lub działki ewidencyjnej. Dane o rozmieszczeniu płatów siedlisk w obszarze można uzyskać poprzez złożenie stosownego wniosku do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie o udostępnienie dokumentacji do planu zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru, w tym rozmieszczenie płatów siedlisk przyrodniczych oraz stanowisk gatunków i ich siedlisk.</p> <p>Szerokość strefy buforowej wokół siedlisk przyrodniczych jest uzależniona od warunków lokalnych, jednakże nie mniejsza niż 30 m. Przy tak dużej powierzchni obszaru i rozproszeniu siedlisk nie jest możliwe szczegółowe wyznaczenie stref buforowych.</p> <p>Ad. 2. Dokonano korekty w zakresie terminu realizacji działania, zgodnie ze złożoną uwagą.</p>
4	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze.	<p>Uwaga do zał. 5 lp. 22: <i>Droga krajowa dk. 22 obecnie oznakowana jest znakami A-18b „zwierzęta dzikie” na odcinkach wskazanych przez służby leśne (oznakowane są miejsca szlaków wędrowek dzikich zwierząt i kolizji z tą zwierzyną). Oznakowanie ostrzegawcze ustawione jest zgodnie z pkt. 2.2.20 załącznika nr 1 do Dz.U.2019.2311, w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych. Obowiązujące przepisy nie dopuszczają możliwości stosowania „oznakowania edukacyjnego” na drogach i pasie drogowym, w tym przypadku rolę ostrzegania o zwierzynie dzikiej występującej na DK22 pełnią znaki a-18b. Edukacja społeczeństwa nie należy do obowiązków zarządcy drogi.</i></p>	<p>Uwagę przyjęto do wiadomości.</p> <p>Należy zauważyć, iż poza DK22 działanie odnosi się również do innych dróg przecinających tereny leśne. Natomiast znaki ostrzegawcze poza ostrzeganiem przed niebezpieczeństwem zderzenia się ze zwierzyną pełnią również rolę edukacyjną, co zostało podkreślone w niniejszym projekcie zarządzenia. Jednakże uwzględniając złożoną uwagę, usunięto słowo „edukacyjne”.</p>
5	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze.	<p>Uwaga do zał. 5 lp. 27: <i>Pozostawianie i utrzymywanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej i poprawy stanu siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, z wyłączeniem sytuacji klęskowych, przypadków zagrażających trwałości lasu i / lub bezpieczeństwu ludzi i mienia oraz realizacji zadań</i></p>	<p>Uwagę przyjęto do wiadomości oraz dodano drogi do wyjątków, gdzie niemożliwe jest pozostawianie i utrzymywanie utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej i poprawy stanu siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000.</p>

		<p>ustawowych zarządców dróg (utrzymanie, budowa, rozbudowa, przebudowa dróg*) z uwzględnieniem przepisów odrębnych w zakresie usytuowania drzew i krzewów od linii kolejowych i dróg. art. 20 Ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (DZU.2022.0.1963 t.j.) Uzasadnienie: realizacja art. 20 ustawy o drogach publicznych jest w kolizji z możliwością pozostawiania i utrzymania w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej i poprawy stanu siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000.</p>	
6	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze.	<p>Uwaga do zał. 6 lp. 1 i 2: W odniesieniu do drogi krajowej nr 22 wskazano, że w dokumencie należałoby „wskazać na miejsca konfliktu między infrastrukturą komunikacyjną a powiazaniami ekologicznymi obszaru z innymi obszarami Natura 2000, istotnymi dla przedmiotów ochrony oraz na potrzebę zminimalizowania tych konfliktów środkami technicznymi”. W obecnym kształcie, zapis ten nie stanowi ryzyka dla realizacji, natomiast konieczne będzie dodatkowe monitorowanie ewentualnej procedury zmiany dokumentów planistycznych w przypadku wprowadzenia zapisu.</p>	Uwagę przyjęto do wiadomości.
7	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze.	<p>Uwaga do zał. 3 lp. 26 (zagrożenia istniejące dla wydry) oraz dla lp.27 (zagrożenia istniejące dla wilka): Droga krajowa dk. 22 obecnie oznakowana jest znakami A-18b „zwierzęta dzikie” na odcinkach wskazanych przez służby leśne (oznakowane są miejsca szlaków wędrówek dzikich zwierząt i kolizji z tą zwierzyną). Oznakowanie ostrzegawcze ustawione jest zgodnie z pkt. 2.2.20 załącznika nr 1 do Dz.U.2019.2311, w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych. Obowiązujące przepisy nie dopuszczają możliwość stosowania „oznakowania edukacyjnego” na drogach i pasie drogowym, w tym przypadku rolę ostrzegania o zwierzyźnie dzikiej występującej na DK22 pełnią znaki a-18b. Ponadto proponowane w PZO rozwiązanie ocenia się jako nieadekwatne – niska udatność zastosowanego środka w przypadku w/w gatunku; na etapie inwentaryzacji przyrodniczej dla planowanej inwestycji drogowej zostaną szczegółowo rozpoznane szlaki migracji oraz zostanie przeanalizowana możliwość zastosowania odpowiednich działań minimalizujących. rozbudowa drogi krajowej nr 22 przyczyni się do zmniejszenia śmiertelności poprzez możliwość wprowadzenia działań minimalizujących negatywne oddziaływania. Natomiast ograniczenia w możliwości realizacji inwestycji może przyczynić się do wzrostu śmiertelności.</p>	<p>Uwagę przyjęto wiadomości jako komentarz do zidentyfikowanego zagrożenia istniejącego dla wydry i wilka. Zwiększone ryzyko śmiertelności zwierząt spowodowane użytkowaniem dróg, zwłaszcza tych o dużym natężeniu ruchu jest niezaprzeczalnym faktem, co zostało opisane w tabeli zagrożeń (w części dotyczącej istniejących zagrożeń). Dlatego ich treść pozostaje bez zmian. Zgodnie z konstrukcją zarządzenia zaplanowano odpowiednie działania celem zminimalizowania zidentyfikowanych zagrożeń. Zgłaszający uwagę wskazał na możliwość zastosowania podczas przebudowy drogi DK22 odpowiednich działań minimalizujących.</p>
8	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w	<p>Uwaga do zał. 3 lp. 28 (zagrożenia potencjalne dla traszki grzebieniastej) oraz dla lp.29 (zagrożenia potencjalne dla kumaka nizinnego): Na etapie prac przygotowawczych przy realizacji inwestycji dla drogi</p>	Uwagę przyjęto wiadomości jako komentarz do zidentyfikowanego zagrożenia potencjalnego dla traszki grzebieniastej i kumaka nizinnego.

	Zielonej Górze.	<i>krajowej zostanie przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza. W przypadku stwierdzenia migracji przez koronę drogi zostaną wdrożone odpowiednie rozwiązania minimalizujące (np. wygrozdenia, przepusty).</i>	
9	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze.	Uwaga do zał. 3 lp. 44 (zagrożenie potencjalne dla pachnicy dębowej) oraz dla lp.45 (zagrożenie potencjalne dla kozioroga dębosza): <i>Kwestia ta była zgłoszona w uwagach i wnioskach do projektu planu („Dla pachnicy dębowej podano cel zachowanie istniejących obecnie starych drzew z dziuplami i próchnowiskami. Zapis w tym brzmieniu obejmuje wszystkie stare drzewa z dziuplami i próchnowiskami. Jest to zbyt rygorystyczny zapis. Pachnica zasiedla głównie drzewa liściaste i to wybranych gatunków. Ponadto taki zapis uniemożliwi wycinkę drzew zagrażających mieniu lub bezpieczeństwu ruchu drogowego. Zapis należy zmodyfikować” – powyższa uwaga została uwzględniona – wprowadzono zapisy umożliwiające usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu, zgodnie z przepisami o usuwaniu drzew i ochronie gatunkowej. Proponuje się rozszerzenie zapisu (...): „(...) oraz z uwzględnieniem przepisów odrębnych w zakresie odległości usytuowania drzew i krzewów od linii kolejowych i dróg”</i>	Uwaga dotyczy zał. 5 lp. 27, a nie wskazanych zagrożeń. Uwagę przyjęto do wiadomości oraz dodano drogi do wyjątków, gdzie niemożliwe jest pozostawianie i utrzymywanie utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej i poprawy stanu siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000.
10	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze.	Uwaga do zał. 3 lp. 4 (zagrożenia istniejące dla 3260), lp. 7 (zagrożenia istniejące dla 6430), lp. 19 (zagrożenia istniejące dla 91E0), lp. 31 (zagrożenia dla minoga strumieniowego), lp. 33 (zagrożenia istniejące dla głowacza białopłetwego), lp. 34 (zagrożenia istniejące dla różanki) oraz lp. 35 (zagrożenia istniejące dla kozy): <i>Proponuje się uwzględnić wskazane wymogi dot. prac w obrębie cieków, tj. zostanie wskazana taka technologia prac, aby nie doszło do wymienionych zagrożeń.</i>	Uwagi nie uwzględniono. Zagrożenia istniejące dla wymienionych w uwadze przedmiotów ochrony zostały zidentyfikowane podczas prac nad sporządzeniem dokumentacji do planu zadań ochronnych dla obszaru. Celem ich minimalizacji zaplanowano działania ochronne w dokumencie. Składający uwagę sam wskazuje na konieczność zastosowania odpowiednich technologii, aby nie doszło do zagrożeń, a zatem uznaje fakt ich istnienia. Mając na uwadze powyższe nie jest zasadne usuwanie zagrożeń z planu zadań ochronnych.

W myśl przepisu art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2019 r. poz. 1464), projekt planu zadań ochronnych, wymaga uzgodnienia z właściwym miejscowo wojewodą. Projekt zarządzenia uzyskał, na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie:

- uzgodnienie wojewody lubuskiego, pismem znak GN-III.710.8.2022 z dnia 21 listopada 2022 r.
- uzgodnienie wojewody wielkopolskiego, pismem znak NP-IV.0521.7.2022.5 z dnia 22 listopada 2022 r.
- uzgodnienie wojewody zachodniopomorskiego, pismem znak P-1.0522.21.2022.KD z dnia 08 listopada 2022 r.

Zarządzenie nie będzie miało znaczącego wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki. Realizacja zadań ochronnych wpłynie pozytywnie na rynek pracy, w związku z zapotrzebowaniem na pracę przy wykonaniu zadań ochronnych.

Zarządzenie nie narusza zapisów zawartych w:

- Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa tzw. Dyrektywa Ptasia (Dz. Urz. UE L 20/7 z 26.01.2010);
- Dyrektywie Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory tzw. Dyrektywa Siedliskowa (Dz. Urz. L 206 z 22.07.1992 r., str. 7-5 z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102 z późn. zm.);
- Dyrektywie 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz. Urz. L 143, 30/04/2004 P. 0056 - 0075) tzw. Dyrektywa Odpowiedzialnościowa.

Zarządzenie nie zawiera przepisów technicznych i nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 z późn. zm.).